

**PROFESYONEL FUTBOLCULARIN
ANTRENMAN, MÜSABAKA ÖNCESİ VEYA
SIRASINDAKİ İNANÇ, BATIL İNANÇ VE
FARKLI DAVRANIŞ
EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ**

Rafet Fatih ÇAKMAK

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Yücel OCAK
Tez No:2019-023**

2019-AFYONKARAHİSAR

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**PROFESYONEL FUTBOLCULARIN ANTRENMAN,
MÜSABAKA ÖNCESİ VEYA SIRASINDAKİ İNANÇ, BATIL
İNANÇ VE FARKLI DAVRANIŞ EĞİLİMLERİNİN
İNCELENMESİ**

RAFET FATİH ÇAKMAK

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Yücel OCAK

Tez No:2019-023

2019-AFYONKARAHİSAR

KABUL ve ONAY

Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Çerçevesinde yürütülmüş bu çalışma, aşağıdaki jüri üyeleri tarafından

Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi 14/06/ 2019

Prof. Dr. Yağmur AKKOYUNLU

Jüri Başkanı

Üye
Prof. Dr. Yücel OCAK

Üye
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet YILDIZ

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Rafet Fatih ÇAKMAK'ın

"Profesyonel futbolcularda antrenman, müsabaka öncesi veya sırasındaki inanç, batıl inanç ve farklı davranış eğilimlerinin incelenmesi" başlıklı tezi ...../...../2019 günü saat: ..... 'da Lisansüstü

Eğitim-Öğretim Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Esmâ KOZAN

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KABUL VE ONAY SAYFASI	ii
İÇİNDEKİLER	iii
ÖNSÖZ	v
SİMGELER ve KISALTMALAR	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ	vii
TABLolar DİZİNİ	viii
1. GİRİŞ	1
1.1. Spor ve Spor Organizasyonu Nedir?.....	3
1.2. Spor Organizasyonlarında Futbolun Yeri ve Popülaritesi	8
1.3. Batıl İnanç Nedir?	13
1.4. Batıl İnanç Nasıl Oluşur?	15
1.5. Batıl İnanç Kavramı	17
1.5.1. Batıl İnanca Dini Bakış Açısı.....	18
1.5.2. Batıl İnanca Psikolojik Bakış Açısı.....	20
1.5.3. Batıl İnanca Sosyolojik Bakış Açısı.....	22
1.5.4. Batıl İnanca Antropolojik Bakış Açısı	24
1.6. Günümüzde Batıl İnançlar	26
1.7. Futbolda Yaşanan Batıl İnançlar	29
1.8. Araştırmanın Amacı	35
1.9. Problem Cümlesi.....	36
1.10. Araştırmanın Hipotezleri.....	36
1.11. Araştırmanın Varsayımları.....	37
1.12. Araştırmanın Sınırlılıkları	37
2. GEREÇ ve YÖNTEM	38
2.1. Evren ve Örneklem	38
2.2. Veri Toplanması.....	38
2.2.1. Demografik Bilgi Formu.....	38
2.2.2. Sporda Batıl İnanç ve Davranış Envanteri	39

2.2.3. Sporda Batıl İnanç ve Davranış Envanterinin Türkçe' ye Çevrilme Süreci	39
2.2.4. Verilerin Analizi.....	40
3. BULGULAR.....	41
4. TARTIŞMA	79
5. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	95
ÖZET.....	98
SUMMARY	100
KAYNAKLAR	102
EKLER.....	109
Ek 1. Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu	109
Ek 2. Anket Formu	111
Ek 3. Etik Kurul Onayı.....	115
ÖZGEÇMİŞ.....	116

ÖNSÖZ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilgi ve katkılarıyla yönlendiren, eğitim hayatımda ve kariyerimde önemli yer sahibi Danışmanım Prof. Dr. Yücel OCAK' a teşekkürlerimi arz ederken, eğitim öğretim hayatım boyunca üzerimde emeği geçen tüm öğretmenlerime de şükranlarımı sunmak isterim.

Aynı zamanda tez çalışmam da akademik bakış açısına sahip olmam konusunda yardımcı olan Dr. Öğr. Üyesi Mehmet YILDIZ' a teşekkür ederim.

Bu çalışmanın her evresinde desteğini hissettiğim, teknik bilgi ve birikimiyle yaptığı yönlendirmelerden ötürü meslektaşım ve büyüğüm Öğ. Yb. Murat Barış SÖZER' e sonsuz teşekkürlerimi arz ederim.

Doğumumdan bugüne kadar üzerimde en çok emeği olan ve bu günlere gelmem de en büyük emek sahibi annem Sultan ÇAKMAK, babam Tahsin ÇAKMAK ve ablam Şule ÇAKMAK' a, kıymetli vaktini bu teze ayıran ve manevi desteklerini hep yanımda hissettiğim eşim Ayşegül ÇAKMAK' a ve oğlum Ayaz ÇAKMAK' a minnettarlığımı ifade etmek isterim.

Son olarak birlikte yol yürüdüğümüz Beden Eğitimi Öğretmeni kadim dostum Bekir ÇAR' a teşekkürü bir borç bilirim.

RAFET FATİH ÇAKMAK

Haziran, 2019

SİMGELER ve KISALTMALAR

%	: Yüzde
Akt.	: Aktaran
AFC	: Asian Football Confederation
CAF	: African Football Confederation
CONBEMOL	: South American Football Confederation
CONCACAF	: Confederation of North, Central American and Caribbean Association Football
FİFA	: Federation Internationale de Football Association
OFC	: Oceania Football Confederation
TDK	: Türk Dil Kurumu
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu
Sn.	: Saniye
UEFA	: Union of European Football Associations
Vb.	: Ve benzeri

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil.1. 1. Oyun Öncesi Sessizliğe/Uzaklaşmaya İhtiyaç Duymak.....	56
Şekil.1. 2 .Kendine Yapılacak Yardımı Hep Ayı Kişiden İstemek.....	57
Şekil.1. 3. Oyun Öncesi Topu Öpmek	58
Şekil.1. 4. Oyun Öncesi Sahanın Çizgilerine Basmak.....	59
Şekil.1. 5. Oyun Sahasına Sağ Ayakla Çıkmak	60
Şekil.2. 1. Sezon Öncesi Dövme Yapmak	66
Şekil.2. 2. Oyun Sahasına Sağ Ayakla Çıkmak	67
Şekil.2. 3. Maçtan Önceki Gece Maç Forması ile Uyumak.....	68
Şekil.3. 1. Oyundan Önce Uğurlu Nesneyi Öpmek, Ona Dokunmak.....	74
Şekil.3. 2. Oyun Sahasına Sağ Ayakla Çıkmak	75
Şekil.3. 3. Sahaya/Çime Dokunma	76
Şekil.3. 4. Maçtan Önceki Gece Maç Forması ile Uyumak.....	77
Şekil.3. 5. Bazı Sahaların Uğuruna İnanmak	78

TABLolar DİZİNİ**Sayfa**

Tablo 3.1. Katılımcıların Yaş Dağılımları	41
Tablo 3.2. Katılımcıların Eğitim Durumu Dağılımları	41
Tablo 3.3. Katılımcıların Lig Statü Dağılımları	42
Tablo 3.4. Kaç Yıldır Aktif Spor Yapıyorsunuz?	42
Tablo 3.5. Milli Takımlarda Yer Aldınız mı?	43
Tablo 3.6. Kaç Kez Milli Takımlarda Yer Aldınız?	43
Tablo 3.7. Futbolda Mevkiiniz Nedir?	44
Tablo 3.8. Sportif Başarı Sizin İçin Ne Kadar Önemli?	44
Tablo 3.9. Sporda Batıl Davranış Envanteri	45
Tablo 3.10. Katılımcıların Lig Statülerine Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması	47
Tablo 3.11. Katılımcıların Milli Sporcu Olup Olmama Durumlarına Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması	50
Tablo 3.12. Katılımcıların Mevkilerine Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması	52
Tablo 3.13. Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması	61
Tablo 3.14. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması	69
Tablo 3.15. Katılımcıların Sportif Başarıyı Önemseme Durumlarına Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması	71

1. GİRİŞ

Batıl inanç ya da davranışlar çağlar boyunca bize genellikle olumsuz, dinle alakalı ya da hurafeler gibi kavramları çağrıştırır. Toplumda bireyler, yaşamlarında denetleyemeyecekleri olayları kendi lehlerine döndürmek için sosyal yapının kültürel altyapıları ile beraber hakikatle ilgisi olmayan ama inanılan davranışlar sergilemişlerdir. Esasın da batıl inanç ve davranışlar bizler için dünyayı daha yaşanılır kılan, zihin ile açıklayamadığımız olayları doğüstü güçlere yüklediğimiz ve belki de bir parça da sorumluluğu bir tür ilahi kontrol mekanizmalarına atfettiğimiz nosyonlar olarak değerlendirebiliriz.

Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğünde batı inanç; doğa yasalarına uymayan olaylara, görünmeyen ve bilinç dışı güçlere, kehanetlere çokça sadık anlamsız inanç, batıl itikat olarak vasıflandırılmaktadır (Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük. Ankara, 1992). Budak psikoloji sözlüğünde batılı; “doğal olayların akışının, dua, büyü, kara büyü, şanslı gelecek nesnelere bulundurma, muska yazdırma, ruh çağırma gibi doğüstü veya sihirli güçlerle değiştirebileceği inancı” olarak tanımlamıştır (Budak, 2005). Womack’ın tarifine göre ise batılı; bireylerin yapmış buldukları davranışlar ile bunların sonucu arasında bir bağ olmamasına karşın bireyin uyguladığı olağan dışı, yinelenen ve değişmez davranışları olumlu bir tesire sahipmiş gibi idrak etmesidir (Womack, 1992). Burger ve Lynn batıl davranışı; toplumdaki bireylerin kontrol altına alınamayan güçlerden birkaçını kontrol edilebilir güçlere çevirmeye çalışma çabası olarak tarif etmekte ve buna istinaden denetlenemeyen güçleri belli oranda egemenliğimize alma çabası olarak adlandırmaktadır (Burger ve Lynn, 2005). Benzer olarak Rudski batıl davranışı toplumdaki bireylerin her ne kadar yanlış olsa da reel anlamda himayeleri altına alamayacakları olayların sonuçlarını, değiştirebileceklerine inanmaları olarak ifade etmiştir (Rudski, 2004).

Batıl davranışları olan bireyler, genellikle ileride olmasından veya olamamasından korktukları olayların tesirini en aza indirmeye ya da arttırmaya yönelik bir işleyiş olarak bu inanç ve davranışları sahiplenmektedir (Arslan, 2004).

Batıl inanç ve davranış eğilimlerinin en kolay gözlenebilen alanlardan birisi spor olduğu düşünülmektedir. Önceki dönemlerden günümüze üst düzey sporculardan amatör sporculara kadar uzanan bir alanda batıl inanç ve davranışlara baş vurulduğu izlenmektedir. Sürekli hep aynı renk bilekliği koluna takan bir tenisçi başarılı oldukça başarısını bu taktığı objeye bağlamaya başlayabilir veya giydiği tozluğun ayak tabanını kesince gol atan bir futbolcu diğer müsabakalara da hep tozluğunun ayak taban kısmını keserek müsabaka çıkmaya başlayabilir. Spor yaşantısında da aynı güncel yaşamdaki gibi kimimizce belki saçma veya sıra dışı şeklinde adlandırılan davranışların sporcuların kendilerine has tavırları olarak ekranlarda ya da canlı olarak izlediğimiz bir müsabaka öncesinde ya da sırasında ortaya çıktığını gözlemleyebiliriz. Mesela; kimi futbolcuların müsabakaya çıkarken herkesten önce veya en son sırada sahaya çıktığını gözleriz. Kimi sporcuların da müsabakaya çıkarken çim zemine el değdirdiklerini görürüz, üzerin de bir kolye veya onun gibi bir obje taşıdıklarını, müsabakaya başlamadan önce dua ederek sahaya çıktıklarını, kramponlarına kendileri için uğur getirecek işaretler koyduğunu, penaltı atışından önce meşin yuvarlağı öptüğünü görürüz. Antrenmanda veya müsabakalarda genellikle hep aynı giyinen ve hep aynı hareketleri yapan futbolculara denk geliriz. Bu gibi hadiseler sporcularda giysiye, yiyeceğe bağlı olarak, müsabaka sırası, öncesi ve sonrası batıl davranışlara ve hatta müsabakadan önce cinsel ilişkiyi kesme gibi inanışlarla çeşitlenebilir. Böyle benzer davranışların çetelesini yapmak zor değildir. Görüldüğü gibi birçok sporcuda özellikle de üst düzey spor yapanlarda fazlaca rastlanan bu durumları batıl inanç ya da davranış olarak isimlendirebiliriz. Womack'ın tarifine göre sporda batıl davranış kavramı olarak şu şekilde tanımlanır. Sporcuların şansı ve diğer dış etmenlerin denetiminde kendilerini güçlü buldukları durumlarda hareketlerin tekrarlı, formel, art arda ve teknik performanstan farklı olması durumudur (Womack, 1992).

Batıl inanış ve davranımlar performans öncesi her zaman yapılan, alışkanlık durumuna gelen davranışlardan yani müsabaka öncesi hazırlıklardan ayrılırlar. Fakat birçok kez bu durum herkes tarafından açık bir şekilde anlaşılabilir. Bazı zamanlar da bu davranımların ön hazırlıkta bir tesiri olmadığı alenidir. Ancak ritüellerin bir fonksiyonu biraz da olsa mental olarak başarılı olmaya hazırlanma olduğundan üzerinde durulabilir ve faydalı bir şey gibi de görünebilir. Bir başka yönden sporda performans öncesi hazırlık öğrenilir. Sporcular fiziki anlamda başarıyı sağlamak için davranışsal ve bilişsel yöntemler kullanırlar (Cohn PJ, 1990). Bu yöntemlere zihinde canlandırma, rahatlama teknikleri, odaklanma stratejileri ve başa çıkabilme yöntemlerini örnek verebiliriz. Sporcular başarılı olabilmek adına bu hazırlanmaları kullanırlarken, bunlar esasında batıl inançtan ve davranışlardan ayrılırlar (Eklund ve ark., 1993).

1.1. Spor ve Spor Organizasyonu Nedir?

Spor, insanın bütünü kapsayan ve insanın fiziki, ruhsal ve zihinsel niteliklerinin bulunduğu yaşamın ve kapasitesinin gerektirdiği randımana erişebilmesi için rekabet olmaksızın yaptığı faaliyetlerinin bütünüdür (Dishman, 1983).

Mücadele edenler yönünden müsabaka kazanmaya yönelik, fiziki, zihni ve taktik bir çaba, izleyenler yönünden heyecan ve estetik duygusu katan bir süreç, genel yapısı içerisinde ise anatomi, fizyoloji, ortopedi, biyomekanik, psikoloji gibi bilim dallarının yardımı ile olgunlaşan, devam eden bir bilimsel olgudur (Dishman, 1983).

Spor, bir hayat ve yaşam şekli olarak kabul edilir ve temelde kişilere ve yaşamlarına hizmet etmesi beklenir. Bu süre zarfında spor ve sporla ilgili bütün çalışmalar, kişilerin şekillendirmesine bağlı olarak varlığını sürdürür (Filiz, 2002).

Spor bazen az bazen de çok dakiklik, incelik isteyen beden hareketlerinin, doğrudan kendisinden zevk alırken aynı zamanda da eğlendiren hatta dinlendiren ve genellikle bazı kurallara göre yapılan bir eylemdir (Özbyaydar, 1986)

Bir başka tanımlamada; spor, insanların özündeki mücadele ve başarıma kararlılığının düzenli ve adil şartlarda çeşitli zorlukları göz önüne alarak bedeninin bir yarışmaya dönüşmesidir (Çeki, 1986)

Aynı zaman da spor kişinin tabii çevresini beşerî çevre haline getirirken elde ettiği yeteneklerini geliştirerek, çeşitli kurallar ışığında araçlı veya araçsız, ferdi veya toplu olarak, boş zaman periyodu içerisinde ya da tam zamanını alacak biçimde meslek haline getirerek yaptığı toplumsallaştırıcı, örgütleştirici, ruh ve fiziki geliştiren yarışmacı, dayanışmacı ve kültürel bir vakadır (Koçtürk, 1969).

Voigt sporu, kişinin kendi isteğine bağlı olarak yaptığı ve sürdürdüğü fiziksel aktiviteler olarak tanımlamaktadır (Voigt, 1998) Coakley'e göre spor, içsel ve dışsal olarak motive olmuş bireylerin karmaşık fiziksel becerilerini kullanarak rekabete dayalı yaptığı aktivitelerdir (Coakley Jay J, 1986).

Yukarıda ki tanımlamaları dikkate alarak sporu bugünkü çerçevesi ile kişinin boş zamanlarını değerlendirebileceği, zihinsel ve fiziksel içeriği olan aktiviteler bütünü olarak tanımlayabiliriz. (Biçer, 1994).

Spor, 1800'lü yılların sonunda ilk olarak reklam işi ile uğraşanlar tarafından büyük insan topluluklarına erişmek maksadı ile kullanılmıştır. Reklamcıların sporu reel manada bir reklam maksadı olarak kullanması ise 1937 yılında olmuştur. Reklamcılar, televizyonun bulunması ile birlikte, spor programlarının erkek izleyiciler üzerinde oldukça etkili olduğunun farkına varmış ve bu durumu etkin şekilde kullanmaya başlamışlardır. Özellikle 1980'li senelerin son bölümünden itibaren tüketicilerle iletişime kurabilmek için alternatif örnekler üzerinde durulmuştur (Turley ve Shannon, 2000).

Geçmişten günümüze kadar ki tarihi zamanı incelediğimizde sporun; oyun, müsabaka, eğlence hedeflerinden, yarışmacı ve profesyonel hale geçtiği görülmektedir (Rowe, 1996). Bu gelinen noktada ise sporun toplumsal bir nitelik kazandığı izlenilmektedir (Talimciler, 2003). Yaşadığımız şu dönemde bir “yaşam tarzı” olarak karşımıza gelen spor, dünyada söz sahibi olan en büyük endüstrilerden biri olarak bilinmektedir (Basım ve Argan, 2009). Bir başka düşünceye göre spor; ticari bir iş kolu, uluslararası bir propaganda aracı, maddi ve manevi kazanç sağlama aracı olarak tanımlanmaktadır (Doğan, 2005). Zaman ilerledikçe daha çok üstünde durulmaya çalışılan spor sayesinde; bu sektörde çalışacak olan nitelikli bireyler için üniversitelerde bölümler açılmış ve spor işletmesi, organizasyon şirketleri, federasyonlar vb. kurumlar iş sahası olanakları yaratmaya başlamıştır (Doğan, 2004).

Çağımızda en önemli reklam ve lansman öğeleri sıralamasında başta gösterilen spor faaliyetleri, organizasyonların en iyi biçimde düzenlenmesi neticesinde başarıyla sonuçlanır. Tüm spor etkinlikleri, organizasyonların başlangıcından bitimine kadar hataya izin vermeden, organizasyonu sistemli bir şekilde planlayıp uygulayarak en iyi sonuca ulaşır. Aksi bir pozisyon da dünyanın en önemli spor organizasyonları da yapılsa görülebilecek herhangi bir aksama bütün faaliyetin tümünü etkisi altına alacaktır (Demirci, 1986). Çünkü etkin bir yapıya sahip olan spor organizasyonları, yapılan faaliyetlerde oluşacak aksaklıklarla, kişilerin performansını da etkileyebilmektedir (Sunay, 2010).

Spor organizasyonu: belli hedefler doğrultusunda spor endüstrisinde yer alan, göreceli olarak göze çarpan sınırları bulunan, gerçek bir yapıya ve işleyiş sistemine sahip olan bir kavramdır. Sportif müsabakalar ile bu amaca yönelik her türlü spor faaliyetinin ve bu sınırlar içerisinde yapılacak her türlü müsabaka için planlama yapılması, yönetilmesi için sürdürülen planlı ve programlı uğraşlardır (Slack, 1997).

Bir başka tanıma göre spor organizasyonları: “Spor yarışmaları ile bu amaca yönelik olarak planlanan eğitim, toplantı, etkinlik, kongre, kamp ve benzeri her türlü sportif etkinliğin, bir plan ve program dâhilinde, en iyi şekilde yönetilerek

uygulanması için yapılan uğraşlardır". Spor organizasyonlarının bir parçası da spor yarışmalarıdır. Bazı spor faaliyetlerinde yarışmak söz konusu olmasa da organizasyon gereklidir. Yani faaliyetin düzenli bir şekilde devam edebilmesi için organizasyon gerekmektedir (Demirci, 1986).

Spor organizasyonlarının, milletlerarası kuruluşlarca belirlenen genel hedefleri ve ülkelerin amaçlarından çok, kendilerine özel olarak belirledikleri amaçları da vardır. Uluslararası spor örgütlerince belirlenen spor organizasyonlarının genel hedefleri; sporun barış, dostluk ve kardeşlik öğeleri doğrultusunda, belli zaman aralılarında farklı ülkelerde yapılması, başarılı sporcuların ve spor görevlilerinin yetiştirilmesi, ülke ve kulüp sporcularının aynı şartlar da centilmence yarışmaları, birbirinde farklı spor dallarının insanlara tanıtılması ve yaygınlaştırılmasıdır. Bu organizasyonlara ev sahipliği yapan ülkelerin hedef ve beklentileri ise; dostluk ve barışa yardımcı olmak, politik avantaj sağlayarak (Ayan, 2009) ülkenin tanıtımını yapmak ve maddi gelir elde etmektir (Taşçıoğlu, 2000). Bu şekilde dünya basınında ülkelerin tanıtımı için en önemli öge olarak görülmektedir (Doğar, 1997). Hatta ülkelerin spor organizasyonlarındaki başarıları, diğer alanlardaki başarıları ile aynı seviyede görülmektedir. Özetle uluslararası bir spor organizasyonunda, faaliyeti gerçekleştiren ülke ya da şehrin prestiji söz konusudur. Ulusal düzeyde yapılan spor organizasyonlarında ise insanlara en güzelini sunmak ve halkı spora teşvik ederek, spor sahalarına daha çok insanı çekebilmek önemli bir hedef olmaktadır (Cankalp, 2002).

Matheson ve Baade (2004) tarafından da belirtildiği gibi prestiji yüksek spor organizasyonlarını üstlenmek çok ciddi giderlere yol açmaktadır. Bazı yazarlara göre Olimpiyatlar gibi çok önemli spor organizasyonları için harcanan ücretler elde edilecek faydaların çok üzerinde olmaktadır (Ritchie ve ark., 2009). Son zamanlarda artış gösteren terör olayları nedeniyle de güvenlik harcamaları üst seviyeye çıkmıştır. Bazı yazarlar ise sosyal etkilerin ekonomik kayıpların çok ötesinde olduğunu iddia etmektedirler. Matos'a göre (2006) spor organizasyonlarından arta kalan pozitiflik; ekonomik büyüme, sonraki kuşaklara bırakılan alt yapı, tesisler ve imaj düzeltme olarak 'kutsal üçlü' şeklinde tanımlanmaktadır. Bununla beraber söz konusu etkileri

ayrıntılı tespit etmek ve değerlendirmek kolay değildir, aynı zamanda “başarı” farklı insanlara göre değişik anlamlar ifade etmektedir (Röfner ve Müller, 2009). Üstelik spor yönetimleri genellikle sonuçları baz almakta ve olayın sosyal ve kültürel getirileri ile hiç ilgilenmemektedirler. Bu nedenle, spor organizasyonlarında bazı şehir ve ülkelerin istedikleri sonuçları elde edip edemedikleri hep tartışma konusu olmuştur.

Büyük spor organizasyonları, bu faaliyetlere katılan veya düzenleyen şehir ve ülkelerin dünya haritasında daha açık bir biçimde göze çarpmasına sebep olmaktadır. Mesela Londra'nın popülaritesi ve kıymeti çoğu kişi tarafından bilinebilir ama 2014 Dünya Kupası'nı düzenleyen Güney Afrika hakkındaki algı pozitif yönde değişmiştir. 1980'lerde tanınmayan Güney Kore, düzenlenen Olimpiyatlar sonrası dünyaya açılmış, kültürünü tanıtmış, dünya ekonomisiyle bütünleştiğini göstererek yabancı yatırımcıların ülkelerine gelmelerini sağlamıştır. Çoğu insan 2000'de Avustralya'daki Aborjin kültürünü öğrenme fırsatını yakalamıştır. Çin güçlü bir ekonomiye sahip olduğunu Beijing 2008 Olimpiyatları sayesinde tüm dünyaya göstermiştir. Bütün dünyanın gözünün üstünde olması, bir ülke için yapılan bir faaliyet sonrası yeni uluslararası iş olanaklarını ve dış sermaye akımını da beraberinde getirebilir. (Özsoy ve Sennaroğlu, 2016).

Büyük çapta yapılan spor organizasyonları bir şehrin veya ülkenin genel profilini muhakkak değiştirmektedir (Arup, 2014).

Büyük ve ihtişamlı turnuvaların ev sahipliği, şampiyonanın büyüklük ve önemine göre yalnız salon ve stadyumlar değil, ulaşım altyapıları, şehir düzenlemeleri, sporcular için konaklama binaları, ulaşım imkânları ve otel yatırımlarını gerçekleştirmektir. Bu sayede istihdam oluşmakta ve ekonomik bir katkı sağlanmaktadır (Özsoy ve Sennaroğlu, 2016).

1.2. Spor Organizasyonlarında Futbolun Yeri ve Popülaritesi

Dünya üzerinde ki futbol organizasyonlarının başındaki kuruluş olan FIFA futbolda kuralların uygulanması, değiştirilmesi, güncellenmesi, uluslararası müsabakaların ve turnuvaların planlanması konusunda en yetkili mercidir (Yıldırım, 1997)

Dünya da sadece bir spor olmaktan artık çıkan futbolun en önemli yönetim kurulu olan Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği'nin (FIFA) üye sayısı (208 üye) Birleşmiş Milletlerinkinden (193 üye) daha fazladır (Washington, 2010). FIFA 7 ülkeye bağlı spor birlikleri tarafından 21 Mayıs 1904'de Paris'te kurulmuştur. Merkezi Zürih'te bulunan FIFA'ya bağlı 6 Konfederasyon bulunmaktadır. Bunlar:

- Avrupa Futbol Konfederasyonları Birliği (UEFA),
- Asya Futbol Konfederasyonu (AFC),
- Afrika Futbol Konfederasyonu (CAF),
- Kuzey, Orta Amerika Futbol Konfederasyonu (CONCACAP),
- Güney Amerika Futbol Konfederasyonu (CONMEBOL),
- Okyanus Futbol Konfederasyonu (OFC)' dir (Orta, 2000).

Şu an için tüm dünya üzerin de herkesçe tanınan spor ve eğlence kültürü, futbol etrafında şekillenmiştir; eğlence ya da spor söz konusu olduğunda akla ilk gelen futbol olmaktadır. Global bir sektör haline dönüşen futbol, bu yanıyla diğer bütün spor branşlarından ayrılmaktadır (Şahin ve ark., 2011). "Futbol küreselleşmenin önemli aşamalarından, evrelerinden biridir" (Akkaya, 2008).

Futbol, içerisinde olduğumuz dönemin en tesirli iktidar nesnelere birine dönüşmüştür ve bu yüzden de futboldan her konuşulduğu an, aynı zamanda da ekonomiden, politikadan, bireylerden, şiddetten, toplumsal yaşamdaki birtakım farklılıklardan ve ortaya çıkan sorunlardan da bahsediyor olmaktadır. Bir oyun olmaktan çok futbol, sosyal bir yaşam içerisinde bir 'minyatür' model olarak görev almakta ve futbol üzerinden toplumsal yaşama bir takım rol ve değer geçişleri

oluşturmuştur. İş te bu yüzden futbolun ‘endüstriyel futbol’ olarak isimlendirilmesi akabinde oynanan oyunun bunda böyle futbol olmadığına açık ve net bir şekilde dile getirilmesi büyük önem taşımaktadır. Futbol, günümüzde sadece var olan bu süre gelen durumun korunmasına katkı sağlamamakta lakin yeni düzenin ekonomik kıymetinin geniş kitlelere erişilmesini ve kabullenilmesinde de etkili bir temsilci durumunda bulunmaktadır. Yeni futbol anlayışına ve düzenine yapılacak olan tenkitler, bu manada da var olan ekonomik düzen ve politikalara getirilecek tenkitler olarak da görülebilir, futbol üzerinden yasallaştırılan değerlerle, sanayi ve ekonomi üzerinden yasal hale getirilen değerlerin aynı doğrultuda olduğu görülmektedir (Talimciler, 2008).

Futbol en sade haliyle; iki takım arasında on birer sporcu dan oluşan evrensel bir topla oynanan bir takım sporudur. Geçen süre zarfında gelişme gösteren futbolun izleri milyonlarca yıl öncesinde Çin, Japonya, Antik Yunanistan’da oynanan benzeri oyunlarda görülmektedir (FİFA, 2014).

Yapısı gereği futbol 90 dakika içerisinde uzun süreli farklı şiddetlerde ve farklı dinlenme aralıklarında yapılan içerisinde teknik ve taktik becerilerin olduğu, yavaşlama duraklama ivmelenme, ani yön değiştirme ve yüksek hızlarda yapılan sprintler gibi farklı hareket kalıplarından oluşan branştır (Ocak ve Buğdaycı.,2012)

Aileler çocuklarını sporla zararlı alışkanlıklardan uzak tutabileceklerini öğrenmiş ve bilinçlenmiştir (Ocak ve ark. 2010)

Biraz da bu sebeple futbol, artık yalnızca futbol değildir. Futbol, oynanan oyunun dan ziyade pek çok şeyle ilişkilendirilen ve ifadelendirilen bir oyun halini gelmiştir. Futbol, insanoğluna bir oyun oynamanın ötesinde eğlence, iktidar, güç, acı, mutluluk, milli şeref ve hepsinden de öte şahsi kimliklerini, kişiliklerini kazandıkları bir evrenin anahtarını vermektedir. Futbol yalnızca kimliklerin oluşmasına için çaba sarf etmez, aynı zamanda birbirinin benzeri olmayan sosyal kimliklerin karşılaşmasına ve birbirleriyle ilişkileneşine de vesile olur. Bu bağlamda farklı

ülkelerin birbirleri ile yaptığı milli maçlar ve diğer kulüp takımlarının birbirleri ile yaptıkları kupa müsabakaları global bir dünya kültürünün inşa edilmesi ve yaşatılmasına da vesile olur. Kimlik, günlük hayattaki kültürel etkinlikler içerisinde tekrardan oluşturulur ve kimliğin bu var oluş sürecinde spor ve futbol gibi aktivitelerin büyük katkısı olur. Futbolun hayat ile kurmuş olduğu ilişki öylesine kuvvetli ki, futboldan uzaklaştığımızı sandığınız bir ortamda esasında futbola daha da yakınlaşmış olursunuz. Çünkü futbol, sosyal yapı içerisinde günden güne daha fazla yer bulmaya başlamıştır ve bu işgalin akabinde toplumsal müşterek paydanın oluşturulmasında ve güçlendirilmesinde de daha çok rol almaktadır (Talimciler, 2008).

Futbol topla oynanan diğer spor branşlarında olduğu gibi genellikle kısa duraklamalarla patlayıcı fiziksel egzersizlerin sıkça uygulandığı, interval bir çalışma görünümündedir. Çağımızda adeta uluslararası bir dil haline gelen ve her kesimden insanların bulunduğu topluluklarda konuşulan futbol artık sadece bir futbol değildir (Akkoyunlu ve ark. 2004). Birçok kişi artık profesyonel futbolu çok önemli bir para kazanma aracı olarak görmekte, bu da futbola büyük bir ilginin oluşmasına neden olmaktadır (Yıldız,2009). Bu durum futbolun son derece üstün bir dayanıklılık, kuvvet, esneklik gerektiren hızlı oynanan bir oyun olma özelliğinden kaynaklanmaktadır (Yıldız ve ark. 2010).

Futbol, artık mahalle aralarında top koşturulan ve buralardan çıkan çocukların oynadığı bir oyun olmaktan çıktığından beri, kabiliyetli çocukların çok küçük yaşlardan itibaren transfer edilmeleri ile sanki yeni bir sömürge ve köle ticareti dönemi yaşanmaya başlanmıştır. Avrupa'nın en büyük ve büyük bütçeli kulüpleri Afrika ve Güney Amerika'da gelecek vaat eden gençleri çok küçük yaşlardan itibaren kendi topraklarından ve ailelerinden ayırarak getirmekte ve bu çocuklardan çok fazla ücretler kazanmaktadırlar. Dünya futboluna şekil veren kulüplerin, uluslararası alanda pazar açılımı elde etmek amacıyla uyguladıkları diğer bir yöntemde, özellikle nüfusu çok olan uluslara yönelik turnuvaları takip etmek, o ulusların takımları ile müsabakalar planlamak ve bunun yanında yetenekli olan sporcularını transfer etmek suretiyle ilgiyi ve aynı zamanda da parayı çekebilmektir.

Günümüz de Avrupa'nın büyük kulüplerinden Barcelona, Real Madrid, Manchester United ve Porto gibi takımlar müsabaka yapmak için Çin'e seyahat etmeye başlamışlardır. Bunun yanın da kendi resmi internet sitelerinde Çinceye yer vererek 1,3 milyarlık bir pazara sahip olmaya başlamışlardır. Futbol ve televizyon birlikteliği, bu yeni olguların zamanla hayatımıza girmesinde etkili olmakla kalmamakta, bunun yanında bu sayede bir takım ideolojik aktarımlarında oluşmasına imkân sağlamıştır. Arık'a göre futbol, televizyon işletmecilerinin, seyirci toplamaları ve bu seyirciyi de reklam endüstrisine katarak, paraya dönüştürmelerini sağlayan, benzersin bir araç görünümündedir. Futbol, televizyonun patronlarına, belli bir üretimi en az maliyetle veya en yüksek üretimi en az maliyetle gerçekleştirme amacına ve limitleri olmayan televizyon projesi, bağlamında eşi olmayan bir potansiyel sunmaktadır. Hususiyetle de bu düzene dâhil olmamış, pazar değeri olan 3. Dünya ülkeleri, spor organizasyonları ile uyandırılıp, bu döngüye dâhil edilebilir. Futbol müsabakaları yalnızca milli pazar değil, doğru yatırım teknikleriyle de milletler arası pazara da takdim edilebilir. Örneğin Premier lig karşılaşmaları 48 farklı ülkeye ihraç edilmektedir (Arık, 2004).

Hep bahsettiğimiz üzere futbol, yüz binlerce emektarı ve uğraşanı olan aynı zamanda her geçen vakit büyüyen ve milyonlarca taraftarı olan dev bir sektördür. Bu sektörün şüphesiz en mühim elemanları futbolculardır. Zira sportif başarının elde edilmesinde becerilerini ve emeklerini ortaya koyarak futbolu tanınır hale getiren ve onun endüstri ve reklam gibi bir iş kolu haline dönüşmesini sağlayan futbolculardır (Öcal, 2002). Futbol kulüplerin kazanma ve başarılı olma adına çok yüksek ücretler ile yaptığı transferler, transfer edilen futbolcular içinde pek çok problemi de yanında getirir (Genç, 1999; Sarıbrahimoğlu ve ark., 2002). Aynı zamanda futbolcuların gittikleri yerlerin konuşma dilin den uzak ve yaşam biçimlerini yani yaşantıların dan bir haber oldukları milletlerin futbol takımlarına transferi ve bundan sonraki süreci baya karmaşıktır (Sarıbrahimoğlu ve ark., 2002).

Bir futbol takımının iç sahada oynarken sahip olduğu avantajlardan bazıları, seyirci, cesaret, kendine güven, seyahat yapılmayacak olması, kendi sahalarını daha iyi tanımaları, yabancı saha atmosferinin bulunmayışı, müsabakada oyuncuların ve

seyircilerin hakemi etkileyebilmeleri olurken, dış sahada oynarken karşı karşıya kalınan bazı dezavantajlar ise rakip seyirci baskısı, stres, seyahat yorgunluğu, alışılmamış müsabaka alanları ve atmosferleri, kendi evinde oynayan takımın hakem tarafından daha avantajlı olduğu kanısının yaygın bir fenomen olmasıdır (Günay ve ark. 2017).

Hakikaten de takım ve sporcu arasında yapılan sözleşmelerde ve daha sonraki zaman zarfında maddi, hukuki, sosyal ve kültürel bağlamda çeşitli problemlerin olduğu gözlenmektedir. Bu problemin giderilesin de sporcular fiziksel performansı yerine getirmek amacıyla bazı davranışsal ve bilişsel stratejiler kullanırlar (Cohn PJ, 1990).

Futbolcunun, istenilen ya da beklenen başarıya ulaşmasında kaygı düzeyinin önemi çok fazladır. Bu neden ile kaygılanan sporcunun kaygı oranı, müsabakanın nasıl sonuçlanacağını ve performansını eksi yönde etkileyebilmektedir (Başer, 1986). Bu gibi durumlarda da sporcular kendilerini rahatlatmak ve daha sağlıklı düşünmek adına performanslarını artırmak maksatlı bazı davranış ve inançlar sergilemektedirler.

Futbolun dünyasının popüler isimlerinden olan David Beckham, hiç şüphesiz, futbol endüstrisi için vitrini süsleyen en önemli değerdir. Türkiye Futbol Milli takımının da 2002 yılında yapılan Dünya Kupası sırasında milli takım kalecisi Rüştü Rençber'in müsabakalarda gözlerinin altını kömürle boyamasının ve Ümit Davala'nın saçlarını Kızılderililer gibi kestirmesinin ardından, ülkemizin her kesim de bunun gibi eğilimler ortaya çıkmış ve ufak yaştaki futbol severler bu sporcuları taklit etmişlerdir. David Beckham'ın ortaya çıkardığı etkiye yakın olmakla beraber aynı dönemde İlhan Mansız da özellikle genç kızlara hitap eden mecmuaların baş sayfalarını süslemiş, posterleri odaların duvarlarına asılmıştır (Argın, 1992)

Bu planlamalara imgeleme, gevşeme teknikleri, odaklanma stratejileri ve baş etmeyi örnek gösterebiliriz. Sporcular performanslarını arttırmak için bunun gibi bazı

şeyler yaparken, bunun yanında bazı batıl inanç ve davranış da sergilemektedirler (Eklund, 1993).

1.3. Batıl İnanç Nedir?

Batıl inanışların genel manada herkes tarafından onaylanan ve yazılan tanımı yoktur. Zira bazılarının batıl inanç anlayışı, manasız ve boş kabul ettikleri inanç ve uygulamalar, bir başkaları için ise doğru ve anlamlı olarak kabul görmüştür (Kyendyebai, 2016).

Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğünde batıl inanç; “doğüstü olaylara, gizli ve akıl dışı güçlere, kehanetlere aşırı derecede bağlı boş inanç, batıl itikat” olarak ifade edilmiştir (TDK, Türkçe Sözlük, 1992).

Batıl, Arapça dilin de “Butlan” sözcüğünden üretilmiş kavramdır. Sözlükte; “boş, çürük, asılsız ve gerçeğe aykırı olan” (Ayverdi, 2006), gerçek dışı (Cebecioğlu, 1997), akla aykırı, absürt, işe yaramayan, kıymetsiz, geçerliliği kalmamış, yalan şey (Mutçalı, 1995) anlamlarına gelmektedir.

Solomon ve Solomon (1994), halk inanç ve uygulamalarının sözlü anlatım şekli olarak ifadelendirdikleri batıl inançların, belli bir dile, yapıya ve düşünsel karaktere sahip olduğunu söylemektedir.

Diğer bir tanımlamaya göre ise batıl inançlar, dinin esasında var olmayan, fakat dine sonradan eklenen ve bundan böyle dini inanç gibi kabul gören söz, fiil ve davranışların tamamıdır (Tatlılıoğlu, 2000).

Çoğu kimsenin bildiği gibi hakikatin karşıtı olan "hurafe", aslı-astarı olmayan, uydurulmuş, saf ve doğru inançların arasına konulmuş, kimi zaman bazı mekânların şansı veya daha çok şanssızlığı ile ilgili olarak dilden dile dolaşan abartılmış

hikâyelerden oluşmuştur. Batıl inanışlar da bu aslı olmayan söylentilere inanmak ve ona göre tavır almak demektir. Her dönem de birçok toplumda biraz da olsa, ama kesin olarak görülen hurafe ve bâtıl inanışlar, insanların ortak derdi olarak sürekli gündemde kalmış önemli bir konudur. Hurafe ve bâtıl inanışların bu denli toplumdaki bireylerin bir sorunu olmasında çoğu zaman cahillik, alışkanlık, gelenek ve görenek, propaganda, çıkar hesapları ve kişisel zaafılar etkili olmuştur.

Psikoloji biliminin önderlerinden Skinner, batıl davranışın ifade ederken “güvercinlerin göstermiş oldukları tepkilerin şans eseri pekiştirecilerle birbirleri ile bağlantılı olmasından kaynaklanan anlamsızca tekrarlanması yani yinelenen davranışlar olduğunu” nu ifade eder. Amerikalı olan Psikolog Skinner’ın batıl inanç tarifinden de anlaşıldığı üzere yalnızca insanlara ait değildir ve batıl bir inancın ortaya çıkması dönem dönem sözü edilen temel psikolojik öğrenme mekanizmalarıyla açıklanabilmektedir.

Skinner’in 1948 yılında yaptığı çalışma batıl davranış ile ilgili olarak yapılan psikoloji alanında ilk deneyimdir. Sözü edilen motivasyonel nedenlerden dolayı vücut ağırlığı olması gerekenin %75’ine ayarlanmış bir güvercin yemek için gözü olan bir kaba yerleştirilmiştir. Karnı acıkan kuş kabın içindeki yiyecekleri görür, lakin hiçbir şekilde yiyeceklere direk olarak ulaşamamaktadır. Yalnız önceden belirlenen değişmeyen aynı süre ile (30 sn.) az bir parça yiyecek güvercine verilmektedir. Yapılan eylemin bitimin de Skinner, güvercinin yem almadan önceki tavırlarını tekrarladığını bulmuştur: tek ayak durma, sıçrama, kendi etrafında gibi. Hâlbuki bu tavırları yapması ile yemlerin verilmesi arasında kesin bir bağ yoktur. Güvercin tek ayakta kalırken yeminin verilmesi büsbütün bir tesadüftür yalnız bu davranış güvercin tarafından tekrar edilmektedir. Bu hareket Skinner’ın gözün de batıl olarak tarif edilmiştir. Toplum da ki bireyler de batıl inançları benzer şekilde öğrenebilmektedir (Skinner, 1948).

Batıl inançlar her ne kadar değişik şekiller de ortaya çıkmışsa da olayların gidişatı ile mantıken kesin bir ilişkisi olmayan bir nesnenin, bir hareketin veya bir

şartın, söz konusu olayların sonucunu etkileyeceğine dair akıl dışı inanışlar olarak tanımlanabilmektedir (Damisch ve ark., 2010).

1.4. Batıl İnanç Nasıl Oluşur?

Bâtıl inançların örgütlenme süreçlerine bakıldığında karşımıza bir den fazla birçok neden çıkmaktadır. Bunların en başın da kişilerin eskilerden beri sır dolu şeylere olan ilgisi, rastlantı sonucu oluşan olaylarda neden-sonuç ilişkisi kurması, bilişsel ve davranışa bağlı işleyişimiz, koşullanma sayesinde şahsi psikolojimizi o istikamette eğitip kendimizce bir şeyler çıkarmamız gibi sebepleri sayabiliriz. Bunlar arasında belki de en önemlisi geçmiş dönemler de uygulanan bazı davranımların kuşaklar vasıtası ile günümüze gelip asıl amacını unutup onu bir inanç haline getirmemiz sayılabilir. (<http://kubraakturkk.blogspot.com/2015/05/> 03 Şubat 2019 tarihin de erişildi).

İlk çağlardan bu yana insanoğlunun gizemli şeylere ve doğaüstü varlıklara olan ilgisi, onun zamanla bu varlıklarla yaşanan olaylar anısında bir ilişki kurmasına ve tesadüfen gerçekleşen olaylar arasında neden sonuç ilişkisi kurmasına sebep olmuştur. Bu durum birtakım batıl inançların oluşmasını da beraberinde getirmiştir (Schmidt, 1971). Çoğu zaman görülen bâtıl inançların ortaya çıkmasında insanların ve toplumun psikolojik ve sosyolojik yapılarının katkısı bulunmaktadır. Bilinen bir bölgenin aile, politika, iktisat, ahlak ve din gibi hem toplumsal hem de kültürel unsurların batıl inanç ve davranışların oluşumunda tesiri büyüktür (Bulut, 2016).

Mesela on üç sayısının musibeti batı da yaygın olan Hristiyan inancı ile iki bayram arasın da düğün yapmanın uğursuzluk getireceği veya akşam namaz vaktinin ardından besmelesiz sokağa adım atmanın çarpılacağı şeklindeki inançlarda Müslüman kültürün varlığıyla ilgilidir. Bu inançlar yalnızca o mıntıkanın inancı olmakla birlikte bir kültürden çıkıp yeryüzüne yayılan inançlardır. Kişilerin belli bir uğurlu rakamlarının bulunması veya renginin olmasını buna örnek gösterebiliriz. (<http://kubraakturkk.blogspot.com/2015/05/> 03 Şubat 2019 tarihin de erişildi).

Ayrıca kurumsallaşmış, düzgün dinlerin bazı ilke ve prensiplerinin yerel inanç ve kültürlerle karışarak çeşitli şekillere girmesiyle de batıl inançların oluşumu söz konusu olmuştur. Fakat ne kadar çok eskiye dayalı bir kökene sahip olsa da "batıl inanç" (superstition) kavramı kıymet içeren bir ifade olarak ancak medeniyetin işleyişi sonucunda, inanç biçimlerinin farklılaşması ile ortaya çıkmıştır. Hala daha kurum özelliğini yerine getirememiş doğal yollu halk dinlerinde batıl davranış ve inanç nosyonundan söz edilemez (Yel, 1988).

İnsanlar, tedavisi olasılığı bulunmayan rahatsızlık, güvensizlik, ölüm, üzüntü, karamsarlık vb. bu yıkım ve belalarla hepimiz her an karşılaşabiliriz; bunlar her an bizi yok edebilirler. İnsanın içerisinden yükselerek bu korku, cesareti olmamasından ve korkaklıktan farklı başka bir şeydir; bu, korkunç gerçeklerin kudretli bir önseziyle duyulan korkusudur (Örnek, 1966).

Schmidt şöyle ifade ediyor: İşte bu korku içinde ve zorunluluk halinde birey, olağan yaşantısının da komik ve kıymetsiz şeylerde kendine bir sığınma yeri arıyor. Mesela, tam ortasından delik madeni paralar, kopmuş pantolon düğmeleri, siyah kedinin tüyleri vb. hele bu lafını ettiğimiz şeylerin şans açıcı ve şer iteleyici kudretine olan inanç inandırma ile birleşirse birey böylece zalim kaderin sıkıntılı baskısına karşı, ferah hava verecek bir supap aramaktadır. Zulmeden güçlere karşı verilen hayatta kalma savaşında, bu güçleri etkisiz kılacak olan ve yeryüzünün tümünde kullanıldığına şahit olduğumuz muska ve uğur için üzerinde taşınılan nesnelerin psikolojik açıklaması budur (Örnek, 1966). Araştırmalar batıl inanç ve davranışların kişilerin stres altında, savaş, afet gibi doğa olayları ve ruhsal çöküntü anlarında, doğal rahatsızlıklarda daha çok yaygınlaştığını bizlere sunmaktadır (Vyse, 1997).

Buna göre batıl davranışların kendisini gösterdiği zamanlarda çoğunlukla kişilerin şahsi iradeleri dışında oluşan ve buna bağlı duygu pozisyonları yaratan birtakım olaylardan söz edilebilmektedir. Temel de batıl davranış ve inançları olan insanlar, şahsi talepleri doğrultusunda kontrol altına alamadıkları zorlukları,

denetlenebilir şekilde getirmeye çalışmakta, bunun için batıl davranış ve inançları kullanmakta aynı zamanda istenilen sonuca ulaşmak adına ihtimallerin çoğalmasını sağlamaktadır (Burger ve Lynn, 2005).

1.5. Batıl İnanç Kavramı

Batıl inanç ya da davranışlar bizlere çoğunlukla olumsuz, dinle alakalı ya da hurafeler gibi nosyonları çağrıştırır. Esasında batıl inanç ve davranışlar insanlar için yeryüzünü çok daha fazla yaşanılır kılan, akılla izah edemediğimiz olayları doğüstü güçlere bağladığımız ve belki de bir parça da sorumluluğu bir tür tanrısal denetim mekanizmalarına yüklediğimiz kavramlardır (Barut, 2008). Batıl inanç kavramı çok tartışmalı ve bu konuda uğraşan bir araştırmacı için de zaman zaman tanımı yapılması oldukça zor bir kavramdır.

Philipp Schmidt (1956); “Her insanda doğuştan geleceği bilmek ve doğa kanunlarına hâkim olmak insiyakı bulunmaktadır” diyor. Gerçekten de insanoğlu, geleceği bilme isteğinden dolayı birçok batıl davranışın doğmasına yol açmıştır.

Wuttke batıl inanç kavramını şöyle açıklamıştır; “eşyaya doğüstü nitelikler, insana da insanüstü bir kuvvet vermeye” bâtil inanma demektedir (Örnek, 1966).

Bâtil inanç ve davranışlar çoğunlukla bâtil bir inanç veya kabulün sonrasında meydana gelir. Mesela tahtaya el ile vurarak, olası bir zarardan döneceğine inanan insan, bu inanca bağlı olarak yanındaki tahtaya eli ile vurur. Bir başka deyişle bâtil davranış ardından hemen bâtil inancı takip eder. Fakat bu bilişsel sıralama her daim bu sistem ile işlemez. Ara ara insanlar belirli bir bâtil düşünceye sahip olmadan da bilinçsizce ve alışkanlık halinde bâtil denilen davranışlar sergileyebilir (Skinner, 1948).

Bu sebep ile hangilerinin bâtil inanç ve davranış olduğu, hangilerinin olmadığı zaman ve mekâna göre değişiklik gösterebilir. Dolayısıyla, bâtil inanç ve davranışların izahını yaparken toplumsal, kültürel, ruhsal, dini ve tarihsel bağlamı kesinlikle dikkate almak gerekir.

Bu neden ile üzüntü, çaresizlik, tedavi gibi ruhsal nedenlerle ortaya çıkan, istikbali bilme arzusu ile rastlantı sonucu benzerlikleri iyilik ya da kötülüğün ön koşulları olarak değerlendiren, bilimin ve geçerli bir dinin kabul etmediği bazı doğa üstü güçlere inanan, nesilden nesille geçen yanlış ve boş inanmalara bâtil inanç diyeceğiz (Örnek, 1966).

1.5.1. Batıl İnanca Dini Bakış Açısı

Batıl inançlar, dini inançlardan bir nebze de olsa farklı gibi gözükse de hemen hemen her kişi, birbirine ters düşecek öğeleri ibate eden bu iki inanç modelini de aynı anda kabul etmektedir.

Dini konuda gerçek ve tatminkâr bilgi ehli olamayan insan bir bela, uğursuzluk, dert ve problem ile karşılaştığı zaman, deva ve şifa ümidiyle her çareye müracaat etmekte ve her işittiğini yapmaya yeltenmektedir (Tatlıoğlu, 2000).

İslâm dininin esaslarını ve İslâm düşüncesini iyi bilen bir Müslüman, kolaylıkla batıl ve hurafe tuzağına düşmemekte, batıl inançlara kanmamaktadır. Halkın iman dünyasını değiştiren hurafeler İslam dinini iyi bilmemenin, onun gönül doyurucu, ruh okşayıcı akli ilkelerinden uzak kalmanın belirtileri, bilgisizliğin manevi sahadaki yıkımı görünümündedir. Çünkü bilgisizlik, inançsızlığa götüren önemli bir etken olduğu gibi, bilgi de insanı imana ulaştırır önemli bir etkidir. Halkın din konusunda bilgisizliğe yönlendirilmiş olması, zoraki ya dinsizliğe veya batıl ve hurafeyi din diye kucaklamasına neden olmuştur (Gürtaş, 1981).

Din psikolojisinin kurucu olarak tanınan William James, “İnançlar doğru oldukları için işe yaramazlar, işe yaradıkları için doğrudurlar.” sözüyle inanç ve fikirlerin kendilerinden çok etkilerinin önemli olduğunu vurgulamıştır (James, 2000).

Toplumda göz değmesi olarak da bilinen nazara karşıt takılan veya kullanılan nazar boncuğunun mavi renkte bulunmasının asıl sebebi ise, gözü yeşil ya da mavi olan insanların daha çok psikokinetik güce sahip olduğu inancı yatmaktadır (Köse ve Ayten, 2012).

Kader inancı ve kadercilik kavramı dini anlamda en çok tartışılan konular arasında olmakla birlikte, batıl davranım olup olmaması bakımından da netlik kazanmamıştır (Giddens, 2010). Dinsel yönden bakıldığında kader vakası doğru kabul edilmekte; ancak kadercilik anlayışının devamında türeyen birtakım inançlar, batıl olarak yorumlanmaktadır (Tuncel, 2013).

Kader aynı zamanda insanların karşılaştıkları kötü durumları daha rahat benimsemelerini sağlayan ve bu sayede tutum ve davranışları tesir eden bir inançtır. Mowen ve Carlson, kader inancının, meydana gelen hadiselerin nedeni olarak onaylandığını ve şansın yalnız kaderde varsa karşılıklarına çıkacağına inanan insanların, şahsi kontrolleri dışında bir istikbal olduğuna inandıklarını vurgulamıştır (Wang ve ark., 2012).

Batıl inançların yayılmasında halkın dinî mevzularda bilgisinin bulunmaması ve doyuma ulaşmış bir din eğitimi ve öğretiminin tatmin edici olmaması etkili olmaktadır. Bu neden ile İslâm dininin temelini ve düşüncesini iyi bilen bir Müslüman batıl davranış ve inançlara asla inanmaz, boş, temelsiz söz ve davranışlara ise katiyen kanmaz (Erdil, 1999).

1.5.2. Batıl İnanca Psikolojik Bakış Açısı

Toplum da ki insanların batıl inançlara neden ve niçin inandıkları devamlı olarak merak edilmiş ve sorgulanmıştır. Her alandan açıklamalar bildirilmiş ve söylenmiştir. Zihinsel ve hissi yani duygusal olarak araştırılmaya sorgulanmaya çalışılmıştır. Bu konu da yapılan çalışmalar incelendiğin de din, sosyolojik, antropolojik ve psikolojik olmak üzere birçok sebebi olabileceği ileri sürülmüştür. Her batıl inanç türü çeşitli sebepler ile oluşabileceği gibi bir batıl inanç için yapılan açıklama diğeri için geçerli olmayabilir. Yapılan herhangi bir batıl inancın birden fazla sebebi olabileceği gibi bir neden de birçok batıl inanç ve davranışlara sebebiyet verebilir. Bilinç dışı ve tutarsız davranımlar olarak bilinen batıl inançlar, kişilerin korkularından arınmak, güzel ve iyi bir talihli birey olmak ve felaketlerden sakınmak gibi birçok düşünceye karşıt kullandıkları, olumlu sonuçlar verdiği takdirde devamlı olarak yapılan eylemler bütünü olarak kabul edilmektedir. Judith Viorst; “Batıl inanç aptalca, çocukça, ilkel ve irrasyonel bir şeydir. Ama bir tahtaya iki kere vurmanın da ne maliyeti var ki?” diyerek, batıl inanç ve davranışların rasyonel olmadığı halde ihtiyaç duyulmasına dikkat çekmiş ve batıl inançların gerçekte zararsız bir tarafı olduğunu da belirtmiştir. (Köse ve Ayten, 2012).

Zamanımız da halen sözü edilen batıl inançların yararları veya sonuçları hakkında çok fazla bilgiye sahip olunmamakla beraber, bir batıl inancın eyleme geçirilmesi için bilinen kesin bir duygu durumu da hali hazırda bulunmamaktadır.

Yapılan araştırmalarda büyük çoğunlukla olaylar da bir zarara uğrama hissi ve bilinmezlik seviyesi ile batıl inançlara kayma arasında doğru bir orantı olduğu düşünülmektedir. Örneğin; final müsabakasına hazırlanan sporcu bir kişi ya da final sınavına çalışan bir öğrencinin üstünde ki psikolojik baskının, katıldığı diğers müsabakalara ya da girdiği diğers sınavlara nazaran daha fazla olduğu ve bu durumda batıl inançlara yönelme isteğindeki sıklığın arttığı varsayılmaktadır. Fakat 1998 senesinde Bleak ve Frederick tarafından, batıl inançların başarıyı etkilemesi üstüne yapılan bir çalışmada, başarının ehemmiyetinin batıl davranış ve inançların

kullanımına göre değişmediği ortaya konmuştur (Akt. Schippers ve Van Lange, 2006).

Batıl davranış ve inançları, insanların bilgi seviyesi ve din ile ilgili zihniyete uyuşmayan; fakat kişiye psikolojik yönden fayda sağlayan ve kuşaklar boyu sürdürülebilir uygulamalar olarak belirten Jeffrey Rudski'nin yanı sıra, davranışçı psikolog Burrhus Frederic Skinner, batıl inanç ve davranışları koşullu refleksler bağlamında incelemekte ve gerçek olmayan korkular ile batıl inançlar arasında benzerlik kurmaktadır (Köse ve Ayten, 2012).

Sporcular kimi durumlarda batıl inanç ve davranışları gerginliklerini düşürmek için kullanırlar. Bu gerginlikten maksat müsabaka sırasında veya öncesinde kendi kendilerine geliştirdikleri halsizlik, bitkinlik hissi gibi özgül duygular, kendinden şüphe etme gibi akıl yürütmeler ve titreme gibi psikolojik reaksiyonlardır. Bu gerginlik eylemleri rakipten rakibe ve müsabakadan müsabakaya değişebilir. İki rakip arasındaki fark birbirlerine yakınsa belirsizlikte mühim bir bileşendir. Şayet birisi kendinden eminse ve rakibini mağlup ederse belirsizlik çok düşüktür. Eğer diğer takım öteki kadar iyiye ve eşitse belirsizlik yüksektir. Yani rakibin yakın statüsü belirsizlik yaratır. Özetle bilinmezliğin yüksek olduğu durumda da psikolojik gerginlik yüksek çıkar (Kahnemann ve Trevesky, 1984).

Schippers ve Van (2006), batıl ritüellerin gerginliği ya da stresi engelleme özelliğinin kişileri olumlu yönde etkilediğinden söz etmekte, bununla alakalı olarak Lobmeyer ve Wasserman'ın (1986) araştırmasında yer alan sporcuların müsabaka öncesi yerine getirdikleri batıl davranış ve inançların, müsabaka esnasındaki performanslarını olumlu yönde etkilediğine dair vardıkları sonucu örnek göstermektedir. Buna benzer birçok araştırmada da batıl inançların olumlu tesirleri üzerine açıklamalar yapılmaktadır. Neil (1980), bu tesiri, özünde yanıltıcı tesirler gibi değerlendiren batıl inanç ve davranışların hazır performans üstündeki tesirini "Psychological Placebo" (Psikolojik Placebo –telkine dayalı etki-) şeklin de adlandırmakta ve bireylerin inancı ve işe yarayacağına dair fikirleri sürdürdüğu

zaman, batıl inanç ve davranışların olumlu sonuçlar doğuracağını ileri sürmektedir (Akt. Schippers ve Van Lange, 2006).

1.5.3. Batıl İnanca Sosyolojik Bakış Açısı

Batıl inanç ve davranışların sosyolojik tarafı, bilhassa toplumsal yapı içerisindeki yeri ile incelenebilmektedir. Bu zamana kadar hiçbir şekilde kaybolmayan bu inançlar, var oldukları zaman zarfında fonksiyonel bir amaçla kullanılmakta ve bu şekilde devamlılığını sürdürmektedir (Özgüven, 2013).

Toplumda yaşayan bireyler, sosyal yaşantılarında sahip oldukları ve şahsi ya da toplumsal olarak yaşadıkları vakalar neticesinde ortaya çıkardıkları bütün duyguları, tutkuları ve arzularının, bir ya da birden fazla ilahi güçle kontrol altında alındığına ve korunduğuna inanmaktadır (Napier, 2008).

Bu güç bazen sadece dini bir vaka olarak ele alınırken, bazen de doğüstü güçler ve batıl inançlar olarak ortaya çıkmaktadır. Binlerce yıldır farklı tarihsel yapılar içerisinde varlık gösteren paranormal, büyü ve batıl inançlar ile ilgili olarak yapılan çalışmalar, bu inanç ve davranışların günümüz toplumlarında gelişerek devam ettiğini gözler önüne sermiştir (Wiseman ve Watt, 2004).

Toplum içerisinde insanlar, kültürü dinleyerek, birbirleri ile konuşarak, gözlemleyerek, yani çevresindeki insanlarla etkileşime girerek öğrenirler (Kottak, 2001; Fichter, 1994).

Batıl inançlar ve birbirine yakın kültürel öğelerin toplum içerisinde konuşma, dinleme, gözleme gibi hareketler neticesinde yayıldığı bilinmekte, bir başka ifade ile kişiler, aile, eğitim ve iş çevresi gibi toplumsal yaşam içerisinde tesir ettikleri diğer insanlar aracılığıyla, kültürlere sahip olmaktadır (Kottak, 2001).

İlk olarak sosyolojik yöne kısaca bakmak gerekirse, batıl inanç ve davranışların toplumsal yapı ile irtibatlı olduğunu belirtmek gerekmektedir. Başka bir ifade ile batıl inançlar sosyal ve toplumsal yapıdan kaynaklanır. Mesela, timsahın olmadığı bir bölge de timsah ile alâkalı bir inanç ve davranış oluşmaz. Batıl inanç ve davranışlar bir yörenin sosyal varlıklarıyla ilişkilidir (Turhan, 1992).

Aynı şekilde belli bir yörenin aile, politika, iktisat ve ekonomisi, ahlâk ve din gibi sosyo-kültürel unsurlarının, batıl inanç ve davranışlarının oluşumuna tesiri büyüktür. On üç sayısının uğursuzluğunun Batı'da geniş kitlelere ulaşmış olmasının Hristiyan kültürüyle ilgili, dört sayısının uğursuzluğu inancının Japon kültürüyle bağlantısı (Kaneko, 1990) kem gözlü bir kişinin bakışının zararının degeceği inanişinin Orta Doğu kültürü ile ilgili ve düğünlerin iki bayram arası olmasının uğursuzluğu, besmele çekmeden kül veya çöpe basanın çarpılacağı gibi inanişlerin da Müslüman kültürle bağlantısı bir gerçektir. Belli bir kültürden doğup sadece o yöreye özgü batıl inançlar olduğu gibi, doğduğu yerin sınırlarını aşan ve dünyaya yayılan (altından geçilmeyen merdiven, önünden geçilmeyen kara kediler, belli bir uğurlu sayı ya da nesne taşıma vb.) batıl davranış ve inanişler da bulunmaktadır. Buna göre, her kültürde çokça olan, yeryüzünün her yanına yayılarak oralarda da bilinir hale gelmiş batıl inançlar, belli bir yöreye ait olan batıl inançlar ve belli bir gruba, kesime özgü batıl inançlar diye üçlü bir örnekleme yapmak mümkündür. Aynı zamanda, şunu da söylemek gerekir ki, eğer batıl inanç ve davranışlar belli bir yörenin, toplumun izlerini yansıtıyorsa o zaman elinde bulundurduğu batıl inançlar göz önüne alınarak o kültürün ait tipik birtakım özellikleri hakkında bilgi sahibi olmanın mümkün olduğunu da söyleyebiliriz (Arslan, 2004).

Yaşantımızda hiçbir sosyal vaka ve değer boş ve anlamsız değildir. Dolayısıyla toplumda yaygın olan batıl inanişlerin da gizli ya da açık bir işlevinin olacağı açıktır (Dönmezer, 1982). İşlevselcilerin sosyolojide kullandığı "açık ve gizli işlev" ayrımı, bilinç dışı görünen inanç ve davranışların çoğu kez böyle olmadığını, batıl inaniş ve davranış olarak görülen bu uygulamaların bazen bir işlevinin bulunduğunu göstermektedir. Bu işlevler gündelik yaşamın içerisinde kullanılabilirlik kazanmakta ve böylelikle batıl inaniş ve davranışalar, özellikle geçiş dönemleri (doğum evlilik-ölüm)

çevresinde daha belirgin bir hâle gelmektedir. Bu neden ile kitle iletişim araçları ve eğitimde görülen gelişmelere rağmen batıl inanç ve davranışlar toplum nezdinde varlığını sürdürmektedir (Arslan, 2004).

Araştırma konularından olan, eğitilmiş kişilerin, bilimsel bilgiyle haşır neşir olması sonucunda, eğitimsiz kişilere nazaran batıl inançları ve doğaüstü güçleri daha çok kabul etmediklerine dair bir varsayım da ortaya atılmıştır (Barro ve McCleary, 2002). Bu hipoteze göre dini inançlara sahip olan bireylerin de çoğunluğa göre daha az eğitilmiş olduğu iddiası göz önünde bulundurulmuştur. 1757 yılında yayınlanan “The Natural History of Religion” eserinde Hume, bununla alakalı olarak dinin, gerçek olmayan insan korkuları ve kaygıları sonucu oluştuğundan söz ederek, varsayımları destekler nitelikte bir bakış açısı sergilemiştir. Aynı zamanda eğitilmiş insanların baskın entelektüel durumları nedeniyle büyü ya da batıl inançlarla alay etme ihtimalinden de söz edilmiştir (Bailey, 2007).

Diğer bir hipoteze göre ise, işsiz kişilerin, işi olan bireylere oranla daha fazla seviye de batıl inanç eğilimi vardır. Bunun nedeni işsiz bireylerin, batıl inançları, mevcut durumu kabul etmek ve bununla başa çıkmak namına bir tercih olarak görmeleridir (Torgler, 2003).

Bu nedenle batıl inanç ve davranışların, yapılan araştırma ve çalışmalar neticesinde insanlar üzerinde gerek sosyal yaşamda gerekse kişisel kararlarında kaygı ve korkuları gideren ve psikolojik bakımdan sakinleştirici bir görev üstlenen öğeler olduğu da kabul edilmiştir (Özgüven, 2013).

1.5.4. Batıl İnanca Antropolojik Bakış Açısı

Geçmişten günümüze kadar insanoğlunun bilinmeyene ve doğaüstü olaylara karşı tutum ve merakı, her olay ile ilgili bir takım neden ve sonuç bağı kurmasına yol açmış ve bunun akabinde batıl inanç ve davranışlar ortaya çıkmıştır (Arslan, 2004).

Batıl inanç ve davranışlar temel anlamda kötülüğün zorluklarına karşı dikkatle planlanıp tasarlanmış bazı savunma teknikleridir; tahammül etmek zorunda kalınan bir acının hafifletilmesinde, gerçekte bilinmeyenin açığa çıkarılmasında, gerçekleşme olasılığı düşük te olsa bir umudun sürdürülmesinde, davranışların biçimlenmesinde ve kültürel devamlılığın sağlanmasında önemli şahsi ve toplumsal fonksiyonları olan sosyal psikolojik organizasyonlardır (Vergote, 1999).

Batıl inanç ve davranışların inananı ve uygulayanı açısından değeri kendi ihtiyaçlarını karşılamada yerine getirdiği işlevlerle doğru orantılıdır. Bilim ile uğraşan bir kişi için ise bu, hem insan ruhunun gizli kalmış bir tarafının ortaya çıkarılmasında, hem de toplumsal yapının devamlılığının sürdürülebilmesinde, üzerinde dikkatle durulması gereken bir konudur. Nitekim iki antropolog olan B. Malinowski ve A. Radcliffe Brown işlevselci çözümlemelerinde bu iki farklı olaya dikkat çekmişler; Malinowski bunların işlevleri konusunda şahsi gereksinimlerin nedensel faktör olduğu sonucuna varırken, Radcliffe-Brown toplumsal yapının kendi sürdürülebilirliğini sağlamada tehlikeli ve tehdit edici olana karşı uygun tepkiler olarak bunları kişilere öğrettiğini ifade ederek bunların toplumsal işlevleri olduğunu ifade etmiştir (Wallace ve Wolf, 2002).

Toplumun asırlar öncesi döneminin derinliklerinde kaybolan bu uygulamaların temelleri, batıl inanç ve davranışlar ismi ile yavaş yavaş ortaya çıkmış ve çağlar boyunca yerli ya da uygar birçok toplumun içerisinde kişileri etkilemiştir (Elworthy, 2004).

Tarihten bu zamana kadar süre gelen batıl inanç ve davranışlara yönelik olarak devam eden antropolojik araştırmalar, bir birin den farklı toplumların sosyokültürel yönden ele alınmasına da imkân sağlamaktadır. Mesela, sosyal ve kültürel antropolojinin uygulamalı ihtisas alanlarından sağlık antropolojisinin içerisinde yer alan konulardan biride, sağlık ve şifa bulmak amacı ile toplum içerisinde yer alan batıl davranış ve uygulamalardır (Türk, 2012). Bir toplumda sağlık ve benzeri

herhangi bir alanın geliştirilebilmesi, aynı zamanda o toplumun kültürel özelliklerinin iyi bilinmesiyle de alakalıdır.

Geleneksel sağlık sistemi bünyesinde de yer alan inanç ve uygulamalar, var olan hastalığın kültürel yönden farklı idrak edilmesine yol açmaktadır. Bu zaman zarfında uygulanacak olan tedavi şeklinin belirlenmesi, insanların sosyal çevrelerinde oluşturdukları istikrarın devamlılığı açısından önem taşımaktadır. Aynı antik çağ toplumlarında olduğu gibi, günümüzün gelişmiş toplumlarında da sağlık hizmetleri ile beraber başvurulan sihir, fal ve benzeri uygulamalar, inanç kültürünün insanlar üzerinde her dönem etkili olduğu göstermektedir (Elmacı, 2000).

1.6. Günümüzde Batıl İnançlar

Toplumda ki bireylerin hem kaygı düzeylerini düşüren hem de motivasyonlarını arttıran batıl inançların kullanımı, aynı tarih öncesi dönemler de olduğu gibi bugün de süregelmektedir. Özellikle yaygınlaşan endüstrileşme sonrası eğitimin ve teknolojinin artış göstermesi ve kişilerin git gide gerçek bilgiye daha çok yönelmeleri, batıl inanç ve davranışların varlığını etkilememekte ve günümüzde hemen hemen her birey günlük faaliyetlerinin bir kısmında batıl inanç ve davranışlara başvurmaktadır (Bailey, 2007).

Örneğin, bazı günlerin uğursuzluğu ile ilgili görüşlerden bazıları şunlardır; insanlar arasında bilhassa salı günü ile ilgili görüşler son derece yaygındır. Bu görüşe göre salı günü iş yapılamaz ve yolculuğa çıkılamaz. İlk olarak salı günü başlanan işler başarıyla sonuçlanmaz. Salı günleri yolculuğa çıkmak isteyenler ulaşmak istenilen yere sağ salim ulaşamazlar. Halk deyiimiyle de “Salı sallanır” ve “salı günü başlanan işler uzar” sözleri bu günün uğursuz kabul edildiğini göstermektedir. Bununla beraber cuma günü iş yapılmasının doğru olmadığı anlayışı da çok fazla olmamakla beraber bazı yörelerde mevcuttur (Çakan, 1981).

Haftanın belirli günlerinin uğursuzluğu ile ilgili görüşler yukarıda bahsi yapılanlar ile sınırlı kalmamaktadır. Kimilerine göre cumartesi yorganları dikmenin, pazar günü iş yapmanın, dikişi arife günü yapmanın (Erdil, 1999), iki bayram arasında nikâhlanmanın (evlenmenin) uğursuzluk getireceğine inanmaktadır (Çakan, 1981).

Benzer bâtil davranış ve inançlar ışığın da evden dışarıya adım atarken kedi veya köpek görülmesi, baykuş sesinin ya da köpek ulumasının duyulması, kişinin önünden kara kedi geçmesi gibi durumlar uğursuzluk olarak algılanmaktadır (Erdil, 1999). Bununla beraber hane üzerinde kırlangıç yuvası görmek uğur olarak algılanırken, bu yuvayı bozmak uğursuzluk, örümcek ağını dağıtmak ise talihsizlik olarak görülmektedir (Ülken, 1969).

Yukarıda sözü edilen batıl inanç ve davranışlar bunlar ile sınırlı değildir. Bazı nesnelere ile ilgili olarak da bu tür anlayışlar göze çarpmaktadır. Mesela, bir kişinin diğer kişiden elden makas alması veya sabun almasının bu bireylerde ayrılık getireceğine inanılır (Çakan, 1981).

Sosyal yaşantımızda bazı objeler uğursuz görülürken, bazı nesnelere de uğurlu kabul sayılmıştır. Mavi boncuk, at nalı, kurt dişi, leylek kemiğini üzerinde bulundurmanın, inek veya koçboynuzunu hanenin dış kısmına asmanın birtakım olumsuzluklardan koruyacağına ve uğur getireceğine inanılır (Günaltay, 1997).

Temizlikle ilgili inanç ve davranışlardan yaygın olanlar şunlardır:

Geceleyin evin süpürülmesi fakirlik getirir. Evi cuma günü süpürmek kıtlık getirir. Evi cuma akşamı süpürünce meleklerin kanadı kırılır. Misafir gittikten sonra ev süpürmek iyi değildir. Ev süpürülürken süpürge birine dokunursa süpürgeye tükürülür. Gece tırnak kesmek ise kişinin ömrünü kısaltır (Erdil, 1999) ve benzeri birçok hurafe Anadolu'nun birçok değişik kesimin de görülür.

Müslümanlığın temizliğe çok fazla değer ve ehemmiyet vermesine karşın bireyler arasında uygulanan bu tür anlayışlar insanların temizlik konusunda gereken duyarlılıkta bulunmasını engellemekte ve toplum sağlığını tehlikeye düşürmektedir. Bu ortam birbirinden farklı hastalıkların oluşmasına ve yaşanmasına aynı zamanda bu hastalıkları tedavide batıl inanç ve davranışlara başvurulmasına zemin hazırlamaktadır (Çobanoğlu, 2006).

Gene günümüzde ülkemizde görülen olağan hayat şartlarının sorunlarını gidermede psikolojik fonksiyona sahip olan türbe ve yatırlar da farklı batıl inanç ve davranışlarla karşılaşmak mümkündür. Ölümlerden yardım beklemek, mum yakmak, bezden bebek yapıp türbeye bırakmak, ip uzatmak, makara sarmak, türbe içerisin deki çimlere şeker bırakmak vb. bunlardan yalnızca bazılarıdır (Çakan, 2003).

Bunların yanı sıra, bir hanenin ışığının, o hanede bulunan erkek kişi tarafında yakıldığı zaman evde her daim bereket olacağına, kapının hemen ön tarafında oturan kişinin iftiraya uğrayacağına, çıkartılan ayakkabı ya da terliğin yere ters ir şekilde düşmesi sonucunda, kişinin kendisinin ya da sevdiği bazı insanların hasta olacağına, akşam vakti tırnak kesilmesinin şeytanlara davetiye çıkaracağına, Nisan ayında yağın ilk yağmurda ıslanan hasta bireyin şifa bulacağına ve insanların sağ avuçlarının kaşındığında bir miktar para geleceğine, sol avuçlarının kaşındığında ise ellerinde ki paranın çıkacağına dair inançlar da, ülkemiz de yaygın olan batıl inançlar arasındadır (Özgüven, 2013).

Batıl inanç ve davranışlar ulaşılması istenen amaçları açısından iki bölüme ayrılabiliriz. (a). Toplumdaki kişilerin, kendisinin maruz kalacağını sandığı kötülükler ve tehlikelere karşı yapılan batıl inanç ve davranışlar. (b). Kişilerin gerçekleşmesini istedikleri şeylere yönelik batıl inanç ve davranışlardır. İlk bölümde ki batıl inanç ve davranışların kişiye kötülük sağlayan bir rakibe karşı gerçekleştirildiği öngörülür. Çoğu toplum da bu rakip kötü ruhlar, şeytan, kötü niyetli insanlar gibi objeler ile temsil edilir. Bu gruptaki inanç ve davranışları yapan kişi, kendisini pasif durumda hisseder. Çünkü şahsına yöneltilen bir kötülüğe ve tehlikelere karşı savunma ihtiyacı

duymaktadır. İkinci bölümde bulunan bâtil inanç ve davranışları gerçekleştiren birey ise, kendisini aktif durumda hisseder, çünkü kişi şahsına dönük özel bir tehdit veya tehlike sezmeden maddi ya da manevi bir talepte bulunmaktadır (Saenko, 2005).

Görüldüğü üzere; ülkemiz de batıl inançlar en çok sağlık, aile, evlilik ve eve ilişkin durumlarda ortaya çıkmaktadır. Bilhassa bu konularla ilgili kişiler de oluşan korku duygusu, batıl davranış ve inançlara yönelimi arttırmaktadır. Batıl inanç ve davranışların korku hissi sayesinde yayıldığını söyleyen Spinoza da “İnsanlar karşı karşıya kaldıkları her şeyi bilinen kurallara göre yönetebilseydi veya şans her zaman onlardan yana olsaydı batıl inançlara yönelmezlerdi” yorumunu yapmaktadır (Akt. Morris, 2004).

1.7. Futbolda Yaşanan Batıl İnançlar

Spor dünyasının da aynı gerçek hayatta ki gibi kimimizce belki absürt ya da olağan dışı olarak nitelendirilen davranışların sporcuların kendilerine has davranışları olarak televizyondan ya da canlı olarak izlediğimiz bir müsabaka öncesinde ya da esnasında ortaya çıktığını gözlemleyebiliriz. Örnek verecek olursak; bazı futbolcuların müsabakadan önce sahaya diğer sporculardan önce çıktıklarını görürüz ya da sahaya en son çıktıklarını görürüz. Bazı futbolcuların da sahaya çıkarken çimlere el sürdüklerini, boyunlarında taşıdıkları bir kolye veya benzeri bir şey taşıdıklarını görürüz. Antrenmanda veya müsabaka esnasında hep aynı giysiyi giyen, aynı hareketleri yapan futbolculara denk geliriz. Bunun gibi olaylar sporcularda giyeceğe, yiyeceğe bağlı olarak, müsabaka öncesi ve sonrası batıl inançlara ve hatta müsabakadan önce cinsel ilişkiye girmeme gibi davranışlarla çeşitlenebilir. Buna benzer davranışların çizelgesini yapmak çok da zor değildir. Bu nedenle çoğu sporcuda özellikle de üst düzey sporcularda fazlaca gözlenen bu durumları batıl inanç ya da davranış olarak isimlendirebiliriz (Bandura, 1997).

Womack; batıl inanç ve davranışların futbolcular ve diğer branşlar ile uğraşan kişiler aracılığıyla en uygun performansı göstermek için stres, tasa ve tehlikeyle ilgisi

olan durumları ve korunan hissi durgunluğu anlatmak için kullandıklarını belirtmiştir (Womack, 1992).

Malinowski, batıl davranışlara kayma ve bu vaziyetin belirmesindeki en temel noktanın şartlardaki bilinmezlik ve kişinin kaygı seviyesinin fazla olması şeklinde belirtmiştir (Malinowski, 1927). Womack, müsabaka seviyesinin, toplumsal beklenti ve baskıların sporcu, müsabaka ile ilgili kontrol hissini elde etmesi için batıl inanç ve davranışları kullanmaya teşvik edeceğini belirtmiştir (Womack, 1992).

Eduardo Galeano Uruguaylı bir yazar olmakla beraber 'Gölgede ve Güneşte Futbol' kitabında (1995) sporda batıl davranışların büyük bir çoğunlukla da futbolla meşgul olan tüm kişiler tarafından yapıldığı ve başvurulduğunu gözler önüne sermektedir (Galeano, 1997).

Gizli güçlere olan inancıyla kayıtlara giren ilk sporcularda biri Uruguay milli takımının yıldızı Adhemar Canavessi'dir. 1928 Olimpiyat Oyunları finalinde takımda bulunmasının onlara zarar vereceğini düşünerek Arjantin'le olan final maçına çıkmamış bir oyuncudur. Çünkü takımının yıldızı Adhemar Canavessi kendisinin de bulunarak oynandığı her Arjantin Uruguay maçını Uruguay kaybediyormuş. Bu defa Amsterdam'da oynamadığı Arjantin-Uruguay maçında ise Uruguay galip gelmiştir (Galeano, 1997).

Bir başka gizemli olay da 1937 yılında Brezilya'nın efsanevi futbol kulübü Vasco Da Gama Takımı'nın başına gelenlerdir. Vasco'nun 12-0 gibi farklı bir sporla yendiği normal bir takımın fanatik seyircilerinden olan Arubinha'nın 'Gökyüzünde bir tanrı varsa Vasco takımı 12 yıl şampiyon olamasın' şeklinde ki bedduasıyla ağzı dikilmiş bir kurbağayı sahaya bir yerine gömmesi üzerine kötü ruhların futbola hakimiyeti başlamıştır. Bu hadiseden bilgisi olan Vasco yöneticileri kurbağanın nereye gömüldüğünü bulmak için zemini delik deşik etmişlerdir. Fakat gene de sonucu değiştiremezler, Vasco Da Gama futbol takımı, piyasada hangi kariyerli ve popüler futbolcu ile anlaşıp kulüp bünyesine alsada da tam 11 sene şampiyonluk yüzü

göremez. Yapılan büyüün sona ermesine bir yıl kala kupayı kazanmalarının ardından kulüp başkanı 'Tanrı cezamızı bir yıl affetti' demeci ile olayın ne denli vahim olduğunu belirtmiştir (Galeano, 1997).

2002'de ise spor medyasını özellikle Fransız medyasını derinden sarsan voodoo büyüü ilk maçta yaşanır. Fransa Milli takımı ve eski sömürgesi Senegal Milli takımı şampiyonanın ilk maçı olan açılış müsabakasına çıkacaktır. Senegalli büyücüler kendi federasyonları tarafından Kore'ye getirilir. Bir Senegalli büyücü televizyona yansıyan görüntülerde bir tavuğun sol bacağına kırar. Arkasından da bazı dualar okur. Maçtan bir gün önce Fransız yıldız futbolcu Zinedine Zidane sol bacağından sakatlanır ve karşılaşmayı Senegal Futbol Milli takımı kazanır. Senegal Futbol Milli takımının şansı turnuva boyunca çok iyi gider, ta ki Türkiye maçına kadar. O zamanlarda ülkemizde tüm manşetler Senegal'in kara büyücülerine yöneliktir. Diyanet İşleri eliyle bile seferberlik ilan edilir. Camilerde hutbeler okunur. Televizyon karşısındaki futbol severler müsabaka esnasında 'Sübhanallah' diyerek çektikleri tespihleriyle maçı seyreder. Senegal'in büyüü işlemez böylece devre dışı kalır (Barut, 2008)

Türkiye'de ki futbolu da büyü, fal ve dualar üçgenin de kendi kara mizahını yaratıyor. Bizde daha ziyade müsabakaya çıkarken sahaya sağ ayakla çıkma, muska taşıma, türbe ziyaretleri, kurban kesme gibi mistik olaylar yaşansa da Fenerbahçe ve Galatasaray'ın gerçekte bu hadiselerde uzman olduğu söylenebilir. Yakın zaman da yaşadığımız olay bütün futbolseverler tarafından hatırlanacaktır. Galatasaray'ın file bekçisi Mondragon'un yaptırdığı söylenen 'Kara Kolombiya Büyüsü' Fenerbahçe Spor Kulübü'nün kadrolu medyum olduğu bilinen ve şu an emniyet tarafından aranan Ayten Hanım'ca bizzat bu büyü çözüldürken gizli kameraya alınmıştı. Nedeni ise Medyum Ayten'e ödeme yapılmamasıydı. Olay kapandı derken Galatasaray yöneticisi Ergun Gürsoy'da 86-87 sezonun da ezeli rakipleri Fenerbahçe'nin şampiyon olmaması için 'Kafes Büyüsü' yaptırdıklarını söyledi ve ekledi, 'tek fark, biz büyücünün parasını ödemiştik' (Barut, 2008).

Şaşırtıcı bir örneği daha ülkemizden verebiliriz. Erzurum'un sevilen simalarından olan ve son derece alçak gönüllü ve bilgili olarak bilinen Naim Hoca'ya Erzurumsporlu fanatikler problemlerini ve sorunlarını anlatırlar. Erzurumspor son lig müsabakasına çıkacaktır. Takımın ligde kalması galibiyete veya beraberliğe bağlıdır. Naim Hoca'dan takımın galibiyeti için dua yapması rica edilir. Naim Hoca kimseyi kıramadığı için kabul eder. Müsabakanın 90 dakikalık normal süresi golsüz, berabere biter. Uzatmalarda Erzurumspor yenilir. Müsabakanın ardından takımın fanatikleri gider Naim Hoca'yı bulur ve “hocam nasıl dua ettin de yenildik” derler. Hoca da “Oğlum, ben doksan dakika için dua ettim ne bileyim, iş uzatmalara kalacak” der (<http://www.erkurumgazetesi.com.tr/yazar/Naim-Hoca-boyle-bir-gunde-durun-demişti/3064/> 19 Mart 2019 tarihin de erişildi).

Dünyada ve ülkemizde bilhassa da üst düzey sporcuların yaptıkları batıl inanç ve davranışların örneklerini saymak mümkün. Örneğin;

Roberto Carlos; Futbol Dünyasının yeryüzün de gelmiş geçmiş en güçlü sol açıklarından biri olarak gösterilen Carlos'un kendi maç formasını uğur getirdiğine inandığı için müsabakaya çıkmadan önce kesmesi (https://www.sabah.com.tr/galeri/spor/sporcularin_batil_inanclari/32 19 Mart 2019 tarihin de erişildi).

Gheorghe Hagi; Galatasaraylı Rumen yıldız sahaya çorabının alt kısmını keserek çıkıp, takım arkadaşlarına da bunu yapmadığı müsabakalar da şansının kötü gittiğini ifade etmektedir (https://www.sabah.com.tr/galeri/spor/sporcularin_batil_inanclari/32 19 Mart 2019 tarihin de erişildi).

Frank Lampard; kişisel internet sitesinde her zaman müsabakaya çıkarken çim zemine sağ ayakla çıktığını, kötü oynadığı müsabakadan sonra kramponlarını dışarı fırlattığını söylüyor. Lampard, müsabakaya çıkmadan önce araçta hep aynı müziği dinlediğini, kulüp restoranına giderken de aynı yolu kullandığını belirtiyor

(https://www.sabah.com.tr/galeri/spor/sporcularin_batil_inanclari/32 19 Mart 2019 tarihin de erişildi).

Rio Ferdinand; Müsabaka çıkarken soyunma tünelin de uğur olması için yüzüne bir bardak su döküyor

(https://www.sabah.com.tr/galeri/spor/sporcularin_batil_inanclari/32 19 Mart 2019 tarihin de erişildi).

Adrian Mutu; Rumen futbolunun yıldız isimlerinden Mutu çevresinde oluşan bela ve musibetlerden kurtulmak için atletini giyerken özellikle ters giyiyor (https://www.sabah.com.tr/galeri/spor/sporcularin_batil_inanclari/32 19 Mart 2019 tarihin de erişildi).

Malvin Kamara; Huddersfield'in eski orta saha oyuncusu Kamara, müsabakaya çıkmadan önce takım formasını giymeden her maç sabahı Willy Wonka ve Çikolata Fabrikası filminin ilk sürümünü izlemeyi hiç ihmal etmedi (https://www.sabah.com.tr/galeri/spor/sporcularin_batil_inanclari/32 19 Mart 2019 tarihin de erişildi).

Sergio Goycochea; Arjantinli ünlü kaleci Goycochea, kalecilerin penaltı atışı sırasında ki endişesini, penaltı atışı yapılmadan önce kaleye işeyerek çözmeye yoluna gitti. 1990 Dünya Kupası'nda yaptığı penaltı kurtarışları ile penaltı canavarı lakabı ile adlandırılarak Arjantin'in finale kadar çıkmasında önemli pay sahibi oldu (https://www.sabah.com.tr/galeri/spor/sporcularin_batil_inanclari/32 19 Mart 2019 tarihin de erişildi).

Paul Ince, Kevin Keegan ve Jack Charlton'ın başarılı birer İngiliz futbolcusu olmalarının dışında ki bir başka ortak yönleride, takım soyunma odalarının da maç formalarını en son giyerek, sahaya en son sırada çıkan oyuncular olmalarıydı

(https://www.sabah.com.tr/galeri/spor/sporcularin_batil_inanclari/32 19 Mart 2019 tarihin de erişildi).

Gary Lineker de daha fazla gol atmasındaki çözüm yolunu sıra dışı alışkanlıklarda arayan isimlerden. Lineker müsabaka öncesi ısınırken, gollerini boşa harcayacağını düşündüğü için kaleye hiç şut çekmezdi, oynadığı müsabakaların gol atmadığı ilk devrelerinden sonra ikinci devreye aynı forma ile asla çıkmazdı (https://www.sabah.com.tr/galeri/spor/sporcularin_batil_inanclari/32 19 Mart 2019 tarihin de erişildi).

Cesc Fabregas; İspanyol yıldız kaleci Fabregas müsabakalara çıkmadan önce kendi yüzüğünü 4 kere öpüyor (<https://www.internetspor.com/yildiz-futbolcularin-batil-inanclari-foto-galerisi-1471739.htm?sayfa=2> 21 Mart 2019 tarihin de erişildi).

Javier Hernandez; Meksika'nın "Chicharito" lakaplı futbolcusu Hernandez, müsabakaya çıkmadan önce her zaman dua ediyor. Meksikalı forvet, bu davranışının kendisi gibi eskiden futbolcu olan babasından miras kaldığını söylüyor (<https://www.internetspor.com/yildiz-futbolcularin-batil-inanclari-foto-galerisi-1471739.htm?sayfa=2> 21 Mart 2019 tarihin de erişildi).

Leighton Baines; İngiliz futbolcu Baines müsabaka başlamadan önce takımca sahaya çıktıktan sonra ayakkabısının bağlarını çözüp tekrar bağlıyor (<https://www.internetspor.com/yildiz-futbolcularin-batil-inanclari-foto-galerisi-1471739.htm?sayfa=2> 21 Mart 2019 tarihin de erişildi).

Laurent Blanc; Fransa Milli takımının yıldız ismi ve eski kaptanı Blanc, her maç öncesi takım arkadaşı olan ünlü file bekçisi Fabien Barthez'in kafasını öperdi. Blanc, bu davranışını 1998 Dünya Kupası maçlarında da sürdürdü (<https://www.internetspor.com/yildiz-futbolcularin-batil-inanclari-foto-galerisi-1471739.htm?sayfa=2> 21 Mart 2019 tarihin de erişildi).

Fenerbahçe Spor Kulübü'nün iki yıldız ismi, Alex ve Deivid ise müsabakaya çıkarken yeşil alana ilk olarak bastıklarında sağ ayakla üç kere zıplıyorlar. (https://www.sabah.com.tr/galeri/spor/sporcularin_batil_inanclari/32 19 Mart 2019 tarihin de erişildi).

İngiltere'nin başkenti Londra'da bulunan ve Premier Lig'de forma giyen futbolcularla irtibatlı bir zihinsel yetenek danışmanlık şirketi olan InnerDrive ve kurucusu Bradley Busch, "Eğer bir sporcu o gün 'şanslı çoraplarını' unutmuşsa telaşa kapılabilir. Bu gibi durumlarda, bir zamanlar faydalı olan bir rutin, sporcuyla başarı arasına giren bir engel haline gelebilir" diyor.

Psikologlar son bir uyarıda da bulunuyor:

"Eğer sporcu formda değilse, hiçbir eşya ya da hareket onu zafere götürmez" (<https://www.bbc.com/turkce/spor-37032584> 21 Mart 2019 Tarihin de erişildi).

Bu ve bu gibi örnekler çoğaltılabilir. Sonuç olarak sporcular bazı durumlarda batıl inanç ve davranımları gerginliklerini düşürmek için kullanırlar.

1.8. Araştırmanın Amacı

Günümüzde birçok spor branşın da sporcuların farklı davranışlar ortaya koyarak antrenman ve müsabakalara çıktıkları gözlenmiştir. Bizde futbolcuların antrenman, müsabaka öncesi ve sırasında ki inanç, batıl inanç ve farklı davranış eğilimlerinin şeklini ve sıklığını tespit etmeyi amaçladık.

Ayrıca futbolcular da inanç, batıl inanç ve davranış eğilimlerinin, lig statüsü, eğitim durumu, milli sporculuk, yaş gibi değişkenlerine göre ilişkisini araştırmayı hedefledik.

1.9. Problem Cümlesi

Profesyonel futbolcuların antrenman, müsabaka öncesi ve sırasında ki inanç, batıl inanç ve farklı davranış eğilimleri olarak (muska, söz, dua, takı, dini semboller ve batıl inançlar) gösteren davranışları var mıdır?

1.10. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın amacına uygunluğu açısından araştırma sürecinde aşağıda belirtilen hipotezler araştırma bulguları doğrultusunda test edilmiştir.

- 1) Türkiye Futbol Federasyonu Spor Toto 1.lig ve TFF 2.Lig takımlarında ki profesyonel futbolcuların, antrenman, müsabaka öncesi ve sırasında inanç, batıl inanç ve davranış eğilimleri vardır
- 2) Türkiye Futbol Federasyonu Spor Toto 1.lig ve TFF 2.Lig takımlarında ki profesyonel futbolcuların, ligleri arasında göstermiş oldukları inanç, batıl inanç ve davranışlarda istatistiksel açıdan anlamlı farklılık vardır.
- 3) Türkiye Futbol Federasyonu Spor Toto 1.lig ve TFF 2.Lig takımlarında ki profesyonel futbolcuların, milli takımda top oynayan futbolcular ile milli takımda top oynamayan futbolcular arasında göstermiş oldukları inanç, batıl inanç ve davranışlarında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık vardır.
- 4) Türkiye Futbol Federasyonu Spor Toto 1.lig ve TFF 2.Lig takımlarında ki profesyonel futbolcuların, mevkileri arasında göstermiş oldukları inanç, batıl inanç ve davranışlarda istatistiksel açıdan anlamlı farklılık vardır.
- 5) Türkiye Futbol Federasyonu Spor Toto 1.lig ve TFF 2.Lig takımlarında ki profesyonel futbolcuların, yaş aralıkları arasında göstermiş oldukları inanç, batıl inanç ve davranışlarda istatistiksel açıdan anlamlı farklılık vardır.
- 6) Türkiye Futbol Federasyonu Spor Toto 1.lig ve TFF 2.Lig takımlarında ki profesyonel futbolcuların, eğitim durumları dikkate alındığında göstermiş oldukları inanç, batıl inanç ve davranışlarda istatistiksel açıdan anlamlı farklılık vardır.

- 7) Türkiye Futbol Federasyonu Spor Toto 1.lig ve TFF 2.Lig takımlarında ki profesyonel futbolcuların, sportif başarıyı önemseme durumuna göre göstermiş oldukları inanç, batıl inanç ve davranışlarda istatistiksel açıdan anlamlı farklılık vardır.

1.11. Araştırmanın Varsayımları

- 1) Çalışmada kullanılan anketin bu çalışmaya uygun olduğu varsayılmıştır.
- 2) Anketi uygulayan futbolcuların anket maddelerini doğru anlayarak cevapladıkları varsayılmıştır.
- 3) Bu araştırmada yer alan ilgili bilgilerin, uygulanan istatistik yöntemlerinin ve değerlendirmelerinin geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.

1.12. Araştırmanın Sınırlılıkları

- 1) Bu araştırma Türkiye Futbol Federasyonu 2018-2019 futbol sezonunda aktif futbol oynayan Spor Toto 1.lig ve TFF 2.Lig takımlarında ki profesyonel futbolcular ile sınırlandırılmıştır.
- 2) Bu araştırma anketten elde edilecek veriler ile sınırlıdır.
- 3) Bu araştırmada sporculara uygulanacak anket 37 sorudan oluşacaktır.
- 4) Bu araştırmaya katılan sporcuların isimleri gizli tutulacaktır.
- 5) Futbolcular tarafından cevaplandırılacak anket objektif ve sınırlı zamanlar içerisinde cevaplandırılacaktır.

2. GEREÇ ve YÖNTEM

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Türkiye Futbol Federasyonu 2018-2019 futbol sezonunun da Spor Toto 1.lig ve TFF 2.lig futbol takımlarında mücadele profesyonel futbolculardan oluşturmaktadır. Örneklemimiz ise Spor Toto 1.lig ve TFF 2.lig futbol takımlarında forma giyen toplam 60 futbolcudan oluşmaktadır.

2.2. Veri Toplanması

Veriler Demografik bilgi formu ve Sporda Batıl İnanç ve Davranış Envanteri ölçeğinden oluşan anket formu ile toplanmıştır. Veri toplama araçları 2018-2019 futbol sezonunda Spor Toto 1.lig ve TFF 2.lig de futbol oynayan profesyonel futbolculara uygulanmıştır. Ölçekler uygulanırken araştırmanın konusu ile ilgili bilgi verilmiş, ifadelerin bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Veri toplama araçları profesyonel futbol takımlarının beden eğitimi ve spor alanında eğitim alan ve daha önce benzer bilimsel çalışmalar için veri toplama sürecinde yer almış antrenörler tarafından hafta içi sporcuların dinlenme zamanlarında toplam 3 araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Veri toplama araçları uygulanmadan önce, uygulamanın ortalama 8 dakika sürdüğü, her bir sorunun dikkatlice okunarak kendine uygun olarak gördüğü davranımı işaretlemesi gerektiği, elde edilen bilgilerin sadece bu araştırma kapsamında kullanılacağı araştırmacılar tarafından ayrıca ifade edilmiştir.

2.2.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen form çalışmanın niteliği ve amacı hakkında ön bilgi vermektedir ve katılımcıların yaş, eğitim, cinsiyet, branş, aktif sporda geçen yıl,

sportif başarının önemine ilişkin sporcuyla tanımaya yönelik soruları içeren sorular içermektedir.

2.2.2. Sporda Batıl İnanç ve Davranış Envanteri

Araştırmaya ilham kaynağı olan sporda batıl inanç ve davranış envanteri 1981 yılında H.G. Buhrmann ve M.K. Zaugg tarafından geliştirilen orijinal ismi “Superstitious Ritual Questionnaire” olan bir çizelgedir. Bahsi geçen envanter özünde 40 maddelik likert tipi bir envanter olup 7 farklı bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler sırasıyla giyim ve görünüş ile ilgili batıl inanç ve davranışlar, uğurlu sayılan nesnelere ilgili batıl inanç ve davranışlar, oyun ve karşılaşma öncesi kullanılan batıl inanç ve davranışlar, oyun ve karşılaşma sırasında kullanılan batıl inanç ve davranışlar, takım olarak kullanılan batıl inanç ve davranışlar, dua etme davranışları bölümleri olup sporcuların oyun / karşılaşma öncesi veya sırasında kullandıkları batıl inanç ve davranışların sportif performanslarına yardım etmede ne kadar etkili olduğunu ölçmektedir (Buhrmann ve Zaugg, 1981).

Ayrıca demografik parametreleri belirlemek için de yaşın, cinsiyetin, branşın sorulduğu, sportif başarının öneminin 4 dereceli likert tipi belirtildiği ve aktif spor yaşam süresinin sorulduğu bir sporcu tanıma formu da araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

2.2.3. Sporda Batıl İnanç ve Davranış Envanterinin Türkçe’ye Çevrilme Süreci

Uygulanan ölçeğin çevrilme sürecinde ilk olarak çeviri işlemine başlamadan önce envanterdeki tüm maddeler ve yanıt formatları emik (kültüre özgülük) ya da etik (evrensellik) olarak gözden geçirilmiştir (Merenda, 2005). Bu gözden geçirme sırasında kültüre özgülük anlamında bazı maddelerin kültüre uygun olmadığı görülmüştür. Geline bu durumdan sonra orijinal envanterin Türkçe’ye çevrim ve İngilizce’ye geri çevrim basamaklarına geçilmiştir. Bu etaplar için dilbilim alanında

uzman ve birbirinden bağımsız altı kişi ile çalışılmıştır. Bu uzmanların üçü envanteri Türkçe' den İngilizce' ye, kalan üçü ise İngilizce' den Türkçe 'ye geri çevrim çalışması yapmışlardır. Yapılan bu çeviri çalışmalarından sonra kültürümüze uygun olmayan, doğrudan çevrilemeyen maddeler için bir psikoloji akademisyeninden, bir spor psikolojisi akademisyeninden, bir de psikometristten yardım alınarak hangi maddelerin işler olmadığı, hangi maddelerin kültüre uygun olup olmadığı yönünde görüş alınmış ve bazı maddeler atılmıştır ve daha sonra uygulama aşamasına geçilmiştir.

Son derece düzgün olarak hazırlanan bu ölçeğin anlaşılabilirliğini test etmek için Mersin İdman Yurdu Spor Kulübü A takımında oynayan 27 futbolcuya uygulanmıştır. Uygulamada test tekrar test yöntemi uygulanmış, bu pilot çalışmanın sonucunda ölçeğin test tekrar test korelasyon katsayısı 0,95 bulunmuş ve envanterin güvenilir olduğu görülmüştür. Envanterin geçerliğinin ölçülmemiş olmasının nedeni ise orijinal envanterin bazı maddelerinin çıkarılıp yerine kültüre uygun maddelerin yazılmasından dolayı envanterin orijinal envanterden çıkıp özgün bir hal alması ve analizinde de elde edilen toplam puanların değil batıl davranış kullanım sıklıklarının değerlendirmeye alınmasından dolayıdır. Envanterin anlaşılabilirliği konusunda bir sorunla karşılaşılmadığından uygulama aşamasına geçilmiştir (Barut, 2008).

2.2.4. Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin istatistiksel açıdan değerlendirilmesi için SPSS 24 paket programı kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testi ile incelendi. Normal dağılım göstermeyen veriler parametrik olmayan istatistiksel testler ile analiz edildi. Verilerin analizinde yüzde ve frekans değerlerine bakılmıştır.

Gruplar arası karşılaştırmalarda Kruskal-Wallis ve Mann Whitney testi kullanılmıştır. Grupların anlamlılıklarının belirlenmesinde Kruskal-Wallis 1-way Anova yönteminde Post Hoc testi ile yapılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0,05 ve 0,01 olarak alındı.

3. BULGULAR

Tablo 3.1. Katılımcıların Yaş Dağılımları

	Yaş	Frekans	Yüzde
YAŞ	18-20	8	13,3
	21-23	16	26,7
	24-26	14	23,3
	27-29	10	16,7
	29 ve üzeri	12	20,0
	Toplam	60	100,0

Tablo 3.1. incelendiğinde; 8 sporcunun %13,3 ile 18-20 yaş arasında, 16 sporcunun %26,7 ile 21-23 yaş arasında, 14 sporcunun %23,3 ile 24-26 yaş arasında, 10 sporcunun %16,7 ile 27-29 yaş arasında, 12 sporcunun %20,0 ile 29 ve üzeri yaş arasında oldukları saptanmıştır.

Tablo 3.2. Katılımcıların Eğitim Durumu Dağılımları

	Eğitim Durumu	Frekans	Yüzde
Eğitim Durumunuz Nedir?	Lise ve Dengi	43	71,7
	Lisans	17	28,3
	Lisans Üstü	0	0,0
	Toplam	60	100,0

Tablo 3.2.'ye bakıldığında; 43 sporcunun %71,7 ile lise ve dengi, 17 sporcunun %28,3 ile lisans mezuniyeti olarak ankete katıldığı saptanmıştır.

Tablo 3.3. Katılımcıların Lig Statü Dağılımları

	Lig	Frekans	Yüzde
LİG	Spor Toto 1.LİG	40	66,7
	TFF 2.LİG	20	33,7
	Toplam	60	100,0

Tablo 3.3.'e bakıldığında; 40 sporcunun %66,7 ile Spor Toto 1.lig, 20 sporcunun da %33,7 ile TFF 2.lig sporcusu olduğu saptanmıştır.

Tablo 3.4. Kaç Yıldır Aktif Spor Yapıyorsunuz?

	Yıl	Frekans	Yüzde
Kaç Yıldır Aktif Spor Yapıyorsunuz?	1-3	1	1,7
	3-5	1	1,7
	5-7	1	1,7
	7-10	8	13,3
	10 ve üzeri	49	81,7
	Toplam	60	100,0

Tablo 3.4.'e bakıldığında; 1 sporcu %1,7 ile 1-3 yıl arası aktif spor yaptığı, 1 sporcu %1,7 ile 3-5 yıl arası aktif spor yaptığı, 1 sporcu %1,7 ile 5-7 yıl arası aktif spor yaptığı, 8 sporcunun %13,3 ile 7-10 yıl arası aktif spor yaptığı, 49 sporcu %81,7 ile 10 ve üzeri yıl arası aktif spor yaptığı tespit edilmiştir.

Tablo 3.5. Milli Takımlarda Yer Aldınız Mı?

	Cevap	Frekans	Yüzde
Milli Takımlarda Yer Aldınız Mı?	Evet	33	55,0
	Hayır	27	45,0
	Toplam	60	100,0

Tablo 3.5.'e bakıldığında; 33 sporcu %55,0 ile milli takımlarda yer alarak, 27 sporcunun ise %45,0 ile milli takımlarda yer almadığı saptanmıştır.

Tablo 3.6. Kaç Kez Milli Takımlarda Yer Aldınız?

	Milli Olma	Frekans	Yüzde
Kaç Kez Milli Takımlarda Yer Aldınız?	0	27	45,0
	1-10	21	35,0
	10-20	5	8,3
	20-30	4	6,7
	30-50	3	5,0
	50 ve üzeri	0	0,0
	Toplam	60	100,0

Tablo 3.6'ya bakıldığında; 27 sporcu %45,0 ile hiç milli takımda yer almamış, 21 sporcu %35,0 ile 1-10 kez milli takımlarda yer almış, 5 sporcu %8,3 ile 10-20 kez milli takımlarda yer almış, 4 sporcu %6,7 ile 20-30 kez milli takımlarda yer almış, 3 sporcu %5,0 ile 30-50 kez milli takımlarda yer aldığı tespit edilmiştir.

Tablo 3.7. Futbolda Mevkiiniz Nedir?

	Mevki	Frekans	Yüzde
Futbolda Mevkiiniz Nedir?	Kaleci	7	11,7
	Defans	17	28,3
	Orta Saha	27	38,3
	Forvet	13	21,7
	Toplam	60	100,0

Tablo 3.7. 'ye bakıldığında; kaleci mevkiinden 7 sporcu %11,7 ile defans mevkiinde 17 sporcu %28,3 ile orta saha mevkiinde 27 sporcu %38,3 ile, forvet mevkiinde 13 sporcu %21,7 ile yer aldığı saptanmıştır.

Tablo 3.8. Sportif Başarı Sizin İçin Ne Kadar Önemli?

	Cevap	Frekans	Yüzde
Sportif Başarı Sizin İçin Ne kadar Önemli?	Hiç Önemli Değil	0	0,0
	Az Önemli	1	1,7
	Önemli	10	16,7
	Çok Önemli	49	81,7
	Toplam	60	100,0

Tablo 3.8. 'e bakıldığında; 1 sporcunun %1,7 ile sportif başarının az önemli olduğu, 10 sporcunun %16,7 ile sportif başarının önemli olduğu, 49 sporcunun %81,7 ile sportif başarının çok önemli olduğu saptanmıştır.

Tablo 3.9. Sporda Batıl Davranış Envanteri

Maddeler n=60	Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili	Toplam
	n -%	n -%	n -%	n -%	n -%	n -%
1.Ayakkabılara şans getiren işaretler koymak	<u>32-53,3</u>	<u>7-11,7</u>	<u>8-13,3</u>	<u>7-11,7</u>	<u>6-10,0</u>	<u>60-100,0</u>
2.İsınma giysisinin altını veya üstünü aynı tarzda giymek	23-38,3	14-23,3	1-1,7	12-20,0	10-16,7	60-100,0
3.Oyuna daha iyi hazırladığını hissetmek için pasaklı/düzensiz giyinmek	33-55,0	8-13,3	6-10,0	5-8,3	8-13,3	60-100,0
4.Sans için çorapları ters-yüz giymek	37-61,7	8-13,3	3-5,00	5-8,3	7-11,7	60-100,0
5.Oyun/karşılaşma gününde saç tıraşı olmak	<u>18-30,0</u>	<u>10-16,7</u>	<u>8-13,3</u>	<u>17-28,3</u>	<u>7-11,7</u>	<u>60-100,0</u>
6.Oyun/karşılaşma gününde duş almamak	34-56,7	13-21,7	4-6,7	7-11,7	2-3,3	60-100,0
7. Yüz boyamak (ör: gözaltına siyah boya çekme)	34-56,7	12-20,0	7-11,7	5-8,3	2-3,3	60-100,0
8. Sezon öncesi dövme yaptırmak	40-66,7	10-16,7	5-8,3	4-6,7	1-1,7	60-100,0
9. Bedenine forma numarasını islemek	34-56,7	11-18,3	3-5,0	8-13,3	4-6,7	60-100,0
10.Ayakkabıların içine çorap giymemek	40-66,7	7-11,7	3-5,0	6-10,0	4-6,7	60-100,0
11.Oyun günlerinde uğurlu bir muska/kolye takmak	25-41,7	6-10,0	4-6,7	16-26,7	9-15,0	60-100,0
12.Oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek, ona dokunmak	18-30,0	15-25,0	3-5,0	14-23,3	10-16,7	60-100,0
13.Ayakkabı üzerine nazar boncuğu takmak	28-46,7	15-25,0	4-6,7	10-16,7	3-5,0	60-100,0
14.Uğurlu bileklik takmak	20-33,3	12-20,0	10-16,7	12-20,0	6-10,0	60-100,0
15.Sporda ilk başladığı ayakkabının ipini kullanmak	37-61,7	14-23,3	7-11,7	1-1,7	1-1,7	60-100,0
16.İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak	39-65,0	10-16,7	5-8,3	1-1,7	5-8,3	60-100,0
17. Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	29-48,3	6-10,0	6-10,0	7-11,7	12-20,0	60-100,0
18. Oyun öncesi sessizliğe/uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	<u>11-18,3</u>	<u>15-25,0</u>	<u>7-11,7</u>	<u>11-18,3</u>	<u>16-26,7</u>	<u>60-100,0</u>
19. Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	19-31,7	14-23,3	9-15,0	11-18,3	7-11,7	60-100,0
20. Oyun öncesi topu öpmek	23-38,3	18-30,0	7-11,7	6-10,0	6-10,0	60-100,0

Tablo 3.9. (Devam). Sporda Batıl Davranış Envanteri

Maddeler n=60	Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili	Toplam
	n -%	n -%	n -%	n -%	n -%	n -%
21. Oyun öncesi duş/banyo yapmak	14-23,3	12-20,0	<u>9-15,0</u>	<u>11-18,3</u>	<u>14-23,3</u>	60-100,0
22. Aynı kaleyi, potayı ya da oyun sahasını seçme	21-35,0	10-16,7	5-8,3	10-16,7	14-23,3	60-100,0
23. Oyun öncesi abdest almak	12-20,0	10-16,7	<u>7-11,7</u>	<u>11-18,3</u>	<u>20-33,3</u>	60-100,0
24. Oyun öncesi sahanın çizgilerine basmak	21-35,0	10-16,7	12-20,0	8-13,3	9-15,0	60-100,0
25. Oyun öncesi sahaya aynı yerden girmek	22-36,7	11-18,3	5-8,3	9-15,0	13-21,7	60-100,0
26. Oyun sahasına sağ ayakla çıkmak	9-15,0	11-18,3	<u>8-13,3</u>	<u>9-15,0</u>	<u>23-38,3</u>	60-100,0
27. Sahaya/çime dokunmak	16-26,7	13-21,7	<u>6-10,0</u>	<u>14-23,3</u>	<u>11-18,3</u>	60-100,0
28. Oyun öncesi kursun döktürmek	45-75,0	5-8,3	7-11,7	0-0,0	3-5,0	60-100,0
29. Maçtan önceki gece maç formasıyla uyumak	47-78,3	7-11,7	4-6,7	1-1,7	1-1,7	60-100,0
30. Yedek kulübesinde/benchte sıranın basında oturmak	36-60,0	9-15,0	9-15,0	5-8,3	1-1,7	60-100,0
31. Yedek kulübesinde/benchte hep aynı yerde oturmak	23-38,3	13-21,7	3-5,0	9-15,5	12-20,0	60-100,0
32. Atış öncesi aynı uğurlu hareketi yapmak	21-35,0	10-16,7	3-5,0	9-15,0	17-28,3	60-100,0
33. Takımca kursun döktürmek	47-78,3	3-5,0	1-1,7	6-10,0	3-5,0	60-100,0
34. Bazı sahaların uğuruna inanmak	16-26,7	9-15,0	<u>9-15,0</u>	<u>10-16,7</u>	<u>16-26,7</u>	60-100,0
35. Her oyun öncesi başarı için dua etmek	4-6,7	2-3,3	<u>2-3,3</u>	<u>14-23,3</u>	<u>38-63,3</u>	60-100,0
36. Takımın sabit bir dua ettiren kişiye sahip olması	17-28,3	9-15,0	<u>11-18,3</u>	<u>10-16,7</u>	<u>13-21,7</u>	60-100,0
37. Oyuna besmelesiz çıkmamak	6-10,0	1-1,7	<u>4-6,7</u>	<u>14-23,3</u>	<u>35-58,3</u>	60-100,0

Tablo 3.9'da yapılan değerlendirme neticesinde (madde 21,23,26,27) futbolcular çoğunlukla müsabaka ve karşılaşma öncesi batıl inanç ve davranış eğilimi göstermiştir.

Tablo 3.10. Katılımcıların Lig Statülerine Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması

Batıl İnanç ve Davranışlar	Lig	N	Sıra Ortalaması Mean Rank	Mann-Whitney U	Z	P
Ayakkabılara şans getiren işaretler koymak	Spor Toto 1.Lig	40	27,28	271,000	-2,205	.027**
	TFF 2.Lig	20	36,95			
Isınma giysinin altını veya üstünü aynı tarzda giymek	Spor Toto 1.Lig	40	31,84	346,500	-,875	.381
	TFF 2.Lig	20	27,83			
Oyuna daha iyi hazırladığını hissetmek için pasaklı/düzensiz giyinmek	Spor Toto 1.Lig	40	28,48	319,000	-1,396	.163
	TFF 2.Lig	20	34,55			
Şans için çorapları ters-yüz giymek	Spor Toto 1.Lig	40	28,54	321,500	-1,411	.158
	TFF 2.Lig	20	34,42			
Oyun/karşılaşma gününde saç tıraşı olmak	Spor Toto 1.Lig	40	28,49	319,500	-1,301	.193
	TFF 2.Lig	20	34,53			
Oyun/karşılaşma gününde duş almamak	Spor Toto 1.Lig	40	32,24	330,500	-1,214	.225
	TFF 2.Lig	20	27,03			
Yüz boyamak (ör: gözaltına siyah boya çekme)	Spor Toto 1.Lig	40	29,48	359,000	-,715	.474
	TFF 2.Lig	20	32,55			
Sezon öncesi dövme yaptırmak	Spor Toto 1.Lig	40	28,68	327,000	-1,370	.171
	TFF 2.Lig	20	34,15			
Bedenine forma numarasını islemek	Spor Toto 1.Lig	40	30,23	389,000	-,192	.848
	TFF 2.Lig	20	31,05			
Ayakkabıların içine çorap giymemek	Spor Toto 1.Lig	40	28,64	325,500	-1,395	.163
	TFF 2.Lig	20	34,23			
Oyun günlerinde uğurlu bir muska/kolye takmak	Spor Toto 1.Lig	40	25,80	212,000	-3,100	.002**
	TFF 2.Lig	20	39,90			
Oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek, ona dokunmak	Spor Toto 1.Lig	40	26,91	256,500	-2,321	.020*
	TFF 2.Lig	20	37,67			
Ayakkabı üzerine nazar boncuğu takmak	Spor Toto 1.Lig	40	27,79	291,500	-1,816	.069
	TFF 2.Lig	20	35,92			
Uğurlu bileklik takmak	Spor Toto 1.Lig	40	27,85	294,000	-1,713	.087
	TFF 2.Lig	20	35,80			
Sporda ilk başladığı ayakkabının ipini kullanmak	Spor Toto 1.Lig	40	31,28	369,000	-,561	.575
	TFF 2.Lig	20	28,95			
İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak	Spor Toto 1.Lig	40	30,69	392,500	-,139	.890
	TFF 2.Lig	20	30,13			
Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	Spor Toto 1.Lig	40	26,49	239,500	-2,696	.007**
	TFF 2.Lig	20	38,53			
Oyun öncesi sessizliğe/uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	Spor Toto 1.Lig	40	25,39	195,500	-3,287	.001**
	TFF 2.Lig	20	40,73			
Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Spor Toto 1.Lig	40	28,25	310,000	-1,452	.146
	TFF 2.Lig	20	35,00			
Oyun öncesi topu öpmek	Spor Toto 1.Lig	40	28,34	313,500	-1,419	.156
	TFF 2.Lig	20	34,83			

*p<0,05 **p<0,01

Tablo 3.10. (Devam). Katılımcıların Lig Statülerine Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması

Batıl İnanç ve Davranışlar	Lig	N	Sıra Ortalaması Mean Rank	Mann-Whitney U	Z	P
Oyun öncesi duş/banyo yapmak	Spor Toto 1.Lig	40	29,08	343,000	-,914	.361
	TFF 2.Lig	20	33,15			
Aynı kaleyi, potayı ya da oyun sahasını seçme	Spor Toto 1.Lig	40	26,48	239,000	-2,611	.009**
	TFF 2.Lig	20	33,55			
Oyun öncesi abdest almak	Spor Toto 1.Lig	40	27,84	293,500	-1,720	.085
	TFF 2.Lig	20	35,83			
Oyun öncesi sahanın çizgilerine basmak	Spor Toto 1.Lig	40	27,73	289,000	-1,796	.072
	TFF 2.Lig	20	36,05			
Oyun öncesi sahaya aynı yerden girmek	Spor Toto 1.Lig	40	27,78	291,000	-1,772	.076
	TFF 2.Lig	20	35,95			
Oyun sahasına sağ ayakla çıkmak	Spor Toto 1.Lig	40	28,19	307,500	-1,505	.132
	TFF 2.Lig	20	35,13			
Sahaya/çime dokunmak	Spor Toto 1.Lig	40	26,70	248,00	-2,444	.015*
	TFF 2.Lig	20	38,10			
Oyun öncesi kurşun döktürmek	Spor Toto 1.Lig	40	31,95	342,000	-1,198	.231
	TFF 2.Lig	20	27,60			
Maçtan önceki gece maç formasıyla uyumak	Spor Toto 1.Lig	40	32,13	335,000	-1,417	.157
	TFF 2.Lig	20	27,25			
Yedek kulübesinde/benchte sıranın başında oturmak	Spor Toto 1.Lig	40	31,31	367,500	-,578	.563
	TFF 2.Lig	20	28,88			
Yedek kulübesinde/benchte hep aynı yerde oturmak	Spor Toto 1.Lig	40	27,91	296,500	-1,690	.091
	TFF 2.Lig	20	35,67			
Atış öncesi aynı uğurlu hareketi yapmak	Spor Toto 1.Lig	40	26,41	236,500	-2,664	.008**
	TFF 2.Lig	20	38,67			
Takımca kurşun döktürmek	Spor Toto 1.Lig	40	30,86	385,500	-,316	.752
	TFF 2.Lig	20	29,78			
Bazı sahalarda uğuruna inanmak	Spor Toto 1.Lig	40	27,75	290,000	-1,769	.077
	TFF 2.Lig	20	36,00			
Her oyun öncesi başarı için dua etmek	Spor Toto 1.Lig	40	28,78	331,000	-1,264	.206
	TFF 2.Lig	20	33,95			
Takımın sabit bir dua ettiren kişiye sahip olması	Spor Toto 1.Lig	40	28,50	320,000	-1,285	.199
	TFF 2.Lig	20	34,50			
Oyuna besmelesiz çıkmamak	Spor Toto 1.Lig	40	27,91	296,500	-1,829	.067
	TFF 2.Lig	20	35,67			

*p<0,05 **p<0,01

Tablo 3.10 Tablo 3.10'a göre; ayakkabılara şans getiren işaretler koymak, oyun günlerinde uğurlu bir muska/kolye takmak, sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak, oyun öncesi sessizliğe/uzaklaşmaya ihtiyaç duymak, aynı kaleyi, potayı ya da oyun sahasını seçme, sahaya/çime dokunmak ve atış öncesi aynı uğurlu hareketi yapmak maddelerine göre Türkiye Futbol Federasyonu Spor Toto 1.lig ve

TFF 2.Lig takımlarında ki profesyonel futbolcuların, ligleri arasında göstermiş oldukları batıl inanç ve davranışlarda anlamlı bir farklılık vardır denilebilmektedir.

Tablo 3.11. Katılımcıların Milli Sporcu Olup Olmama Durumlarına Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması

Batıl İnanç ve Davranışlar	Milli Sporcu	N	Sıra Ortalaması Mean Rank	Mann-Whitney U	Z	P																																																																																																																																																																																																														
Ayakkabılara şans getiren işaretler koymak	Evet	33	30,08	431,500	-,227	.821																																																																																																																																																																																																														
	Hayır	27	31,02				Isınma giysisinin altını veya üstünü aynı tarzda giymek	Evet	33	32,47	380,500	-1,008	.314		Hayır	27	28,09	Oyuna daha iyi hazırladığımı hissetmek için pasaklı/ düzensiz giyinmek	Evet	33	28,15	368,000	-1,266	.206		Hayır	27	33,37	Şans için çorapları ters-yüz giymek	Evet	33	29,45	411,000	-,588	.557		Hayır	27	31,78	Oyun/karşılaşma gününde saç tıraşı olmak	Evet	33	34,89	300,500	-2,220	.026*		Hayır	27	25,13	Oyun/karşılaşma gününde duş almamak	Evet	33	30,55	444,000	-,025	.980		Hayır	27	30,44	Yüz boyamak (ör: gözaltına siyah boya çekme)	Evet	33	30,17	434,500	-,182	.856		Hayır	27	30,91	Sezon öncesi dövme yaptırmak	Evet	33	28,86	391,500	-,960	.337		Hayır	27	32,50	Bedenine forma numarasını işlemek	Evet	33	32,08	393,500	-,859	.390		Hayır	27	28,57	Ayakkabıların içine çorap giymemek	Evet	33	28,80	389,500	-,994	.320		Hayır	27	32,57	Oyun günlerinde uğurlu bir muska/kolye takmak	Evet	33	33,05	361,500	-1,313	.189		Hayır	27	27,39	Oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek, ona dokunmak	Evet	33	32,56	377,500	-1,042	.297		Hayır	27	27,98	Ayakkabı üzerine nazar boncuğu takmak	Evet	33	31,14	424,500	-,333	.739		Hayır	27	29,72	Uğurlu bileklik takmak	Evet	33	30,4	443,500	-,031	.976		Hayır	27	30,57	Sporda ilk başladığı ayakkabının ipini kullanmak	Evet	33	31,88	400,000	-,780	.435		Hayır	27	28,81	İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak	Evet	33	30,91	432,000	-,236	.813		Hayır	27	30,00	Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	Evet	33	30,98	429,500	-,254	.799		Hayır	27	29,91	Oyun öncesi sessizliğe /uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	Evet	33	34,68	307,500	-2,102	.036*		Hayır	27	25,69	Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Evet	33	31,92	398,500	-,719	.472		Hayır	27	28,76	Oyun öncesi topu öpmek	Evet	33	29,32	406,500	-,606	.544	
Isınma giysisinin altını veya üstünü aynı tarzda giymek	Evet	33	32,47	380,500	-1,008	.314																																																																																																																																																																																																														
	Hayır	27	28,09				Oyuna daha iyi hazırladığımı hissetmek için pasaklı/ düzensiz giyinmek	Evet	33	28,15	368,000	-1,266	.206		Hayır	27	33,37	Şans için çorapları ters-yüz giymek	Evet	33	29,45	411,000	-,588	.557		Hayır	27	31,78	Oyun/karşılaşma gününde saç tıraşı olmak	Evet	33	34,89	300,500	-2,220	.026*		Hayır	27	25,13	Oyun/karşılaşma gününde duş almamak	Evet	33	30,55	444,000	-,025	.980		Hayır	27	30,44	Yüz boyamak (ör: gözaltına siyah boya çekme)	Evet	33	30,17	434,500	-,182	.856		Hayır	27	30,91	Sezon öncesi dövme yaptırmak	Evet	33	28,86	391,500	-,960	.337		Hayır	27	32,50	Bedenine forma numarasını işlemek	Evet	33	32,08	393,500	-,859	.390		Hayır	27	28,57	Ayakkabıların içine çorap giymemek	Evet	33	28,80	389,500	-,994	.320		Hayır	27	32,57	Oyun günlerinde uğurlu bir muska/kolye takmak	Evet	33	33,05	361,500	-1,313	.189		Hayır	27	27,39	Oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek, ona dokunmak	Evet	33	32,56	377,500	-1,042	.297		Hayır	27	27,98	Ayakkabı üzerine nazar boncuğu takmak	Evet	33	31,14	424,500	-,333	.739		Hayır	27	29,72	Uğurlu bileklik takmak	Evet	33	30,4	443,500	-,031	.976		Hayır	27	30,57	Sporda ilk başladığı ayakkabının ipini kullanmak	Evet	33	31,88	400,000	-,780	.435		Hayır	27	28,81	İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak	Evet	33	30,91	432,000	-,236	.813		Hayır	27	30,00	Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	Evet	33	30,98	429,500	-,254	.799		Hayır	27	29,91	Oyun öncesi sessizliğe /uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	Evet	33	34,68	307,500	-2,102	.036*		Hayır	27	25,69	Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Evet	33	31,92	398,500	-,719	.472		Hayır	27	28,76	Oyun öncesi topu öpmek	Evet	33	29,32	406,500	-,606	.544		Hayır	27	31,94								
Oyuna daha iyi hazırladığımı hissetmek için pasaklı/ düzensiz giyinmek	Evet	33	28,15	368,000	-1,266	.206																																																																																																																																																																																																														
	Hayır	27	33,37				Şans için çorapları ters-yüz giymek	Evet	33	29,45	411,000	-,588	.557		Hayır	27	31,78	Oyun/karşılaşma gününde saç tıraşı olmak	Evet	33	34,89	300,500	-2,220	.026*		Hayır	27	25,13	Oyun/karşılaşma gününde duş almamak	Evet	33	30,55	444,000	-,025	.980		Hayır	27	30,44	Yüz boyamak (ör: gözaltına siyah boya çekme)	Evet	33	30,17	434,500	-,182	.856		Hayır	27	30,91	Sezon öncesi dövme yaptırmak	Evet	33	28,86	391,500	-,960	.337		Hayır	27	32,50	Bedenine forma numarasını işlemek	Evet	33	32,08	393,500	-,859	.390		Hayır	27	28,57	Ayakkabıların içine çorap giymemek	Evet	33	28,80	389,500	-,994	.320		Hayır	27	32,57	Oyun günlerinde uğurlu bir muska/kolye takmak	Evet	33	33,05	361,500	-1,313	.189		Hayır	27	27,39	Oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek, ona dokunmak	Evet	33	32,56	377,500	-1,042	.297		Hayır	27	27,98	Ayakkabı üzerine nazar boncuğu takmak	Evet	33	31,14	424,500	-,333	.739		Hayır	27	29,72	Uğurlu bileklik takmak	Evet	33	30,4	443,500	-,031	.976		Hayır	27	30,57	Sporda ilk başladığı ayakkabının ipini kullanmak	Evet	33	31,88	400,000	-,780	.435		Hayır	27	28,81	İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak	Evet	33	30,91	432,000	-,236	.813		Hayır	27	30,00	Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	Evet	33	30,98	429,500	-,254	.799		Hayır	27	29,91	Oyun öncesi sessizliğe /uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	Evet	33	34,68	307,500	-2,102	.036*		Hayır	27	25,69	Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Evet	33	31,92	398,500	-,719	.472		Hayır	27	28,76	Oyun öncesi topu öpmek	Evet	33	29,32	406,500	-,606	.544		Hayır	27	31,94																			
Şans için çorapları ters-yüz giymek	Evet	33	29,45	411,000	-,588	.557																																																																																																																																																																																																														
	Hayır	27	31,78				Oyun/karşılaşma gününde saç tıraşı olmak	Evet	33	34,89	300,500	-2,220	.026*		Hayır	27	25,13	Oyun/karşılaşma gününde duş almamak	Evet	33	30,55	444,000	-,025	.980		Hayır	27	30,44	Yüz boyamak (ör: gözaltına siyah boya çekme)	Evet	33	30,17	434,500	-,182	.856		Hayır	27	30,91	Sezon öncesi dövme yaptırmak	Evet	33	28,86	391,500	-,960	.337		Hayır	27	32,50	Bedenine forma numarasını işlemek	Evet	33	32,08	393,500	-,859	.390		Hayır	27	28,57	Ayakkabıların içine çorap giymemek	Evet	33	28,80	389,500	-,994	.320		Hayır	27	32,57	Oyun günlerinde uğurlu bir muska/kolye takmak	Evet	33	33,05	361,500	-1,313	.189		Hayır	27	27,39	Oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek, ona dokunmak	Evet	33	32,56	377,500	-1,042	.297		Hayır	27	27,98	Ayakkabı üzerine nazar boncuğu takmak	Evet	33	31,14	424,500	-,333	.739		Hayır	27	29,72	Uğurlu bileklik takmak	Evet	33	30,4	443,500	-,031	.976		Hayır	27	30,57	Sporda ilk başladığı ayakkabının ipini kullanmak	Evet	33	31,88	400,000	-,780	.435		Hayır	27	28,81	İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak	Evet	33	30,91	432,000	-,236	.813		Hayır	27	30,00	Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	Evet	33	30,98	429,500	-,254	.799		Hayır	27	29,91	Oyun öncesi sessizliğe /uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	Evet	33	34,68	307,500	-2,102	.036*		Hayır	27	25,69	Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Evet	33	31,92	398,500	-,719	.472		Hayır	27	28,76	Oyun öncesi topu öpmek	Evet	33	29,32	406,500	-,606	.544		Hayır	27	31,94																														
Oyun/karşılaşma gününde saç tıraşı olmak	Evet	33	34,89	300,500	-2,220	.026*																																																																																																																																																																																																														
	Hayır	27	25,13				Oyun/karşılaşma gününde duş almamak	Evet	33	30,55	444,000	-,025	.980		Hayır	27	30,44	Yüz boyamak (ör: gözaltına siyah boya çekme)	Evet	33	30,17	434,500	-,182	.856		Hayır	27	30,91	Sezon öncesi dövme yaptırmak	Evet	33	28,86	391,500	-,960	.337		Hayır	27	32,50	Bedenine forma numarasını işlemek	Evet	33	32,08	393,500	-,859	.390		Hayır	27	28,57	Ayakkabıların içine çorap giymemek	Evet	33	28,80	389,500	-,994	.320		Hayır	27	32,57	Oyun günlerinde uğurlu bir muska/kolye takmak	Evet	33	33,05	361,500	-1,313	.189		Hayır	27	27,39	Oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek, ona dokunmak	Evet	33	32,56	377,500	-1,042	.297		Hayır	27	27,98	Ayakkabı üzerine nazar boncuğu takmak	Evet	33	31,14	424,500	-,333	.739		Hayır	27	29,72	Uğurlu bileklik takmak	Evet	33	30,4	443,500	-,031	.976		Hayır	27	30,57	Sporda ilk başladığı ayakkabının ipini kullanmak	Evet	33	31,88	400,000	-,780	.435		Hayır	27	28,81	İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak	Evet	33	30,91	432,000	-,236	.813		Hayır	27	30,00	Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	Evet	33	30,98	429,500	-,254	.799		Hayır	27	29,91	Oyun öncesi sessizliğe /uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	Evet	33	34,68	307,500	-2,102	.036*		Hayır	27	25,69	Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Evet	33	31,92	398,500	-,719	.472		Hayır	27	28,76	Oyun öncesi topu öpmek	Evet	33	29,32	406,500	-,606	.544		Hayır	27	31,94																																									
Oyun/karşılaşma gününde duş almamak	Evet	33	30,55	444,000	-,025	.980																																																																																																																																																																																																														
	Hayır	27	30,44				Yüz boyamak (ör: gözaltına siyah boya çekme)	Evet	33	30,17	434,500	-,182	.856		Hayır	27	30,91	Sezon öncesi dövme yaptırmak	Evet	33	28,86	391,500	-,960	.337		Hayır	27	32,50	Bedenine forma numarasını işlemek	Evet	33	32,08	393,500	-,859	.390		Hayır	27	28,57	Ayakkabıların içine çorap giymemek	Evet	33	28,80	389,500	-,994	.320		Hayır	27	32,57	Oyun günlerinde uğurlu bir muska/kolye takmak	Evet	33	33,05	361,500	-1,313	.189		Hayır	27	27,39	Oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek, ona dokunmak	Evet	33	32,56	377,500	-1,042	.297		Hayır	27	27,98	Ayakkabı üzerine nazar boncuğu takmak	Evet	33	31,14	424,500	-,333	.739		Hayır	27	29,72	Uğurlu bileklik takmak	Evet	33	30,4	443,500	-,031	.976		Hayır	27	30,57	Sporda ilk başladığı ayakkabının ipini kullanmak	Evet	33	31,88	400,000	-,780	.435		Hayır	27	28,81	İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak	Evet	33	30,91	432,000	-,236	.813		Hayır	27	30,00	Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	Evet	33	30,98	429,500	-,254	.799		Hayır	27	29,91	Oyun öncesi sessizliğe /uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	Evet	33	34,68	307,500	-2,102	.036*		Hayır	27	25,69	Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Evet	33	31,92	398,500	-,719	.472		Hayır	27	28,76	Oyun öncesi topu öpmek	Evet	33	29,32	406,500	-,606	.544		Hayır	27	31,94																																																				
Yüz boyamak (ör: gözaltına siyah boya çekme)	Evet	33	30,17	434,500	-,182	.856																																																																																																																																																																																																														
	Hayır	27	30,91				Sezon öncesi dövme yaptırmak	Evet	33	28,86	391,500	-,960	.337		Hayır	27	32,50	Bedenine forma numarasını işlemek	Evet	33	32,08	393,500	-,859	.390		Hayır	27	28,57	Ayakkabıların içine çorap giymemek	Evet	33	28,80	389,500	-,994	.320		Hayır	27	32,57	Oyun günlerinde uğurlu bir muska/kolye takmak	Evet	33	33,05	361,500	-1,313	.189		Hayır	27	27,39	Oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek, ona dokunmak	Evet	33	32,56	377,500	-1,042	.297		Hayır	27	27,98	Ayakkabı üzerine nazar boncuğu takmak	Evet	33	31,14	424,500	-,333	.739		Hayır	27	29,72	Uğurlu bileklik takmak	Evet	33	30,4	443,500	-,031	.976		Hayır	27	30,57	Sporda ilk başladığı ayakkabının ipini kullanmak	Evet	33	31,88	400,000	-,780	.435		Hayır	27	28,81	İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak	Evet	33	30,91	432,000	-,236	.813		Hayır	27	30,00	Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	Evet	33	30,98	429,500	-,254	.799		Hayır	27	29,91	Oyun öncesi sessizliğe /uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	Evet	33	34,68	307,500	-2,102	.036*		Hayır	27	25,69	Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Evet	33	31,92	398,500	-,719	.472		Hayır	27	28,76	Oyun öncesi topu öpmek	Evet	33	29,32	406,500	-,606	.544		Hayır	27	31,94																																																															
Sezon öncesi dövme yaptırmak	Evet	33	28,86	391,500	-,960	.337																																																																																																																																																																																																														
	Hayır	27	32,50				Bedenine forma numarasını işlemek	Evet	33	32,08	393,500	-,859	.390		Hayır	27	28,57	Ayakkabıların içine çorap giymemek	Evet	33	28,80	389,500	-,994	.320		Hayır	27	32,57	Oyun günlerinde uğurlu bir muska/kolye takmak	Evet	33	33,05	361,500	-1,313	.189		Hayır	27	27,39	Oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek, ona dokunmak	Evet	33	32,56	377,500	-1,042	.297		Hayır	27	27,98	Ayakkabı üzerine nazar boncuğu takmak	Evet	33	31,14	424,500	-,333	.739		Hayır	27	29,72	Uğurlu bileklik takmak	Evet	33	30,4	443,500	-,031	.976		Hayır	27	30,57	Sporda ilk başladığı ayakkabının ipini kullanmak	Evet	33	31,88	400,000	-,780	.435		Hayır	27	28,81	İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak	Evet	33	30,91	432,000	-,236	.813		Hayır	27	30,00	Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	Evet	33	30,98	429,500	-,254	.799		Hayır	27	29,91	Oyun öncesi sessizliğe /uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	Evet	33	34,68	307,500	-2,102	.036*		Hayır	27	25,69	Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Evet	33	31,92	398,500	-,719	.472		Hayır	27	28,76	Oyun öncesi topu öpmek	Evet	33	29,32	406,500	-,606	.544		Hayır	27	31,94																																																																										
Bedenine forma numarasını işlemek	Evet	33	32,08	393,500	-,859	.390																																																																																																																																																																																																														
	Hayır	27	28,57				Ayakkabıların içine çorap giymemek	Evet	33	28,80	389,500	-,994	.320		Hayır	27	32,57	Oyun günlerinde uğurlu bir muska/kolye takmak	Evet	33	33,05	361,500	-1,313	.189		Hayır	27	27,39	Oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek, ona dokunmak	Evet	33	32,56	377,500	-1,042	.297		Hayır	27	27,98	Ayakkabı üzerine nazar boncuğu takmak	Evet	33	31,14	424,500	-,333	.739		Hayır	27	29,72	Uğurlu bileklik takmak	Evet	33	30,4	443,500	-,031	.976		Hayır	27	30,57	Sporda ilk başladığı ayakkabının ipini kullanmak	Evet	33	31,88	400,000	-,780	.435		Hayır	27	28,81	İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak	Evet	33	30,91	432,000	-,236	.813		Hayır	27	30,00	Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	Evet	33	30,98	429,500	-,254	.799		Hayır	27	29,91	Oyun öncesi sessizliğe /uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	Evet	33	34,68	307,500	-2,102	.036*		Hayır	27	25,69	Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Evet	33	31,92	398,500	-,719	.472		Hayır	27	28,76	Oyun öncesi topu öpmek	Evet	33	29,32	406,500	-,606	.544		Hayır	27	31,94																																																																																					
Ayakkabıların içine çorap giymemek	Evet	33	28,80	389,500	-,994	.320																																																																																																																																																																																																														
	Hayır	27	32,57				Oyun günlerinde uğurlu bir muska/kolye takmak	Evet	33	33,05	361,500	-1,313	.189		Hayır	27	27,39	Oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek, ona dokunmak	Evet	33	32,56	377,500	-1,042	.297		Hayır	27	27,98	Ayakkabı üzerine nazar boncuğu takmak	Evet	33	31,14	424,500	-,333	.739		Hayır	27	29,72	Uğurlu bileklik takmak	Evet	33	30,4	443,500	-,031	.976		Hayır	27	30,57	Sporda ilk başladığı ayakkabının ipini kullanmak	Evet	33	31,88	400,000	-,780	.435		Hayır	27	28,81	İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak	Evet	33	30,91	432,000	-,236	.813		Hayır	27	30,00	Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	Evet	33	30,98	429,500	-,254	.799		Hayır	27	29,91	Oyun öncesi sessizliğe /uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	Evet	33	34,68	307,500	-2,102	.036*		Hayır	27	25,69	Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Evet	33	31,92	398,500	-,719	.472		Hayır	27	28,76	Oyun öncesi topu öpmek	Evet	33	29,32	406,500	-,606	.544		Hayır	27	31,94																																																																																																
Oyun günlerinde uğurlu bir muska/kolye takmak	Evet	33	33,05	361,500	-1,313	.189																																																																																																																																																																																																														
	Hayır	27	27,39				Oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek, ona dokunmak	Evet	33	32,56	377,500	-1,042	.297		Hayır	27	27,98	Ayakkabı üzerine nazar boncuğu takmak	Evet	33	31,14	424,500	-,333	.739		Hayır	27	29,72	Uğurlu bileklik takmak	Evet	33	30,4	443,500	-,031	.976		Hayır	27	30,57	Sporda ilk başladığı ayakkabının ipini kullanmak	Evet	33	31,88	400,000	-,780	.435		Hayır	27	28,81	İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak	Evet	33	30,91	432,000	-,236	.813		Hayır	27	30,00	Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	Evet	33	30,98	429,500	-,254	.799		Hayır	27	29,91	Oyun öncesi sessizliğe /uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	Evet	33	34,68	307,500	-2,102	.036*		Hayır	27	25,69	Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Evet	33	31,92	398,500	-,719	.472		Hayır	27	28,76	Oyun öncesi topu öpmek	Evet	33	29,32	406,500	-,606	.544		Hayır	27	31,94																																																																																																											
Oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek, ona dokunmak	Evet	33	32,56	377,500	-1,042	.297																																																																																																																																																																																																														
	Hayır	27	27,98				Ayakkabı üzerine nazar boncuğu takmak	Evet	33	31,14	424,500	-,333	.739		Hayır	27	29,72	Uğurlu bileklik takmak	Evet	33	30,4	443,500	-,031	.976		Hayır	27	30,57	Sporda ilk başladığı ayakkabının ipini kullanmak	Evet	33	31,88	400,000	-,780	.435		Hayır	27	28,81	İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak	Evet	33	30,91	432,000	-,236	.813		Hayır	27	30,00	Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	Evet	33	30,98	429,500	-,254	.799		Hayır	27	29,91	Oyun öncesi sessizliğe /uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	Evet	33	34,68	307,500	-2,102	.036*		Hayır	27	25,69	Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Evet	33	31,92	398,500	-,719	.472		Hayır	27	28,76	Oyun öncesi topu öpmek	Evet	33	29,32	406,500	-,606	.544		Hayır	27	31,94																																																																																																																						
Ayakkabı üzerine nazar boncuğu takmak	Evet	33	31,14	424,500	-,333	.739																																																																																																																																																																																																														
	Hayır	27	29,72				Uğurlu bileklik takmak	Evet	33	30,4	443,500	-,031	.976		Hayır	27	30,57	Sporda ilk başladığı ayakkabının ipini kullanmak	Evet	33	31,88	400,000	-,780	.435		Hayır	27	28,81	İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak	Evet	33	30,91	432,000	-,236	.813		Hayır	27	30,00	Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	Evet	33	30,98	429,500	-,254	.799		Hayır	27	29,91	Oyun öncesi sessizliğe /uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	Evet	33	34,68	307,500	-2,102	.036*		Hayır	27	25,69	Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Evet	33	31,92	398,500	-,719	.472		Hayır	27	28,76	Oyun öncesi topu öpmek	Evet	33	29,32	406,500	-,606	.544		Hayır	27	31,94																																																																																																																																	
Uğurlu bileklik takmak	Evet	33	30,4	443,500	-,031	.976																																																																																																																																																																																																														
	Hayır	27	30,57				Sporda ilk başladığı ayakkabının ipini kullanmak	Evet	33	31,88	400,000	-,780	.435		Hayır	27	28,81	İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak	Evet	33	30,91	432,000	-,236	.813		Hayır	27	30,00	Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	Evet	33	30,98	429,500	-,254	.799		Hayır	27	29,91	Oyun öncesi sessizliğe /uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	Evet	33	34,68	307,500	-2,102	.036*		Hayır	27	25,69	Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Evet	33	31,92	398,500	-,719	.472		Hayır	27	28,76	Oyun öncesi topu öpmek	Evet	33	29,32	406,500	-,606	.544		Hayır	27	31,94																																																																																																																																												
Sporda ilk başladığı ayakkabının ipini kullanmak	Evet	33	31,88	400,000	-,780	.435																																																																																																																																																																																																														
	Hayır	27	28,81				İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak	Evet	33	30,91	432,000	-,236	.813		Hayır	27	30,00	Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	Evet	33	30,98	429,500	-,254	.799		Hayır	27	29,91	Oyun öncesi sessizliğe /uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	Evet	33	34,68	307,500	-2,102	.036*		Hayır	27	25,69	Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Evet	33	31,92	398,500	-,719	.472		Hayır	27	28,76	Oyun öncesi topu öpmek	Evet	33	29,32	406,500	-,606	.544		Hayır	27	31,94																																																																																																																																																							
İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak	Evet	33	30,91	432,000	-,236	.813																																																																																																																																																																																																														
	Hayır	27	30,00				Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	Evet	33	30,98	429,500	-,254	.799		Hayır	27	29,91	Oyun öncesi sessizliğe /uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	Evet	33	34,68	307,500	-2,102	.036*		Hayır	27	25,69	Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Evet	33	31,92	398,500	-,719	.472		Hayır	27	28,76	Oyun öncesi topu öpmek	Evet	33	29,32	406,500	-,606	.544		Hayır	27	31,94																																																																																																																																																																		
Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	Evet	33	30,98	429,500	-,254	.799																																																																																																																																																																																																														
	Hayır	27	29,91				Oyun öncesi sessizliğe /uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	Evet	33	34,68	307,500	-2,102	.036*		Hayır	27	25,69	Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Evet	33	31,92	398,500	-,719	.472		Hayır	27	28,76	Oyun öncesi topu öpmek	Evet	33	29,32	406,500	-,606	.544		Hayır	27	31,94																																																																																																																																																																													
Oyun öncesi sessizliğe /uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	Evet	33	34,68	307,500	-2,102	.036*																																																																																																																																																																																																														
	Hayır	27	25,69				Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Evet	33	31,92	398,500	-,719	.472		Hayır	27	28,76	Oyun öncesi topu öpmek	Evet	33	29,32	406,500	-,606	.544		Hayır	27	31,94																																																																																																																																																																																								
Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Evet	33	31,92	398,500	-,719	.472																																																																																																																																																																																																														
	Hayır	27	28,76				Oyun öncesi topu öpmek	Evet	33	29,32	406,500	-,606	.544		Hayır	27	31,94																																																																																																																																																																																																			
Oyun öncesi topu öpmek	Evet	33	29,32	406,500	-,606	.544																																																																																																																																																																																																														
	Hayır	27	31,94																																																																																																																																																																																																																	

*p<0,05 **p<0,01

Tablo 3.11. (Devam). Katılımcıların Milli Sporcu Olup Olmama Durumlarına Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması

Batıl İnanç ve Davranışlar	Milli Sporcu	N	Sıra Ortalaması Mean Rank	Mann-Whitney U	Z	P
Oyun öncesi duş/banyo yapmak	Evet	33	31,70	406,000	-,600	.549
	Hayır	27	29,04			
Aynı kaleyi, potayı ya da oyun sahasını seçme	Evet	33	30,26	437,500	-,123	.902
	Hayır	27	30,80			
Oyun öncesi abdest almak	Evet	33	31,71	405,500	-,612	.540
	Hayır	27	29,02			
Oyun öncesi sahanın çizgilerine basmak	Evet	33	31,58	410,000	-,544	.586
	Hayır	27	29,19			
Oyun öncesi sahaya aynı yerden girmek	Evet	33	32,14	391,500	-,832	.406
	Hayır	27	28,50			
Oyun sahasına sağ ayakla çıkmak	Evet	33	34,12	326,000	-1,843	.065
	Hayır	27	26,07			
Sahaya/çime dokunmak	Evet	33	32,23	388,500	-,868	.385
	Hayır	27	28,39			
Oyun öncesi kurşun döktürmek	Evet	33	29,52	413,000	-,636	.525
	Hayır	27	31,70			
Maçtan önceki gece maç formasıyla uyumak	Evet	33	27,68	352,500	-1,921	.055
	Hayır	27	33,94			
Yedek kulübesinde/benchte sıranın başında oturmak	Evet	33	31,65	407,500	-,641	.522
	Hayır	27	29,09			
Yedek kulübesinde/benchte hep aynı yerde oturmak	Evet	33	30,29	438,500	-,108	.914
	Hayır	27	30,76			
Atış öncesi aynı uğurlu hareketi yapmak	Evet	33	30,88	433,000	-,193	.848
	Hayır	27	30,04			
Takımca kurşun döktürmek	Evet	33	28,56	381,500	-1,321	.186
	Hayır	27	32,88			
Bazı sahalarda uğuruna inanmak	Evet	33	32,91	366,000	-1,211	.226
	Hayır	27	27,56			
Her oyun öncesi başarı için dua etmek	Evet	33	28,80	389,500	-,972	.331
	Hayır	27	32,57			
Takımın sabit bir dua ettiren kişiye sahip olması	Evet	33	30,48	445,000	-,008	.994
	Hayır	27	30,52			
Oyuna besmelesiz çıkmamak	Evet	33	31,44	414,500	-,519	.604
	Hayır	27	29,35			

*p<0,05 **p<0,01

Buna göre; Tablo 3.11’de; Oyun/karşılaşma gününde saç tıraşı olmak ve Oyun öncesi sessizliğe /uzaklaşmaya ihtiyaç duymak maddelerine göre Milli Sporcu Olup Olmama durumlarına göre futbolcuların, göstermiş oldukları batıl inanç ve davranışlarda anlamlı bir farklılık vardır denilebilmektedir.

Tablo 3.12. Katılımcıların Mevkilerine Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması

Batıl İnanç ve Davranışlar	Mevki	N	Sıra Ortalaması Mean Rank	Chi-Square	P
Ayakkabılara şans getiren işaretler koymak	Kaleci	7	29,00	3,818	.282
	Defans	17	36,82		
	Orta Saha	23	27,20		
	Forvet	13	28,88		
Isınma giysinin altını veya üstünü aynı tarzda giymek	Kaleci	7	28,14	,509	.917
	Defans	17	32,12		
	Orta Saha	23	31,13		
	Forvet	13	28,54		
Oyuna daha iyi hazırladığımı hissetmek için pasaklı/düzensiz giyinmek	Kaleci	7	35,93	1,147	.766
	Defans	17	29,24		
	Orta Saha	23	30,91		
	Forvet	13	28,50		
Şans için çorapları ters-yüz giymek	Kaleci	7	33,00	2,456	.483
	Defans	17	26,32		
	Orta Saha	23	33,52		
	Forvet	13	29,27		
Oyun/karşılaşma gününde saç tıraşı olmak	Kaleci	7	24,93	1,799	.615
	Defans	17	34,12		
	Orta Saha	23	30,87		
	Forvet	13	28,12		
Oyun/karşılaşma gününde duş almamak	Kaleci	7	26,21	,646	.886
	Defans	17	31,71		
	Orta Saha	23	30,54		
	Forvet	13	31,15		
Yüz boyamak (ör: gözaltına siyah boya çekme)	Kaleci	7	35,57	1,804	.614
	Defans	17	28,79		
	Orta Saha	23	32,15		
	Forvet	13	27,08		
Sezon öncesi dövme yaptırmak	Kaleci	7	30,43	,159	.984
	Defans	17	31,06		
	Orta Saha	23	30,89		
	Forvet	13	29,12		
Bedenine forma numarasını işlemek	Kaleci	7	26,57	1,335	.721
	Defans	17	33,47		
	Orta Saha	23	30,80		
	Forvet	13	28,29		
Ayakkabıların içine çorap giymemek	Kaleci	7	33,29	2,551	.466
	Defans	17	25,79		
	Orta Saha	23	32,63		
	Forvet	13	31,38		

*p<0,05 **p<0,01

Tablo 3.12. (Devam). Katılımcıların Mevkilerine Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması

Batıl İnanç ve Davranışlar	Mevki	N	Sıra Ortalaması Mean Rank	Chi-Square	P
Oyun günlerinde uğurlu bir muska/kolye takmak	Kaleci	7	33,00	.781	.854
	Defans	17	30,97		
	Orta Saha	23	31,33		
	Forvet	13	27,08		
Oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek, ona dokunmak	Kaleci	7	33,71	4,127	.248
	Defans	17	27,76		
	Orta Saha	23	35,07		
	Forvet	13	24,27		
Ayakkabı üzerine nazar boncuğu takmak	Kaleci	7	27,43	2,241	.524
	Defans	17	27,50		
	Orta Saha	23	34,43		
	Forvet	13	29,12		
Uğurlu bileklik takmak	Kaleci	7	35,79	2,284	.516
	Defans	17	30,62		
	Orta Saha	23	31,98		
	Forvet	13	24,88		
Sporda ilk başladığı ayakkabının ipini kullanmak	Kaleci	7	28,50	1,206	.752
	Defans	17	29,24		
	Orta Saha	23	33,20		
	Forvet	13	28,46		
İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak	Kaleci	7	35,43	3,989	.263
	Defans	17	25,21		
	Orta Saha	23	33,54		
	Forvet	13	29,38		
Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	Kaleci	7	34,86	5,399	.145
	Defans	17	28,21		
	Orta Saha	23	35,11		
	Forvet	13	23,00		
Oyun öncesi sessizliğe/uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	Kaleci	7	39,14	9,150	.027*
	Defans	17	30,56		
	Orta Saha	23	34,43		
	Forvet	13	18,81		
Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Kaleci	7	40,64	7,862	.049*
	Defans	17	27,91		
	Orta Saha	23	34,46		
	Forvet	13	21,42		
Oyun öncesi topu öpmek	Kaleci	7	43,00	10,605	.014*
	Defans	17	23,85		
	Orta Saha	23	35,35		
	Forvet	13	23,88		
Oyun öncesi duş/banyo yapmak	Kaleci	7	35,71	6,379	.095
	Defans	17	26,59		
	Orta Saha	23	36,00		
	Forvet	13	23,08		

Tablo 3.12. (Devam). Katılımcıların Mevkilerine Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması

Batıl İnanç ve Davranışlar	Mevki	N	Sıra Ortalaması Mean Rank	Chi-Square	P
Aynı kaleyi, potayı ya da oyun sahasını seçme	Kaleci	7	36,21	6,665	.083
	Defans	17	28,21		
	Orta Saha	23	35,46		
	Forvet	13	21,65		
Oyun öncesi abdest almak	Kaleci	7	23,21	1,986	.575
	Defans	17	32,71		
	Orta Saha	23	31,63		
	Forvet	13	24,69		
Oyun öncesi sahanın çizgilerine basmak	Kaleci	7	35,07	8,269	.041*
	Defans	17	29,21		
	Orta Saha	23	36,09		
	Forvet	13	19,85		
Oyun öncesi sahaya aynı yerden girmek	Kaleci	7	32,43	7,241	.065
	Defans	17	32,06		
	Orta Saha	23	34,91		
	Forvet	13	19,62		
Oyun sahasına sağ ayakla çıkmak	Kaleci	7	37,00	8,321	.040*
	Defans	17	33,24		
	Orta Saha	23	33,11		
	Forvet	13	18,81		
Sahaya/çime dokunmak	Kaleci	7	35,64	4,420	.220
	Defans	17	27,47		
	Orta Saha	23	34,79		
	Forvet	13	24,15		
Oyun öncesi kurşun döktürmek	Kaleci	7	31,71	1,305	.728
	Defans	17	28,12		
	Orta Saha	23	30,17		
	Forvet	13	33,54		
Maçtan önceki gece maç formasıyla uyumak	Kaleci	7	29,00	,141	.987
	Defans	17	31,00		
	Orta Saha	23	30,74		
	Forvet	13	30,23		
Yedek kulübesinde/benchte sıranın başında oturmak	Kaleci	7	28,93	4,414	.220
	Defans	17	29,38		
	Orta Saha	23	35,26		
	Forvet	13	24,38		
Yedek kulübesinde/benchte hep aynı yerde oturmak	Kaleci	7	31,29	7,172	.067
	Defans	17	30,29		
	Orta Saha	23	36,07		
	Forvet	13	20,50		
Atış öncesi aynı uğurlu hareketi yapmak	Kaleci	7	40,64	5,505	.138
	Defans	17	32,94		
	Orta Saha	23	29,83		
	Forvet	13	23,04		

Tablo 3.12. (Devam). Katılımcıların Mevkilerine Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması

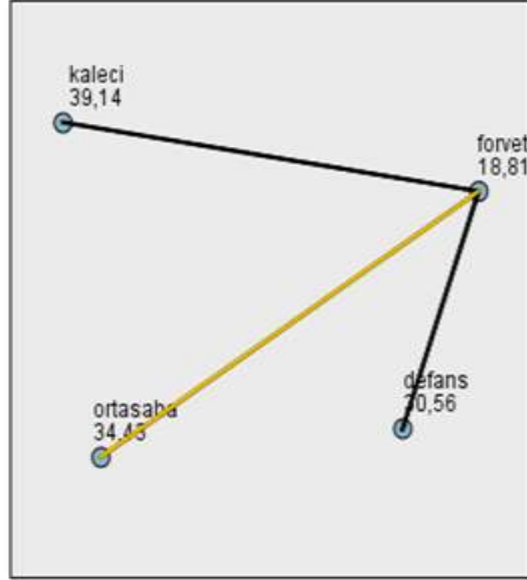
Batıl İnanç ve Davranışlar	Mevki	N	Sıra Ortalaması Mean Rank	Chi-Square	P
Takımca kurşun döktürmek	Kaleci	7	32,57	,400	.940
	Defans	17	31,18		
	Orta Saha	23	29,46		
	Forvet	13	30,35		
Bazı sahalarda uğuruna inanmak	Kaleci	7	33,43	6,192	.103
	Defans	17	28,06		
	Orta Saha	23	36,13		
	Forvet	13	22,15		
Her oyun öncesi başarı için dua etmek	Kaleci	7	32,64	1,195	.582
	Defans	17	30,32		
	Orta Saha	23	32,67		
	Forvet	13	25,73		
Takımın sabit bir dua ettiren kişiye sahip olması	Kaleci	7	34,93	6,719	.081
	Defans	17	32,29		
	Orta Saha	23	33,89		
	Forvet	13	19,77		
Oyuna besmelesiz çıkmamak	Kaleci	7	32,21	6,241	.100
	Defans	17	31,85		
	Orta Saha	23	34,24		
	Forvet	13	21,19		

*p<0,05 **p<0,01

Buna göre; Tablo 3.12’de; Oyun öncesi sessizliğe/uzaklaşmaya ihtiyaç duymak, Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek, Oyun öncesi topu öpmek, Oyun öncesi sahanın çizgilerine basmak ve Oyun sahasına sağ ayakla çıkmak maddelerine göre katılımcıların “Kaleci, Defans, Orta Saha, Forvet” mevkilerine göre göstermiş oldukları batıl inanç ve davranışlarda anlamlı bir farklılık vardır denilebilmektedir

Pairwise Comparisons of Mevkiniz

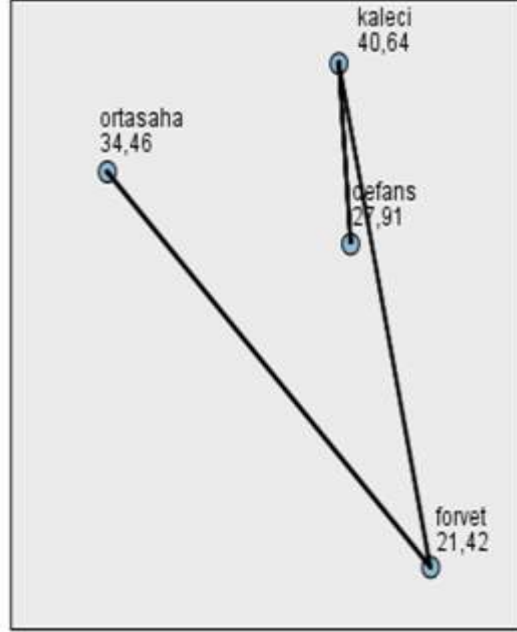
Each node shows the sample average rank of Mevkiniz.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
forvet-defans	11,751	6,277	1,872	,061	,367
forvet-ortasaha	15,627	5,912	2,643	,008	,049
forvet-kaleci	20,335	7,987	2,546	,011	,065
defans-ortasaha	-3,876	5,449	-,711	,477	1,000
defans-kaleci	8,584	7,652	1,122	,262	1,000
ortasaha-kaleci	4,708	7,355	,640	,522	1,000

Şekil.1. 1. Oyun Öncesi Sessizliğe/Uzaklaşmaya İhtiyaç Duymak

Şekil 1.1'e bakıldığında mevkilere göre forvet mevkisi ile orta saha, forvet ve kaleci mevkileri arasında Oyun Öncesi Sessizliğe/Uzaklaşmaya İhtiyaç Duymak sorusuna verilen cevaplardaki farklılık istatistiki olarak anlamlıdır ($p < 0,05$).

Pairwise Comparisons of Mevkiniz

Each node shows the sample average rank of Mevkiniz.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
forvet-defans	6,489	6,254	1,038	,299	1,000
forvet-ortasaha	13,033	5,890	2,213	,027	,161
forvet-kaleci	19,220	7,958	2,415	,016	,094
defans-ortasaha	-6,545	5,429	-1,205	,228	1,000
defans-kaleci	12,731	7,623	1,670	,095	,569
ortasaha-kaleci	6,186	7,327	,844	,399	1,000

Şekil.1. 2 .Kendine Yapılacak Yardımı Hep Ayı Kişiden İstemek

Şekil.1.2.'ye bakıldığında mevkilere göre forvet ile orta saha, forvet ile kaleci mevkileri Kendine Yapılacak Yardımı Hep Ayı Kişiden İstemek sorusuna verilen cevaplardaki farklılık istatistiki olarak anlamlıdır ($p < 0,05$).

Pairwise Comparisons of Mevkiniz

Each node shows the sample average rank of Mevkiniz.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj. Sig.
defans-forvet	-.032	6,149	-.005	,996	1,000
defans-ortasaha	-11,495	5,338	-2,153	,031	,188
defans-kaleci	19,147	7,495	2,554	,011	,064
forvet-ortasaha	11,463	5,791	1,979	,048	,287
forvet-kaleci	19,115	7,825	2,443	,015	,087
ortasaha-kaleci	7,652	7,205	1,062	,288	1,000

Şekil.1.3. Oyun Öncesi Topu Öpmek

Şekil.1.3.' e bakıldığında mevkilere göre defans ile orta saha, defans ile kaleci, forvet ile orta saha ve forvet ile kaleci mevkilerine göre Oyun Öncesi Topu Öpmek sorusuna verilen cevaplardaki farklılık istatistiki olarak anlamlıdır ($p < 005$).

Pairwise Comparisons of Mevkiniz

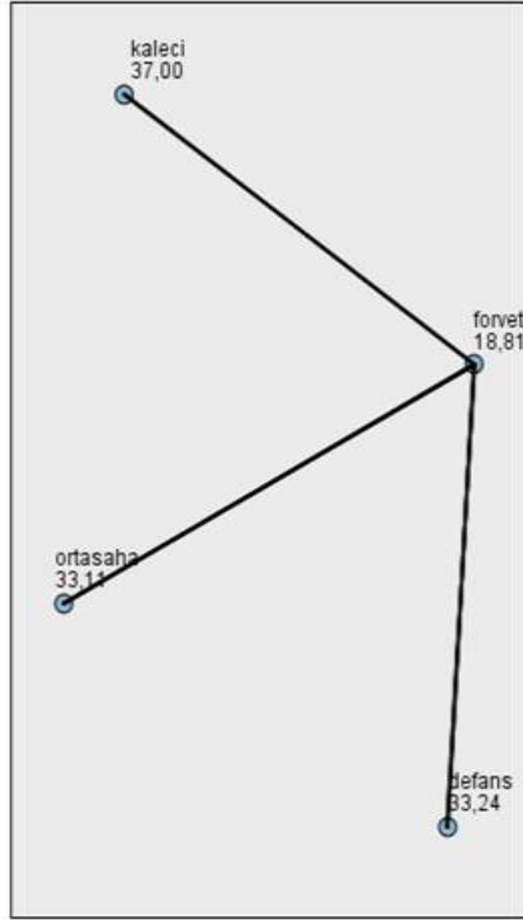
Each node shows the sample average rank of Mevkiniz.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
forvet-defans	9,360	6,235	1,501	,133	,800
forvet-kaleci	15,225	7,934	1,919	,055	,330
forvet-ortasaha	16,241	5,872	2,766	,006	,034
defans-kaleci	5,866	7,600	,772	,440	1,000
defans-ortasaha	-6,881	5,413	-1,271	,204	1,000
kaleci-ortasaha	-1,016	7,305	-,139	,889	1,000

Şekil.1. 4. Oyun Öncesi Sahanın Çizgilerine Basmak

Şekil.1.4.'e bakıldığında mevkilere göre forvet ile orta saha mevkilerine göre Oyun Öncesi Topu Öpmek sorusuna verilen cevaplardaki farklılık istatistiki olarak anlamlıdır ($p < 005$).

Pairwise Comparisons of Mevkiniz

Each node shows the sample average rank of Mevkiniz.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
forvet-ortasaha	14,301	5,840	2,449	,014	,086
forvet-defans	14,428	6,201	2,327	,020	,120
forvet-kaleci	18,192	7,890	2,306	,021	,127
ortasaha-defans	,127	5,383	,024	,981	1,000
ortasaha-kaleci	3,891	7,265	,536	,592	1,000
defans-kaleci	3,765	7,558	,498	,618	1,000

Şekil.1. 5. Oyun Sahasına Sağ Ayakla Çıkmak

Şekil.1.5.'e bakıldığında mevkilere göre forvet ile orta saha, forvet ile defans, forvet ile kaleci mevkilerine göre Oyun Sahasına Sağ Ayakla Çıkmak sorusuna verilen cevaplardaki farklılık istatistiki olarak anlamlıdır ($p < 0,05$).

Tablo 3.13. Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması

Batıl İnanç ve Davranışlar	Yaş Grubu	N	Sıra Ortalaması Mean Rank	Chi-Square	P
Ayakkabılara şans getiren işaretler koymak	18-20	8	36,69	2,100	.717
	21-23	16	31,31		
	24-26	14	29,79		
	27-29	10	30,60		
	29 ve üzeri	12	29,80		
Isınma giysinin altını veya üstünü aynı tarzda giymek	18-20	8	38,75	3,414	.491
	21-23	16	32,22		
	24-26	14	28,21		
	27-29	10	25,15		
	29 ve üzeri	12	29,83		
Oyuna daha iyi hazırladığını hissetmek için pasaklı/düzensiz giyinmek	18-20	8	37,00	3,478	.481
	21-23	16	30,75		
	24-26	14	33,32		
	27-29	10	27,00		
	29 ve üzeri	12	25,46		
Şans için çorapları ters-yüz giymek	18-20	8	28,50	2,006	.735
	21-23	16	28,53		
	24-26	14	35,14		
	27-29	10	31,35		
	29 ve üzeri	12	28,25		
Oyun/karşılaşma gününde saç tıraşı olmak	18-20	8	31,63	1,709	.789
	21-23	16	34,25		
	24-26	14	30,82		
	27-29	10	27,85		
	29 ve üzeri	12	26,58		
Oyun/karşılaşma gününde duş almamak	18-20	8	20,44	6,107	.191
	21-23	16	29,22		
	24-26	14	35,82		
	27-29	10	35,30		
	29 ve üzeri	12	28,71		
Yüz boyamak (ör: gözaltına siyah boya çekme)	18-20	8	25,63	4,929	.295
	21-23	16	24,81		
	24-26	14	34,89		
	27-29	10	34,75		
	29 ve üzeri	12	32,67		
Sezon öncesi dövme yaptırmak	18-20	8	24,56	11,949	.018*
	21-23	16	22,06		
	24-26	14	35,43		
	27-29	10	38,95		
	29 ve üzeri	12	32,92		

*p<0,05 **p<0,01

Tablo 3.13. (Devam). Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması

Batıl İnanç ve Davranışlar	Yaş Grubu	N	Sıra Ortalaması Mean Rank	Chi-Square	P
Bedenine forma numarasını işlemek	18-20	8	34,19	5,045	.283
	21-23	16	24,72		
	24-26	14	27,82		
	27-29	10	33,35		
	29 ve üzeri	12	36,33		
Ayakkabıların içine çorap giymemek	18-20	8	31,69	8,205	.084
	21-23	16	24,03		
	24-26	14	33,00		
	27-29	10	39,90		
	29 ve üzeri	12	27,58		
Oyun günlerinde uğurlu bir muska/kolye takmak	18-20	8	40,56	5,491	.241
	21-23	16	33,72		
	24-26	14	25,89		
	27-29	10	28,80		
	29 ve üzeri	12	26,29		
Oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek, ona dokunmak	18-20	8	42,81	6,279	.179
	21-23	16	30,72		
	24-26	14	30,96		
	27-29	10	27,20		
	29 ve üzeri	12	24,21		
Ayakkabı üzerine nazar boncuğu takmak	18-20	8	30,56	2,409	.661
	21-23	16	26,25		
	24-26	14	35,50		
	27-29	10	30,95		
	29 ve üzeri	12	29,92		
Uğurlu bileklik takmak	18-20	8	36,00	3,466	.483
	21-23	16	26,25		
	24-26	14	33,00		
	27-29	10	34,50		
	29 ve üzeri	12	26,25		
Sporda ilk başladığı ayakkabının ipini kullanmak	18-20	8	26,69	1,043	.903
	21-23	16	30,13		
	24-26	14	29,61		
	27-29	10	32,85		
	29 ve üzeri	12	32,63		
İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak	18-20	8	28,75	4,474	.346
	21-23	16	24,59		
	24-26	14	32,21		
	27-29	10	35,70		
	29 ve üzeri	12	33,21		

*p<0,05 **p<0,01

Tablo 3.13. (Devam). Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması

Batıl İnanç ve Davranışlar	Yaş Grubu	N	Sıra Ortalaması Mean Rank	Chi-Square	P
Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	18-20	8	36,69	2,106	.716
	21-23	16	31,31		
	24-26	14	29,79		
	27-29	10	30,60		
	29 ve üzeri	12	29,80		
Oyun öncesi sessizliğe/uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	18-20	8	36,81	8,387	.078
	21-23	16	38,34		
	24-26	14	27,07		
	27-29	10	21,20		
	29 ve üzeri	12	27,58		
Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	18-20	8	36,81	4,616	.329
	21-23	16	33,97		
	24-26	14	30,21		
	27-29	10	30,20		
	29 ve üzeri	12	22,25		
Oyun öncesi topu öpmek	18-20	8	35,00	2,398	.663
	21-23	16	28,34		
	24-26	14	34,71		
	27-29	10	28,70		
	29 ve üzeri	12	26,96		
Oyun öncesi duş/banyo yapmak	18-20	8	29,63	2,059	.725
	21-23	16	34,88		
	24-26	14	29,00		
	27-29	10	31,70		
	29 ve üzeri	12	26,00		
Aynı kaleyi, potayı ya da oyun sahasını seçme	18-20	8	36,50	2,376	.667
	21-23	16	28,53		
	24-26	14	30,86		
	27-29	10	33,60		
	29 ve üzeri	12	26,13		
Oyun öncesi abdest almak	18-20	8	38,06	4,694	.320
	21-23	16	32,13		
	24-26	14	33,18		
	27-29	10	23,20		
	29 ve üzeri	12	26,25		
Oyun öncesi sahanın çizgilerine basmak	18-20	8	35,25	3,368	.498
	21-23	16	25,16		
	24-26	14	35,04		
	27-29	10	28,55		
	29 ve üzeri	12	30,79		

*p<0,05 **p<0,01

Tablo 3.13. (Devam). Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması

Batıl İnanç ve Davranışlar	Yaş Grubu	N	Sıra Ortalaması Mean Rank	Chi-Square	P
Oyun öncesi sahaya aynı yerden girmek	18-20	8	34,13	2,744	.601
	21-23	16	31,59		
	24-26	14	31,57		
	27-29	10	32,75		
	29 ve üzeri	12	23,50		
Oyun sahasına sağ ayakla çıkmak	18-20	8	38,50	11,276	.024*
	21-23	16	39,72		
	24-26	14	25,46		
	27-29	10	25,95		
	29 ve üzeri	12	22,54		
Sahaya/çime dokunmak	18-20	8	34,63	2,399	.663
	21-23	16	32,78		
	24-26	14	27,79		
	27-29	10	33,30		
	29 ve üzeri	12	25,54		
Oyun öncesi kurşun döktürmek	18-20	8	26,13	7,085	.131
	21-23	16	26,50		
	24-26	14	35,79		
	27-29	10	36,40		
	29 ve üzeri	12	27,67		
Maçtan önceki gece maç formasıyla uyumak	18-20	8	24,00	15,571	.004*
	21-23	16	24,00		
	24-26	14	33,14		
	27-29	10	42,10		
	29 ve üzeri	12	30,75		
Yedek kulübesinde/benchte sıranın başında oturmak	18-20	8	30,31	3,757	.440
	21-23	16	32,47		
	24-26	14	24,93		
	27-29	10	36,65		
	29 ve üzeri	12	29,38		
Yedek kulübesinde/benchte hep aynı yerde oturmak	18-20	8	35,13	,891	.926
	21-23	16	29,78		
	24-26	14	29,82		
	27-29	10	31,70		
	29 ve üzeri	12	28,71		
Atış öncesi aynı uğurlu hareketi yapmak	18-20	8	37,25	2,962	.564
	21-23	16	28,47		
	24-26	14	30,04		
	27-29	10	34,95		
	29 ve üzeri	12	25,96		

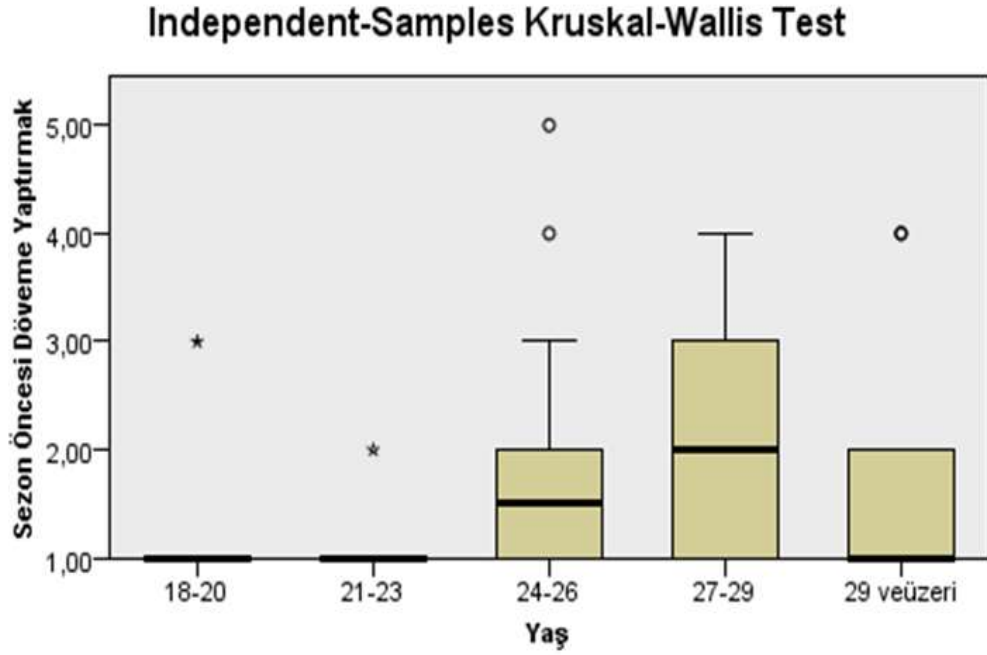
*p<0,05 **p<0,01

Tablo 3.13. (Devam). Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması

Batıl İnanç ve Davranışlar	Yaş Grubu	N	Sıra Ortalaması Mean Rank	Chi-Square	P
Takımca kurşun döktürmek	18-20	8	31,50	6,327	.176
	21-23	16	25,56		
	24-26	14	28,36		
	27-29	10	37,10		
	29 ve üzeri	12	33,42		
Bazı sahalarda uğruna inanmak	18-20	8	38,50	2,402	.662
	21-23	16	30,13		
	24-26	14	27,43		
	27-29	10	31,30		
	29 ve üzeri	12	28,58		
Her oyun öncesi başarı için dua etmek	18-20	8	30,50	,639	.959
	21-23	16	30,44		
	24-26	14	29,64		
	27-29	10	33,70		
	29 ve üzeri	12	28,92		
Takımın sabit bir dua ettiren kişiye sahip olması	18-20	8	34,25	1,648	.800
	21-23	16	31,94		
	24-26	14	25,71		
	27-29	10	31,60		
	29 ve üzeri	12	30,75		
Oyuna besmelesiz çıkmamak	18-20	8	31,25	1,213	.876
	21-23	16	33,47		
	24-26	14	30,39		
	27-29	10	29,25		
	29 ve üzeri	12	27,21		

*p<0,05 **p<0,01

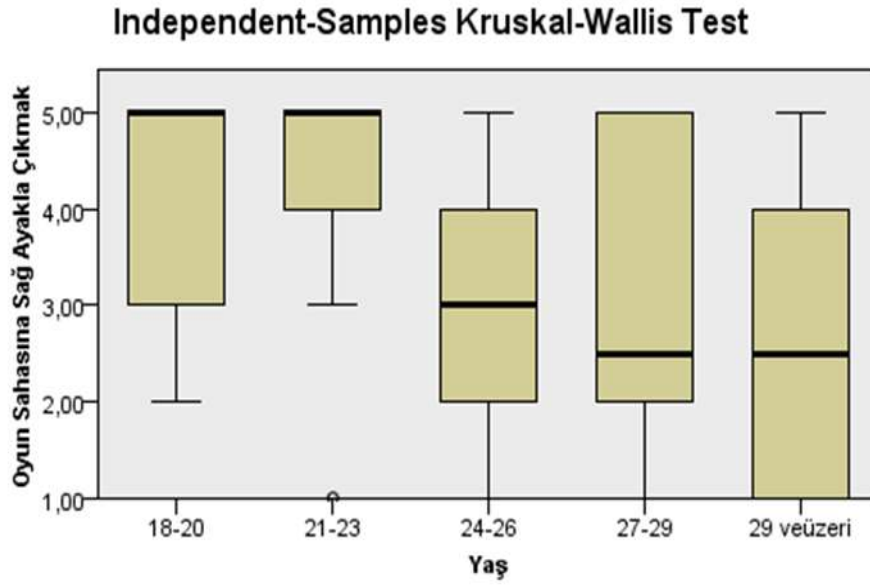
Tablo 3.13’de; Sezon öncesi dövme yaptırmak, Oyun sahasına sağ ayakla çıkmak ve Maçtan önceki gece maç formasıyla uyumak maddelerine göre katılımcıların “18-20, 21-23, 24-26, 27-29 ve 29 ve üzeri” yaş gruplarına göre göstermiş oldukları batıl inanç ve davranışlarda anlamlı bir farklılık vardır denilebilmektedir.

Total N	60
Test Statistic	11,949
Degrees of Freedom	4
Asymptotic Sig. (2-sided test)	,018

Şekil.2. 1. Sezon Öncesi Dövme Yaptırmak

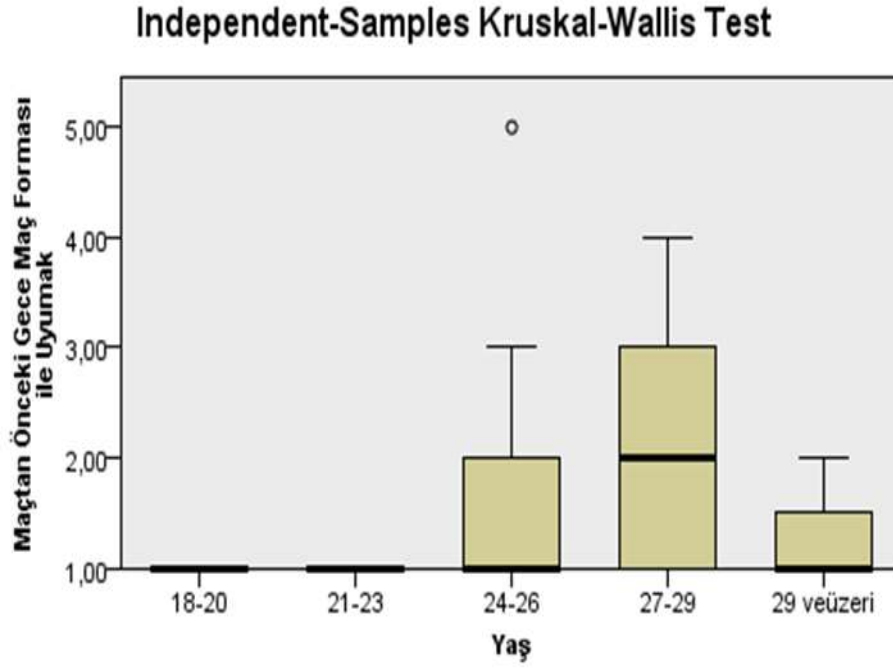
Şekil.2.1.'e bakıldığında yaş guruplarına göre 18-20 ile 21-23 yaş gurupları Sezon Öncesi Dövme Yaptırmak sorusuna verilen cevaplar, diğer yaş guruplarının verdikleri cevaplara göre istatistiki olarak anlamlıdır ($p < 0,05$).

Total N	60
Test Statistic	11,276
Degrees of Freedom	4
Asymptotic Sig. (2-sided test)	,024

Şekil.2. 2. Oyun Sahasına Sağ Ayakla Çıkmak

Şekil.2.2.'ye bakıldığında yaş gruplarına göre 18-20 ve 21-23 yaş gruplarının Oyun Sahasına Sağ Ayakla Çıkmak sorusuna verilen cevaplar, diğer yaş gruplarının verdikleri cevaplara göre istatistiki olarak anlamlıdır ($p < 0,05$).

Total N	60
Test Statistic	15,571
Degrees of Freedom	4
Asymptotic Sig. (2-sided test)	,004

Şekil.2. 3. Maçtan Önceki Gece Maç Forması ile Uyumak

Şekil.2.3.'e bakıldığında yaş guruplarına göre 18-20 ile 21-23 yaş gurupları Maçtan Önceki Gece Maç Forması ile Uyumak sorusuna verilen cevaplardaki farklılık diğer yaş guruplarının verdikleri cevaplara göre istatistiki olarak anlamlıdır ($p < 0,05$).

Tablo 3.14. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması

Batıl İnanç ve Davranışlar	Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalaması Mean Rank	Chi-Square	P
Ayakkabılara şans getiren işaretler koymak	Lise ve Dengi	43	32,59	2,589	.108
	Lisans	17	25,21		
Isınma giysinin altını veya üstünü aynı tarzda giymek	Lise ve Dengi	43	32,13	1,436	.231
	Lisans	17	26,38		
Oyuna daha iyi hazırladığını hissetmek için pasaklı/ düzensiz giyinmek	Lise ve Dengi	43	31,45	,547	.460
	Lisans	17	28,09		
Şans için çorapları ters-yüz giymek	Lise ve Dengi	43	30,29	,029	.866
	Lisans	17	31,03		
Oyun/karşılaşma gününde saç tıraşı olmak	Lise ve Dengi	43	31,92	1,063	.303
	Lisans	17	26,91		
Oyun/karşılaşma gününde duş almamak	Lise ve Dengi	43	26,67	,421	.517
	Lisans	17	32,59		
Yüz boyamak (ör: gözaltına siyah boya çekme)	Lise ve Dengi	43	30,78	,048	.827
	Lisans	17	29,79		
Sezon öncesi dövme yaptırmak	Lise ve Dengi	43	28,08	4,168	.041*
	Lisans	17	36,62		
Bedenine forma numarasını işlemek	Lise ve Dengi	43	30,02	,140	.709
	Lisans	17	31,71		
Ayakkabıların içine çorap giymemek	Lise ve Dengi	43	29,41	,848	.357
	Lisans	17	33,26		
Oyun günlerinde uğurlu bir muska/kolye takmak	Lise ve Dengi	43	31,50	,550	.458
	Lisans	17	27,97		
Oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek, ona dokunmak	Lise ve Dengi	43	32,59	2,319	.128
	Lisans	17	25,21		
Ayakkabı üzerine nazar boncuğu takmak	Lise ve Dengi	43	31,29	,354	.552
	Lisans	17	28,50		
Uğurlu bileklik takmak	Lise ve Dengi	43	30,29	,023	.879
	Lisans	17	31,03		
Sporda ilk başladığı ayakkabının ipini kullanmak	Lise ve Dengi	43	29,81	,312	.577
	Lisans	17	32,24		
İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak	Lise ve Dengi	43	29,83	,314	.575
	Lisans	17	32,21		
Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	Lise ve Dengi	43	31,12	,216	.642
	Lisans	17	28,94		
Oyun öncesi sessizliğe /uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	Lise ve Dengi	43	32,57	2,240	.135
	Lisans	17	25,26		
Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Lise ve Dengi	43	29,45	,577	.448
	Lisans	17	33,15		
Oyun öncesi topu öpmek	Lise ve Dengi	43	29,72	,331	.565
	Lisans	17	32,47		

*p<0,05 **p<0,01

Tablo 3.14. (Devam). Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması

Batıl İnanç ve Davranışlar	Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalaması Mean Rank	Mann-Whitney U	P
Oyun öncesi duş/banyo yapmak	Lise ve Dengi	43	30,59	,004	.947
	Lisans	17	30,26		
Aynı kaleyi, potayı ya da oyun sahasını seçme	Lise ve Dengi	43	31,31	,353	.553
	Lisans	17	28,44		
Oyun öncesi abdest almak	Lise ve Dengi	43	32,74	2,658	.103
	Lisans	17	24,82		
Oyun öncesi sahanın çizgilerine basmak	Lise ve Dengi	43	31,92	1,066	.302
	Lisans	17	26,91		
Oyun öncesi sahaya aynı yerden girmek	Lise ve Dengi	43	30,34	,014	.905
	Lisans	17	30,91		
Oyun sahasına sağ ayakla çıkmak	Lise ve Dengi	43	31,91	,925	.336
	Lisans	17	27,18		
Sahaya/çime dokunmak	Lise ve Dengi	43	31,30	,337	.562
	Lisans	17	28,47		
Oyun öncesi kurşun döktürmek	Lise ve Dengi	43	28,98	2,004	.157
	Lisans	17	34,35		
Maçtan önceki gece maç formasıyla uyumak	Lise ve Dengi	43	29,55	,874	.350
	Lisans	17	32,91		
Yedek kulübesinde/benchte sıranın başında oturmak	Lise ve Dengi	43	29,00	1,441	.230
	Lisans	17	34,29		
Yedek kulübesinde/benchte hep aynı yerde oturmak	Lise ve Dengi	43	30,83	,057	.811
	Lisans	17	29,68		
Atış öncesi aynı uğurlu hareketi yapmak	Lise ve Dengi	43	30,64	,011	.919
	Lisans	17	30,15		
Takımca kurşun döktürmek	Lise ve Dengi	43	29,73	,566	.452
	Lisans	17	32,44		
Bazı sahalarda uğurlu inanmak	Lise ve Dengi	43	32,21	1,529	.216
	Lisans	17	26,18		
Her oyun öncesi başarı için dua etmek	Lise ve Dengi	43	30,31	,023	.878
	Lisans	17	30,97		
Takımın sabit bir dua ettiren kişiye sahip olması	Lise ve Dengi	43	29,20	,885	.347
	Lisans	17	33,79		
Oyuna besmelesiz çıkmamak	Lise ve Dengi	43	31,02	,173	.678
	Lisans	17	29,18		

*p<0,05 **p<0,01

Tablo 3.14'e göre; Sezon öncesi dövme yaptırmak maddesine göre katılımcıların "Lise ve dengi, Lisans" eğitim durumlarına göre göstermiş oldukları batıl inanç ve davranışlarda anlamlı bir farklılık vardır denilebilmektedir.

Tablo 3.15. Katılımcıların Sportif Başarıyı Önemseme Durumlarına Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması

Batıl İnanç ve Davranışlar	Sportif Başarı	N	Sıra Ortalaması Mean Rank	Chi-Square	P
Ayakkabılara şans getiren işaretler koymak	Az Önemli	1	16,50	3,370	.185
	Önemli	10	23,30		
	Çok Önemli	49	32,26		
Isınma giysisinin altını veya üstünü aynı tarzda giymek	Az Önemli	1	55,50	3,018	.221
	Önemli	10	25,90		
	Çok Önemli	49	30,93		
Oyuna daha iyi hazırladığımı hissetmek için pasaklı/düzensiz giyinmek	Az Önemli	1	17,00	,767	.681
	Önemli	10	29,90		
	Çok Önemli	49	30,93		
Şans için çorapları ters-yüz giymek	Az Önemli	1	47,00	1,836	.399
	Önemli	10	26,70		
	Çok Önemli	49	30,94		
Oyun/karşılaşma gününde saç tıraşı olmak	Az Önemli	1	45,00	5,547	.062
	Önemli	10	19,55		
	Çok Önemli	49	32,44		
Oyun/karşılaşma gününde duş almamak	Az Önemli	1	41,00	,523	.770
	Önemli	10	19,15		
	Çok Önemli	49	30,56		
Yüz boyamak (ör: gözaltına siyah boya çekme)	Az Önemli	1	59,50	4,005	.135
	Önemli	10	26,70		
	Çok Önemli	49	30,68		
Sezon öncesi dövme yaptırmak	Az Önemli	1	45,50	1,201	.549
	Önemli	10	28,75		
	Çok Önemli	49	30,55		
Bedenine forma numarasını işlemek	Az Önemli	1	58,50	4,857	0.88
	Önemli	10	24,25		
	Çok Önemli	49	31,20		
Ayakkabıların içine çorap giymemek	Az Önemli	1	20,50	1,867	.393
	Önemli	10	25,70		
	Çok Önemli	49	31,68		
Oyun günlerinde uğurlu bir muska/kolye takmak	Az Önemli	1	13,00	5,624	.060
	Önemli	10	20,65		
	Çok Önemli	49	32,87		
Oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek, ona dokunmak	Az Önemli	1	55,50	8,596	.014*
	Önemli	10	17,75		
	Çok Önemli	49	32,59		
Ayakkabı üzerine nazar boncuğu takmak	Az Önemli	1	36,00	2,519	.284
	Önemli	10	23,10		
	Çok Önemli	49	31,90		

*p<0,05 **p<0,01

Tablo 3.15. (Devam). Katılımcıların Sportif Başarıyı Önemseme Durumlarına Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması

Batıl İnanç ve Davranışlar	Sportif Başarı	N	Sıra Ortalaması Mean Rank	Chi-Square	P
Uğurlu bileklik takmak	Az Önemli	1	37,50	4,103	.129
	Önemli	10	20,70		
	Çok Önemli	49	32,36		
Sporda ilk başladığı ayakkabının ipini kullanmak	Az Önemli	1	44,50	,870	.647
	Önemli	10	30,25		
	Çok Önemli	49	30,27		
İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak	Az Önemli	1	58,00	3,591	.166
	Önemli	10	31,30		
	Çok Önemli	49	29,78		
Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak	Az Önemli	1	38,50	5,323	.070
	Önemli	10	19,75		
	Çok Önemli	49	32,53		
Oyun öncesi sessizliğe/uzaklaşmaya ihtiyaç duymak	Az Önemli	1	19,00	4,690	.096
	Önemli	10	20,60		
	Çok Önemli	49	32,76		
Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek	Az Önemli	1	10,00	2,746	.253
	Önemli	10	23,35		
	Çok Önemli	49	31,97		
Oyun öncesi topu öpmek	Az Önemli	1	57,50	5,286	.071
	Önemli	10	22,25		
	Çok Önemli	49	31,63		
Oyun öncesi duş/banyo yapmak	Az Önemli	1	41,00	2,686	.261
	Önemli	10	22,85		
	Çok Önemli	49	31,85		
Aynı kaleyi, potayı ya da oyun sahasını seçme	Az Önemli	1	26,50	4,553	.103
	Önemli	10	20,25		
	Çok Önemli	49	32,67		
Oyun öncesi abdest almak	Az Önemli	1	6,50	9,395	.009*
	Önemli	10	17,65		
	Çok Önemli	49	33,61		
Oyun öncesi sahanın çizgilerine basmak	Az Önemli	1	56,00	5,804	0.55
	Önemli	10	20,95		
	Çok Önemli	49	31,93		
Oyun öncesi sahaya aynı yerden girmek	Az Önemli	1	11,50	3,790	.150
	Önemli	10	23,15		
	Çok Önemli	49	32,29		
Oyun sahasına sağ ayakla çıkmak	Az Önemli	1	5,00	9,834	.007*
	Önemli	10	17,65		
	Çok Önemli	49	33,64		
Sahaya/çime dokunmak	Az Önemli	1	55,00	6,241	.044*
	Önemli	10	20,11		
	Çok Önemli	49	32,12		

*p<0,05 **p<0,01

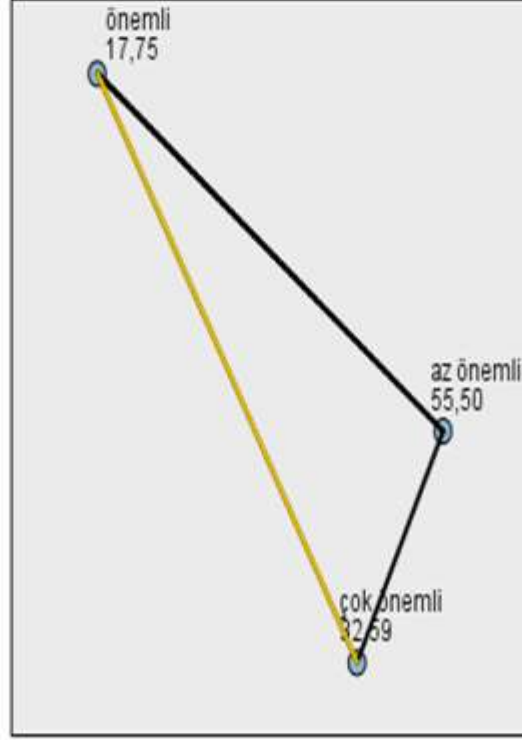
Tablo 3.15. (Devam). Katılımcıların Sportif Başarıyı Önemseme Durumlarına Göre Batıl İnanç ve Davranışlarının Karşılaştırılması

Batıl İnanç ve Davranışlar	Sportif Başarı	N	Sıra Ortalaması Mean Rank	Chi-Square	P
Oyun öncesi kurşun döktürmek	Az Önemli	1	54,00	3,372	.185
	Önemli	10	31,70		
	Çok Önemli	49	29,78		
Maçtan önceki gece maç formasıyla uyumak	Az Önemli	1	51,00	8,150	.017*
	Önemli	10	38,60		
	Çok Önemli	49	28,43		
Yedek kulübesinde/benchte sıranın başında oturmak	Az Önemli	1	41,00	,880	.644
	Önemli	10	33,15		
	Çok Önemli	49	29,74		
Yedek kulübesinde/benchte hep aynı yerde oturmak	Az Önemli	1	38,00	,879	.644
	Önemli	10	26,40		
	Çok Önemli	49	31,18		
Atış öncesi aynı uğurlu hareketi yapmak	Az Önemli	1	26,50	2,371	.306
	Önemli	10	23,20		
	Çok Önemli	49	32,07		
Takımca kurşun döktürmek	Az Önemli	1	24,00	2,363	.307
	Önemli	10	35,85		
	Çok Önemli	49	29,54		
Bazı sahaların uğuruna inanmak	Az Önemli	1	52,50	6,519	.038*
	Önemli	10	19,35		
	Çok Önemli	49	32,23		
Her oyun öncesi başarı için dua etmek	Az Önemli	1	2,50	3,640	.162
	Önemli	10	29,80		
	Çok Önemli	49	31,21		
Takımın sabit bir dua ettiren kişiye sahip olması	Az Önemli	1	22,00	,312	.856
	Önemli	10	29,45		
	Çok Önemli	49	30,89		
Oyunu besmelesiz çıkmamak	Az Önemli	1	18,50	1,766	.414
	Önemli	10	25,90		
	Çok Önemli	49	31,68		

*p<0,05 **p<0,01

Tablo 3.15' e göre Oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek, ona dokunmak, Oyundan önce abdest almak, Oyun sahasına sağ ayakla çıkmak, Saha/çime dokunmak, Maçtan önceki gece maç formasıyla uyumak ve Bazı sahaların uğuruna inanmak maddelerine göre katılımcıların "Az önemli, Önemli, Çok Önemli" sportif başarıyı önemseme durumlarına göre göstermiş oldukları batıl inanç ve davranışlarda farklılık vardı denilebilmektedir.

Pairwise Comparisons of Sportif Başarı

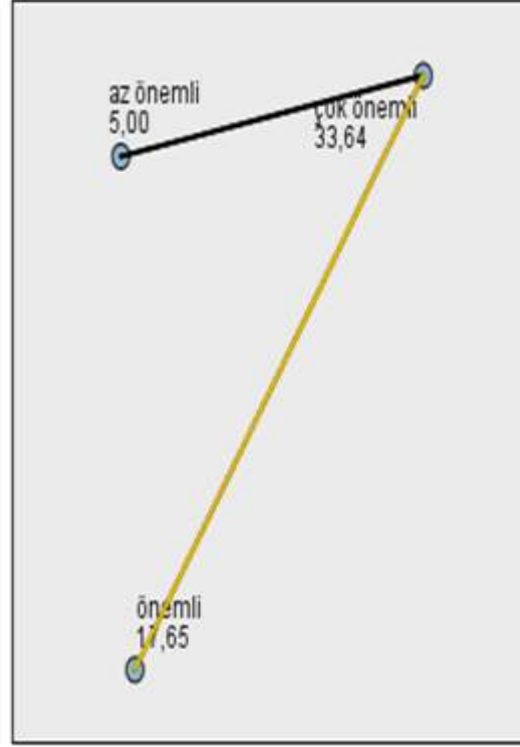
Each node shows the sample average rank of Sportif Başarı.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
önemli-çok önemli	-14,842	5,876	-2,526	,012	,035
önemli-az önemli	37,750	17,760	2,126	,034	,101
çok önemli-az önemli	22,908	17,106	1,339	,181	,542

Şekil.3. 1. Oyundan Önce Uğurlu Nesneyi Öpmek, Ona Dokunmak

Şekil.3.1.'e bakıldığında sportif başarıyı önemseme durumuna göre önemli-çok önemli ve önemli az önemli grupları arasında Oyundan Önce Uğurlu Nesneyi Öpmek, Ona Dokunmak sorusuna verilen cevaplardaki farklılık istatistiki olarak anlamlıdır ($p < 0,05$).

Pairwise Comparisons of Sportif Başarı

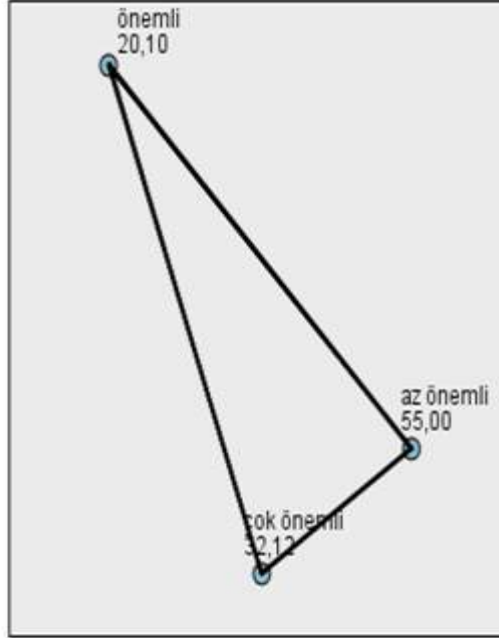
Each node shows the sample average rank of Sportif Başarı.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
az önemli-önemli	-12,650	17,651	-,717	,474	1,000
az önemli-çok önemli	-28,643	17,001	-1,685	,092	,276
önemli-çok önemli	-15,993	5,840	-2,739	,006	,019

Şekil.3. 2. Oyun Sahasına Sağ Ayakla Çıkma

Şekil.3.2.'ye bakıldığında sportif başarıyı önemseme durumuna göre önemli-çok önemli gurupları arasında Oyun Sahasına Sağ Ayakla Çıkmak sorusuna verilen cevaplardaki farklılık istatistiki olarak anlamlıdır ($p < 0,05$).

Pairwise Comparisons of Sportif Başarı

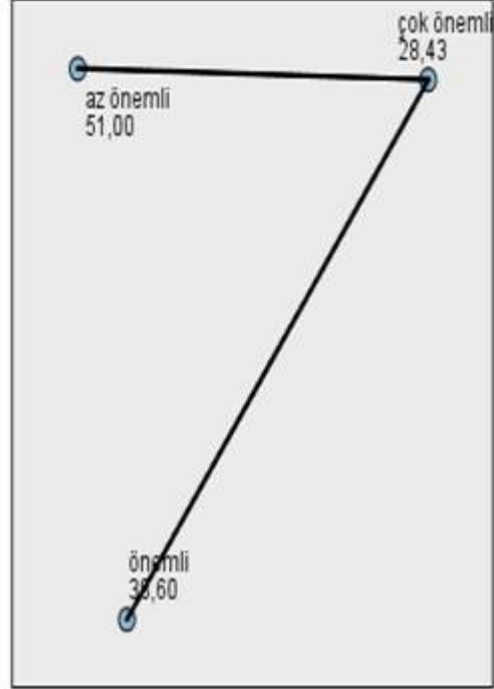
Each node shows the sample average rank of Sportif Başarı.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
önemli-çok önemli	-12,022	5,911	-2,034	,042	,126
önemli-az önemli	34,900	17,865	1,954	,051	,152
çok önemli-az önemli	22,878	17,206	1,330	,184	,551

Şekil.3. 3. Sahaya/Çime Dokunma

Şekil.3.3.'e bakıldığında sportif başarıyı önemseme durumuna göre önemli-çok önemli gurupları arasında Sahaya/Çime Dokunmak sorusuna verilen cevaplardaki farklılık istatistiki olarak anlamlıdır ($p < 0,05$).

Pairwise Comparisons of Sportif Başarı

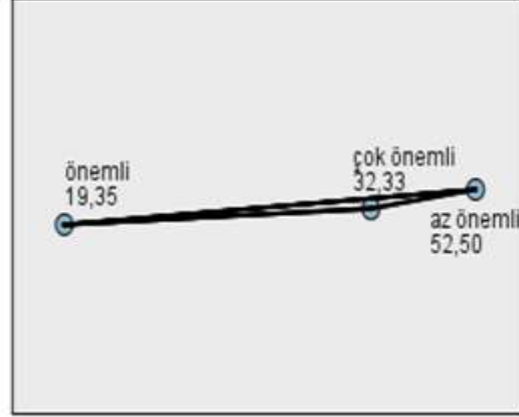
Each node shows the sample average rank of Sportif Başarı.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
çok önemli-önemli	10,171	4,360	2,333	,020	,059
çok önemli-az önemli	22,571	12,692	1,778	,075	,226
önemli-az önemli	12,400	13,178	,941	,347	1,000

Şekil.3. 4. Maçtan Önceki Gece Maç Forması ile Uyumak

Şekil.3.4.'e bakıldığında sportif başarıyı önemseme durumuna göre çok önemli - önemli gurupları arasında Maçtan Önceki Gece Maç Forması İle Uyumak sorusuna verilen cevaplardaki farklılık istatistiki olarak anlamlıdır ($p < 0,05$).

Pairwise Comparisons of Sportif Başarı

Each node shows the sample average rank of Sportif Başarı.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
önemli-çok önemli	-12,977	5,910	-2,196	,028	,084
önemli-az önemli	33,150	17,862	1,856	,063	,190
çok önemli-az önemli	20,173	17,204	1,173	,241	,723

Şekil.3. 5. Bazı Sahaların Uğuruna İnanmak

Şekil.3.5.'e bakıldığında sportif başarıyı önemseme durumuna göre önemli – çok önemli gurupları arasında Bazı Sahaların Uğuruna İnanmak sorusuna verilen cevaplardaki farklılık istatistiki olarak anlamlıdır ($p < 0,05$).

4. TARTIŞMA

Bu araştırmanın amacı uyarlaması Barut, (2008) tarafından yapılan “Batıl İnanç ve Davranış” envanterini Profesyonel Futbolculara uygulayarak futbolcuların batıl inanç eğilimleri incelenmiştir. Türk Spor Bilimleri literatüründe futbolcuların batıl inanç eğilimleri ile ilgili çok az çalışma yer almaktadır

Araştırmanın başlangıcına esin kaynağı olan yabancı literatür ve çalışmalarda batıl inanç ve davranış kavramı sportif anlamda genellikle performansla ilişkilendirilmiştir. Ayrıca; kaygı, sportif başarı ve denetim odağı gibi kavramlarla ilişkisi araştırılsa da kısıtlı bir alanda kendine fazla yer bulamamıştır. Bütün bu yabancı kaynaklı araştırmaların ötesinde ülkemizde bu konuda özellikle de futbol branşın da yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Batıl inanç ve davranış kavramıyla ilişkisini araştırdığımız sporcular Türkiye’de araştırılmasına rağmen, futbolcular da batıl inanç ve davranış kavramıyla ilişkisini yine ilk defa araştırmış bulunmaktayız.

Hipotez 1; Türkiye Futbol Federasyonu Spor Toto 1.lig ve TFF 2.Lig takımlarında ki profesyonel futbolcuların, antrenman, müsabaka öncesi ve sırasında inanç, batıl inanç ve farklı davranış eğilimleri vardır.

Sporda batıl inanç ve davranış envanterine bakıldığında (Tablo 3.9);

Madde 5 (Oyun/karşılaşma gününde saç tıraşı olmak) sorusuna, %30,0 kişi hiç etkili değil, %16,7 kişi az etkili, %13,3 ara sıra etkili, %28,3 kişi etkili, %11,7 çok etkili yanıtını vermektedir. Madde 5 (Oyun/karşılaşma gününde saç tıraşı olmak) sorusu %53,3 ile uygulanan batıl inanç ve davranış olarak karşımıza çıkmaktadır. Uygulanan bir çalışmada aktif olarak spor ile uğraşan bireylerin kendilerinin iç ve dış görüntülerini kontrol ederek bu manada kontrol algıları üstünde etkileri olduğu ve kendi üstünde sporcuda içsel bir kontrol duygusu sağladığını belirtmiştir (Cox,1998). Bulguların bu çalışma ile örtüştüğü ve çalışmayı desteklediği söylenebilir.

Yine madde 18 (oyun öncesi sessizliğe/uzaklaşmaya ihtiyaç duymak) sorusuna, %18,3 kişi hiç etkili değil, %25,0 kişi az etkili, %11,7 ara sıra etkili, %18,3 kişi

etkili, %26,7 çok etkili yanıtını vermektedir. Bu davranışta (oyun öncesi sessizliğe/uzaklaşmaya ihtiyaç duymak) %56,7 ile çok fazla ihtiyaç duyulan batıl inanç ve davranış olarak karşımıza gelmektedir. Barut, (2008) yaptığı bir çalışmada atletizm ve tenis dalında benzer durumda bireysel inanç ve davranışları yansıtan maddenin ortalamasının çok fazla olduğu görülmüştür (Barut,2008). Madde 18 (oyun öncesi sessizliğe/uzaklaşmaya ihtiyaç duymak) özellikle oyun ve karşılaşma öncesi kullanılan batıl inanç ve davranışların bireysel spor yapan sporcular kadar takım sporu yapan sporcularında uyguladıkları bir batıl inanç ve davranış eğilimidir. Çünkü sporcular müsabaka öncesi motive olmak ve artık tam mana ile yapacakları işe odaklanmak istemektedirler. Dolayısı ile müsabaka öncesi sessizliğe ve dış etmenlerin moral ve motivelerini olumsuz yönde etkilemesini önlemek isteyerek sessiz kalarak uzaklaşmayı tercih ederler. Çok önemli müsabakalar ve şampiyonalar öncesinde takımların ve sporcuların kampa girmesinde de bu faktör ön plandadır.

Madde 21 (oyun öncesi duş/banyo yapma) sorusuna, %23,3 kişi hiç etkili değil, %20,0 kişi az etkili, %15,0 ara sıra etkili, %18,3 kişi etkili, %23,3 çok etkili yanıtını vermektedir. Madde 21'e bakıldığında (oyun öncesi duş/banyo yapma) %56,6 ile çok tercih edilen ve işaretlenen eğilim olarak karşımıza gelmektedir. Yine bu davranışta sporcuların müsabaka öncesi kendilerini hazırlamak için motive edici bir kişisel neden olarak görmeleridir.

Madde 23 (oyun öncesi abdest almak) sorusuna, %20,0 kişi hiç etkili değil, %16,7 kişi az etkili, %11,7 ara sıra etkili, %18,3 kişi etkili, %33,3 çok etkili yanıtını vermektedir. Madde 23 (oyun öncesi abdest almak) %63,3 ile en fazla işaretlenen inanç, batıl inanç ve farklı davranış olarak karşımıza gelmektedir. Bunun en büyük nedeni Müslüman bir ülkede olmamız ve dini inançlarımız gereği başlayacağımız bir işten önce abdest alarak kendimizi manen motive etmemizdir. Batıl inanışlar ile din arasındaki bağlantı irdelendiğinde yapılan bir çalışmada dindarlık düzeyi arttıkça batıl inançlardaki kullanım düzeyi de yükseldiği görülmüştür (Gündoğdu ve ark. 2003). Bu yapılan çalışmada bizi destekler niteliktedir.

Madde 26 (Oyun sahasına sağ ayakla çıkmak) sorusuna, %15 kişi hiç etkili değil, %18,3 kişi az etkili, %13,3 ara sıra etkili, %15 kişi etkili, %38,3 çok etkili yanıtını vermektedir.

Madde 27 (Sahaya/çime dokunmak) sorusuna, %26,7 kişi hiç etkili değil, %21,7 kişi az etkili, %10,0 ara sıra etkili, %23,3 kişi etkili, %18,3 çok etkili yanıtını vermektedir.

Madde 26 ve 27'ye bakıldığın da (oyun sahasına sağ ayakla çıkmak), (sahaya/çime dokunmak) %66,6 ve %54,6 ile oyun ve karşılaşma öncesinde futbolcuların kullandıkları en fazla batıl davranış eğilimi olarak tespit edilmiştir.

Yapılan değerlendirme neticesinde (madde 21,23,26,27) futbolcular çoğunlukla müsabaka ve karşılaşma öncesi batıl inanç ve davranış eğilimi göstermiştir. Bunun en büyük nedenlerinden biri sporcuların müsabaka öncesi başarılı olma arzusu dur. Rusya'da yapılan bir çalışmada üniversitede öğrenim gören bireylerin %88'inin batıl inanç ve davranışlarının temelinde, başarıya ulaşma ve kendinden emin olma isteği olduğu ortaya çıkmıştır (Saenko, 2005). Yapılacak olan davranışın sonucu birey için ne kadar çok önemliyse, belirsizlik durumunda da kişi bu durumu o derece ciddiye alır ve olağan dışı bir gerilim yaşar. Kişinin içine düştüğu bu psikolojik durum bireyi batıl inançlara sürükleyebilir. (Schippers ve Van, 2006). Yapılan bu çalışma ve aktarılan bilgilerde çalışmamızı doğrular niteliktedir.

Madde 34 (Bazı sahalanın uğuruna inanmak) sorusuna, %26,7 kişi hiç etkili değil, %15 kişi az etkili, %15 ara sıra etkili, %16,7 kişi etkili, %26,7 çok etkili yanıtını vermektedir. Madde 34 (bazı sahalanın uğuruna inanmak) sorusu %58,4 ile kullanım sıklığın ve yüzdesinin fazla olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda bu madde takım davranımı içerisinde olan bir madde olduğu gözlenmektedir. Barut (2008) tarafından yapılan bir çalışmada genellikle basketbol ve futbol dallarında (bazı sahalanın uğuruna inanmak) sorusunun işaretlenme sayısı ve yüzdesi yüksektir (Barut, A.İ, 2008). Yapılan bu çalışama bizi destekler niteliktedir.

Madde 35 (Her oyun öncesi başarı için dua etmek) sorusuna, %6,7 kişi Hiç Etkili Değil, %3,3 kişi Az Etkili, %3,3 Ara Sıra Etkili, %23,3 kişi Etkili, %63,3 Çok Etkili yanıtını vermektedir.

Madde 36 (Takımın sabit bir dua ettiren kişiye sahip olması) sorusuna, %28,3 kişi Hiç Etkili Değil, %15 kişi Az Etkili, %18,3 Ara Sıra Etkili, %16,7 kişi Etkili, %21,7 Çok Etkili yanıtını vermektedir.

Madde 37 (Oyuna besmelesiz çıkmamak) sorusuna, %10,0 kişi Hiç Etkili Değil, %1,7 kişi Az Etkili, %6,7 Ara Sıra Etkili, %23,3 kişi Etkili, %58,3 Çok Etkili yanıtını vermektedir.

Madde 35, 36 ve 37'ye bakıldığında özellikle dua etme davranışlarındaki soruların çok yüksek bir işaretlenme oranı ile %89,9, %56,7 ve 83,3 olarak cevaplandığı tespit edilmiştir. Müslüman bir ülkede yaşamamızdan kaynaklı dini inançlarımız gereği bir işe başlamadan önce besmele çekmemiz gene bir işe başlamadan önce dua etmemiz bu maddelerin bu kadar çok yüzde ile işaretlenmesinde etkindir. Fakat Karaca (2001), batıl inançlarla yüksek dinî inanç düzeyi arasında ters yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yapılan başka bir araştırmada ise bütün spor dallarına göre gözlem yapıldığında dua etme davranışları kategorisinde bulunan maddelerin fazlaca işaretlendiği hatta atletizm branşı açısından en yüksek kullanım sıklığına sahip olan maddeler olduğu gözlenmiştir. Bu manada her spor branşı için dua etme maddelerin işaretlenmesinin sporcular için dua etme davranışının genel bir eğilim olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Barut, 2008). Bu çalışmada bizi destekler niteliktedir. Genellikle futbolda hem sporcu hem taraftarın fazlaca batıl davranışlar gösterdiği araştırma bulguları arasında yer alıyor (Ofori ve ark., 2012).

Bu bulgulara göre futbolcuların antrenman, müsabaka öncesi ve sırasında batıl inanç ve davranış eğilimlerinin olduğu görülmüştür. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre 1. hipotez onaylanmıştır.

Hipotez 2; Türkiye Futbol Federasyonu Spor Toto 1.lig ve TFF 2.Lig takımlarında ki profesyonel futbolcuların, lig statüleri arasında göstermiş oldukları inanç, batıl inanç ve davranışlarda anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 3.10. incelendiğinde katılımcıların lig statüleri ile batıl inanç ve davranışlardan olan “ayakkabılara şans getiren işaretler koymak” arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangi lig statüsünde gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; Spor Toto 1.Lig ortalama değeri: 27,28 TFF 2.Lig ortalama değeri: 36,95 şeklindedir. Fark TFF 2.Lig lehine (ortalama $36,95>27,28$) gerçekleşmiştir.

Tablo 3.10. da Katılımcıların Lig Statüleri ile Batıl İnanç ve Davranışlardan olan “oyun günlerinde uğurlu bir muska/kolye takmak” arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangi lig statüsünde gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; Spor Toto 1.Lig ortalama değeri: 25,80 TFF 2.Lig ortalama değeri: 39,90 şeklindedir. Fark TFF 2.Lig lehine (ortalama $39,90>25,80$) gerçekleşmiştir.

Tablo 3.10. da Katılımcıların Lig Statüleri ile Batıl İnanç ve Davranışlardan olan “oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek ona dokunmak” arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangi lig statüsünde gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; Spor Toto 1.Lig ortalama değeri: 26,91 TFF 2.Lig ortalama değeri: 37,67 şeklindedir. Fark TFF 2.Lig lehine (ortalama $36,67$) gerçekleşmiştir.

Yine Tablo 3.10. da katılımcıların lig statüleri ile batıl inanç ve davranışlardan olan “Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak” arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangi lig statüsünde gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; Spor Toto 1.Lig ortalama değeri: 26,49 TFF 2.Lig ortalama değeri: 38,53 şeklindedir. Fark TFF 2.Lig lehine (ortalama 38,53) gerçekleşmiştir.

Tablo 3.10. Katılımcıların Lig Statüleri ile Batıl İnanç ve Davranışlardan olan “Oyun öncesi sessizliğe/uzaklaşmaya ihtiyaç duymak” arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangi lig statüsünde gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; Spor Toto 1.Lig ortalama değeri: 25,39 TFF 2.Lig ortalama değeri: 40,73 şeklindedir. Fark TFF 2.Lig lehine (ortalama 40,73>25.39) gerçekleşmiştir.

Tablo 3.10. da (aynı kaleyi, potayı ya da oyun sahasını seçme) sorusu futbolcuların lig statü değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0,05$).

Farklılığın hangi lig statüsünde gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; Spor Toto 1.Lig ortalama değeri: 26,48 TFF 2.Lig ortalama değeri: 33,55 şeklindedir. Fark TFF 2.Lig lehine (ortalama 33,55>26.48) gerçekleşmiştir.

Tablo 3.10. da Katılımcıların Lig Statüleri ile Batıl İnanç ve Davranışlardan olan “Sahaya/çime dokunmak” arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangi lig statüsünde gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; Spor Toto 1.Lig ortalama değeri: 26,70 TFF 2.Lig ortalama değeri: 38,10 şeklindedir. Fark TFF 2.Lig lehine (ortalama 38,10>26.70) gerçekleşmiştir.

Katılımcıların Lig Statüleri ile Batıl İnanç ve Davranışlardan olan “Atış öncesi aynı uğurlu hareketi yapmak” arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangi lig statüsünde gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; Spor Toto 1.Lig ortalama değeri: 26,41 TFF 2.Lig ortalama değeri: 38,67 şeklindedir. Fark TFF 2.Lig lehine (ortalama $38,67>26.41$) gerçekleşmiştir.

Tablo 3.10’a göre; ayakkabılara şans getiren işaretler koymak, oyun günlerinde uğurlu bir muska/kolye takmak, sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak, oyun öncesi sessizliğe/uzaklaşmaya ihtiyaç duymak, aynı kaleyi, potayı ya da oyun sahasını seçme, sahaya/çime dokunmak ve atış öncesi aynı uğurlu hareketi yapmak maddelerine göre Türkiye Futbol Federasyonu Spor Toto 1.lig ve TFF 2.Lig takımlarında ki profesyonel futbolcuların, ligleri arasında göstermiş oldukları inanç, batıl inanç ve davranışlarda anlamlı bir farklılık vardır denilebilmektedir.

Yapılan işte uzmanlık durumunun artması ile batıl davranış kullanım sıklığı düşmektedir (Barut ve ark.,2016). Yukarıda ki bulgulara göre 2.hipotezimiz doğrulanmıştır.

Hipotez 3; Türkiye Futbol Federasyonu Spor Toto 1.lig ve TFF 2.Lig takımlarında ki profesyonel futbolcuların, milli takımda top oynayan futbolcular ile milli takımda top oynamayan futbolcular arasında göstermiş oldukları inanç, batıl inanç ve davranışlarda anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 3.11.’e bakıldığında Katılımcıların Milli Sporcu Olup Olmama Durumları ile Batıl İnanç ve Davranışlardan olan “Oyun/karşılaşma gününde saç tıraşı olmak” arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangisinde gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; Milli Sporcu ortalama değeri: 34,89 Milli Sporcu Değil ortalama değeri: 25,13 şeklindedir. Fark Milli Sporcu lehine (ortalama 34,89>25,13) gerçekleşmiştir.

Tablo 3.11.'de Katılımcıların Milli Sporcu Olup Olmama Durumları ile Batıl İnanç ve Davranışlardan olan “Oyun öncesi sessizliğe/uzaklaşmaya ihtiyaç duymak” arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangisinde gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; Milli Sporcu ortalama değeri: 34,68 Milli Sporcu Değil ortalama değeri: 25,69 şeklindedir. Fark Milli Sporcu lehine (ortalama 34,68>25,69) gerçekleşmiştir.

Buna göre; Tablo 3.11.'de; Oyun/karşılaşma gününde saç tıraşı olmak ve Oyun öncesi sessizliğe /uzaklaşmaya ihtiyaç duymak maddelerine göre Milli Sporcu Olup Olmama durumlarına göre futbolcuların, göstermiş oldukları batıl inanç ve davranışlarda anlamlı bir farklılık vardır denilebilmektedir.

Womack (1992); batıl davranışların sporcular tarafından en uygun performansa ulaşmak için, özellikle derecesi yüksek ve stresli durumlarda ve müsabakalarda kontrol ve sabitlik sağlamak için batıl inançlara fazlaca başvurmaktadır, diyerek bizim yaptığımız çalışmayı doğrular nitelikte olmuştur (Womack, 1992). Yine Schippers ve Van Lange (2006) buz hokeyi oyuncularını üzerinde yaptığı çalışmada elde ettiği sonuç, henüz belirsiz olan önemli ve gerilimi yüksek müsabakalarda batıl inanç ve davranışlara yönelimin artışı sporcuların kaygılarını azalmasına yol açtığı için uygulamaktadırlar, diyerek bir nevi bizim çalışmamızı da desteklemektedir. Milli takım sporcuları lig maçlarına göre daha stresli veya daha göz önünde bulunan müsabakalara çıktıklarından sakinlik ve heyecanını yatıştırma olarak değerlendirmekte ve batıl inançlara daha fazla ihtiyaç duymaktadır. Yukarıda ki bulgulara göre 3.hipotezimiz doğrulanmıştır.

Hipotez 4; Türkiye Futbol Federasyonu Spor Toto 1.lig ve TFF 2.Lig takımlarında ki profesyonel futbolcuların, mevkileri arasında göstermiş

oldukları inanç, batıl inanç ve farklı davranış eğilimlerinde anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 3.12. incelendiğin de Katılımcıların Mevkileri ile Batıl İnanç ve Davranışlardan olan “Oyun öncesi sessizliğe/uzaklaşmaya ihtiyaç duymak” arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangi mevkide gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; Kaleci ortalama değeri: 39,14, Defans ortalama değeri: 30,56, Orta Saha ortalama değeri: 34,43, Forvet ortalama değeri: 18,81 şeklindedir. Fark Kaleci lehine (ortalama $39,14>34,43>30,56>18,81$) gerçekleşmiştir ($p=0.049<0.05$).

Yine tablo 3.12’ de Katılımcıların Mevkileri ile Batıl İnanç ve Davranışlardan olan “Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek” arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangi mevkide gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; Kaleci ortalama değeri: 40,64, Defans ortalama değeri: 27,91, Orta Saha ortalama değeri: 34,46, Forvet ortalama değeri: 21,42 şeklindedir. Fark Kaleci lehine (ortalama $40,64>34,46>27,91>21.42$) gerçekleşmiştir.

Tablo 3. 12.’de Katılımcıların Mevkileri ile Batıl İnanç ve Davranışlardan olan “Oyun öncesi topu öpmek” arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangi mevkide gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; Kaleci ortalama değeri: 43,00, Defans ortalama değeri: 23,85, Orta Saha ortalama değeri: 35,35, Forvet ortalama değeri: 23,88 şeklindedir. Fark Kaleci lehine (ortalama $43,00>35,35>23,88>23.85$) gerçekleşmiştir.

Tablo 3.12’de Katılımcıların Mevkileri ile Batıl İnanç ve Davranışlardan olan “Oyun öncesi sahanın çizgilerine basmak” arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangi mevkide gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; Kaleci ortalama değeri: 35,07, Defans ortalama değeri: 29,21, Orta Saha ortalama değeri: 36,09, Forvet ortalama değeri: 19,85 şeklindedir. Fark Kaleci lehine (ortalama $35,07>29,21>36,09>19,85$) gerçekleşmiştir.

Tablo 3.12’de Katılımcıların Mevkileri ile Batıl İnanç ve Davranışlardan olan “Oyun sahasına sağ ayakla çıkmak” arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangi mevkide gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; Kaleci ortalama değeri: 37,00, Defans ortalama değeri: 33,24, Orta Saha ortalama değeri: 33,11, Forvet ortalama değeri: 18,81 şeklindedir. Fark Kaleci lehine (ortalama $37,00>33,24>33,11>18,81$) gerçekleşmiştir.

Buna göre; Tablo 3.12’de; Oyun öncesi sessizliğe/uzaklaşmaya ihtiyaç duymak, Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek, Oyun öncesi topu öpmek, Oyun öncesi sahanın çizgilerine basmak ve Oyun sahasına sağ ayakla çıkmak maddelerine göre katılımcıların “Kaleci, Defans, Orta Saha, Forvet” mevkilerine göre göstermiş oldukları batıl inanç ve davranışlarda anlamlı bir farklılık vardır denilebilmektedir. Bir takım sporu olan futbolda her ne kadar takımın bir parçası olan kalecilerin özellikle müsabaka sırasında veya öncesinde yalnız kaldıkları, oyun içerisinde bile olumlu veya olumsuz bir davranışında genellikle tek kaldıkları bilinen bir gerçektir. Bu anlamda mevkilerde göre dağılıma bakıldığında kalecilerin daha çok batıl inanç ve davranışlara başvurdukları görülmektedir. Bizi doğrular bir çalışmada Barut ve ark. (2016) takım sporu yapanların batıl davranış yönünden bireysel spor yapanlara göre daha çok batıl davranışlara yöneldiğini basketbolcuların tenisçilere göre daha

fazla bu davranışları gösterdiklerini yaptıkları çalışmada bulmuşlardır (Barut, A. İ. ve ark., 2016). Yukarıda ki bulgulara göre hipotez 4 doğrulanmıştır.

Hipotez 5; Türkiye Futbol Federasyonu Spor Toto 1.lig ve TFF 2.Lig takımlarında ki profesyonel futbolcuların, yaş aralıkları arasında göstermiş oldukları inanç, batıl inanç ve davranışlarda farklılık vardır.

Tablo 3.13’de Katılımcıların Yaş Grupları ile Batıl İnanç ve Davranışlardan olan “Sezon öncesi dövme yaptırmak” arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangi Yaş Grubunda gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; 18-20 yaş ortalama değeri: 24,56, 21-23 yaş ortalama değeri: 22,06, 24-26 yaş ortalama değeri: 35,43, 27-29 yaş ortalama değeri: 38,95, 29 ve üzeri yaş ortalama değeri: 32,92’dir. Fark 27-29 yaş lehine (ortalama $38,95>35,43>32,92>24,56>22,06$) gerçekleşmiştir.

Tablo 3.13’de Katılımcıların Yaş Grupları ile Batıl İnanç ve Davranışlardan olan “Oyun sahasına sağ ayakla çıkmak” arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangi Yaş Grubunda gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; 18-20 yaş ortalama değeri: 38,50, 21-23 yaş ortalama değeri: 39,72, 24-26 yaş ortalama değeri: 25,46, 27-29 yaş ortalama değeri: 25,95, 29 ve üzeri yaş ortalama değeri: 22,54’dür. Fark 21-23 yaş lehine (ortalama $39,72>38,50>25,95>25,46>22,54$) gerçekleşmiştir.

Tablo 3.13’de Katılımcıların Yaş Grupları ile Batıl İnanç ve Davranışlardan olan “Maçtan önceki gece maç formasıyla uyumak” arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangi Yaş Grubunda gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; 18-20 yaş ortalama değeri: 24,00, 21-23 yaş ortalama değeri: 24,00, 24-26 yaş ortalama değeri: 33,14, 27-29 yaş ortalama değeri: 42,10, 29 ve üzeri yaş ortalama değeri:30,75'dir. Fark 27-29 yaş lehine (ortalama $42,10 > 33,14 > 30,75 > 24,00$) gerçekleşmiştir.

Dolayısı ile tablo 3.13'de; Sezon öncesi dövme yaptırmak, Oyun sahasına sağ ayakla çıkmak ve Maçtan önceki gece maç formasıyla uyumak maddelerine göre katılımcıların "18-20, 21-23, 24-26, 27-29 ve 29 ve üzeri" yaş gruplarına göre göstermiş oldukları batıl inanç ve davranışlarda anlamlı bir farklılık vardır denilebilmektedir. Yapılan çalışmalara bakıldığında Neil ve ark. (1981) buz hokeyi sporcularının sporla geçirdikleri zaman arttıkça batıl davranış sergileme oranının azaldığını saptamışlardır. Başka bir araştırma da Köktaş (1993), yaş ilerledikçe batıl inançlarda artış olduğunu göstermektedir (Köktaş, M. E. ,1993), diyerek yaptığımız çalışmaya karşı bir görüş sunmuştur. Bir başka görüş ise kişilerin batıl inanç davranışlarını uygulaması yaş durumlarına göre farklılık göstermemektedir. Batıl inançlar her yaş kesiminde varlığını devam ettirmektedir. Görüldüğü gibi Kıray (2000), Karaca (2001) ve Peltzer (2003) de batıl inançlara eğilimli olma ile bireylerin yaş durumu arasında bir ilişki olmadığı sonucuna varmışlardır.

Buradan yola çıkarak sporla geçen zaman arttıkça hata oranının azlığından bahsedebiliriz. Yukarıda ki bulgulara göre 5.hipotezimiz kabul edilmiştir.

Hipotez 6; Türkiye Futbol Federasyonu Spor Toto 1.lig ve TFF 2.Lig takımlarında ki profesyonel futbolcuların, eğitim durumu değişkenine göre göstermiş oldukları inanç, batıl inanç ve davranışlarda anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 3.14'de Katılımcıların Eğitim Durumları ile Batıl İnanç ve Davranışlardan olan "Sezon Öncesi Dövme Yaptırmak" arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p < 0.05$).

Farklılığın hangi Eğitim Durumunda gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; Lise ve dengi ortalama değeri: 28,08, Lisans ortalama değeri: 36,62 şeklindedir. Fark Lisans lehine (ortalama 36,62>28.08) gerçekleşmiştir

Eğitim-bâtıl inanç arasındaki ilişkisini irdeleyen kimi araştırmacılar ise eğitim düzeyi arttıkça bâtıl inançların azalacağını savunmuşlardır.

Mesela Laura Otis ve James Alcock yaptıkları araştırma- da üniversite hocalarının öğrencilerine göre bâtıl inanca daha az eğilimli olduklarını ortaya koymuşlardır (Laura, O., James, A. 1982).

Dolayısı ile tablo 3.14'e göre; Sezon öncesi dövme yaptırmak maddesine göre katılımcıların "Lise ve dengi, Lisans" eğitim durumlarına göre göstermiş oldukları batıl inanç ve davranışlarda anlamlı bir farklılık vardır denilebilmektedir. Yukarıda ki bulgulara göre 6.hipotezimiz kabul edilmiştir.

Hipotez 7; Türkiye Futbol Federasyonu Spor Toto 1.lig ve TFF 2.Lig takımlarında ki profesyonel futbolcuların, sportif başarıyı önemseme durumu değişkenine göre göstermiş oldukları inanç, batıl inanç ve davranışlarda farklılık vardır.

Tablo 3.15'de; Katılımcıların Sportif Başarıyı Önemseme Durumları ile Batıl İnanç ve Davranışlardan olan "Oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek, ona dokunmak" arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangi Sportif Başarıyı Önemseme Durumunda gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; Az Önemli ortalama değeri:55,50, Önemli ortalama değeri:17,75, Çok Önemli ortalama değeri:32,59 şeklindedir. Fark Az Önemli lehine (ortalama 55,55>32.59>17,75) gerçekleşmiştir.

Tablo 3.15’de Katılımcıların Sportif Başarıyı Önemseme Durumları ile Batıl İnanç ve Davranışlardan olan “Oyun Öncesi Abdest Almak” arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangi Sportif Başarıyı Önemseme Durumunda gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; Az Önemli ortalama değeri:6,50, Önemli ortalama değeri:17,65, Çok Önemli ortalama değeri:33,61 şeklindedir. Fark Çok Önemli lehine (ortalama 33,61) gerçekleşmiştir.

Tablo 3.15’de Katılımcıların Sportif Başarıyı Önemseme Durumları ile Batıl İnanç ve Davranışlardan olan “Oyun Sahasına Sağ Ayakla Basmak” arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangi Sportif Başarıyı Önemseme Durumunda gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; Az Önemli ortalama değeri: 5,00, Önemli ortalama değeri: 17,65, Çok Önemli ortalama değeri: 33,64 şeklindedir. Fark Çok Önemli lehine (ortalama 33,64) gerçekleşmiştir.

Tablo 3.15’de Katılımcıların Sportif Başarıyı Önemseme Durumları ile Batıl İnanç ve Davranışlardan olan “Sahaya Çime Dokunmak” arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangi Sportif Başarıyı Önemseme Durumunda gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; Az Önemli ortalama değeri: 55,00, Önemli ortalama değeri: 20,11, Çok Önemli ortalama değeri: 32,12 şeklindedir. Fark Az Önemli lehine (ortalama 55,00) gerçekleşmiştir.

Tablo 3.15’de Katılımcıların Sportif Başarıyı Önemseme Durumları ile Batıl İnanç ve Davranışlardan olan “Maçtan önceki gece maç formasıyla uyumak” arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangi Sportif Başarıyı Önemseme Durumunda gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; Az Önemli ortalama değeri: 51,00, Önemli ortalama değeri: 38,60, Çok Önemli ortalama değeri: 28,43 şeklindedir. Fark Az Önemli lehine (ortalama 51,00) gerçekleşmiştir.

Tablo 3.15’de Katılımcıların Sportif Başarıyı Önemseme Durumları ile Batıl İnanç ve Davranışlardan olan “Bazı sahaların uğuruna inanmak” arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Farklılığın hangi Sportif Başarıyı Önemseme Durumunda gerçekleştiğini sınamak için; değişkenlerin ortalamalarına bakılmaktadır.

Buna göre; Az Önemli ortalama değeri: 52,50, Önemli ortalama değeri: 19,35, Çok Önemli ortalama değeri: 32,23 şeklindedir. Fark Az Önemli lehine (ortalama 52,50) gerçekleşmiştir.

Yapılan çalışmalara göz attığımız da Barut (2008), batıl davranış kullanımları sportif başarının önem derecesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur şeklinde çalışmasını sunarken, Bleak ve Frederich (1998)’ in yaptıkları araştırma ve çalışmada sportif başarının önemi ile batıl davranış kullanımı ve geliştirme sıklığı arasında az da olsa anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu düşüncenin zıttı olarak Todd ve Brow (2003) in çalışmalarında ise bu bulguyu desteklemedikleri görülür.

Dolayısı ile tablo 3.15’ e göre Oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek, ona dokunmak, Oyundan önce abdest almak, Oyun sahasına sağ ayakla çıkmak, Saha/çime dokunmak, Maçtan önceki gece maç formasıyla uyumak ve Bazı sahaların uğuruna inanmak maddelerine göre katılımcıların “Az önemli, Önemli, Çok Önemli” sportif başarıyı önemseme durumlarına göre göstermiş oldukları batıl inanç ve davranışlarda

farklılık vardı denilebilmektedir. Yukarıda ki bulgulara göre hipotez 7 kabul edilmiştir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı, uyarlaması Barut (2008) tarafından yapılan ‘Batıl İnanç ve Davranış’ envanterini profesyonel futbolculara uygulayarak futbolcuların inanç, batıl inanç ve farklı davranış eğilimlerini antrenman, müsabaka öncesi ve sırasında incelemektir. Türk Spor Sosyolojisi literatüründe futbol ve batıl inanç ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Yabancı literatür incelendiğinde araştırmacıların genellikle batıl davranış inceledikleri çalışmalarda inanç ve farklı davranış eğilimlerini de gözettiği görülmüştür. Ancak burada da profesyonel futbolcular üzerine yapılmış çalışmalara rastlanmamıştır.

Batıl inanç ve davranışlar; bilhassa bu çalışmanın temelini oluşturan cinsiyet, branş yaşı, mevki, ligi ve eğitim düzeyi parametrelerinin, ankete katılan sporcuların batıl davranışlara sahip olma düzeyleri üzerindeki etkileri, sosyo-kültürel bir vaziyet olmasının yanı sıra futbolcuların günlük yaşayışları içerisinde hem sosyal hem de psikolojik anlamda etkilendikleri vakaları ve bu vakalar karşısında sergiledikleri tutumları da kapsamaktadır. Batıl davranış ve inançların sahip olduğu kültürel ve psikolojik temel, önceki yıllardan şu an ki zamanımıza kadar hemen hemen her dönemde, bütün inanışta kendisini sunmuş ve günlük yaşamda olduğu gibi sportif alanda da yer edinmiştir.

Yapılan analizler ışığında,

Kaygıları ile başa çıkamayan bireylerin, batıl inanış ve davranışlara karşı daha yoğun eğilimli olmaktadır. Kuşkusuz dinin de özünde olan kaygı ve korku duygusu biz insanlarda asla yok edilemez. Fakat genellikle bilimsel ve dinsel bir dayanağı olmayan davranış ve inanışlara yönelik kaygı duygusu bir şekilde azaltılabilir ve yönlendirilebilir (Arslan, 2004).

Türkiye Futbol Federasyonu Spor Toto 1.lig ve TFF.2. Lig takımlarında ki profesyonel futbolcuların, antrenman, müsabaka öncesi ve sırasında batıl inanç ve davranış eğilimlerinin olduğunu görülmüştür ve ligler arasında göstermiş oldukları davranışlarda da bir farklılık bulunmuştur.

Türkiye Futbol Federasyonu Spor Toto 1.lig ve TFF.2. Lig takımlarında ki profesyonel futbolcuların, ankette bulunan ‘oyun öncesi sessizliğe/uzaklaşmaya, ihtiyaç duymak’ sorusu sırası ile lig statülerine, milli sporcu olma durumuna, mevkilerine göre incelendiğin anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Türkiye Futbol Federasyonu Spor Toto 1.lig ve TFF.2. Lig takımlarında ki profesyonel futbolcuların, antrenman, müsabaka öncesi ve sırasında batıl inanç ve davranış eğilimlerinin mevkilerine göre bakıldığın da anlamlı farklılık sadece oyun ve karşılaşma öncesinde yaşanmaktadır.

Türkiye Futbol Federasyonu Spor Toto 1.lig ve TFF.2. lig takımlarında ki profesyonel futbolcuların, antrenman, müsabaka öncesi ve sırasında batıl inanç ve davranış eğilimlerinin milli sporcu olup olmama durumuna göre bakıldığın da anlamlı farklılık sadece giyim ve görünüş ile oyun ve karşılaşma öncesinde bir farklılık yaşanmaktadır. Oyun ve karşılaşma sırasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Türkiye Futbol Federasyonu Spor Toto 1.lig ve TFF.2. lig takımlarında ki profesyonel futbolcuların, antrenman, müsabaka öncesi ve sırasında batıl inanç ve davranış eğilimlerinin yaş gruplarına göre bakıldığında anlamlı farklılık sezon öncesi giyim ve görünüş ile oyun ve karşılaşma öncesinde de görülmüştür Oyun ev karşılaşma sırasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Türkiye Futbol Federasyonu Spor Toto 1.lig ve TFF.2. lig takımlarında ki profesyonel futbolcuların, antrenman, müsabaka öncesi ve sırasında batıl inanç ve

davranış eğilimlerinin oyun ve karşılaşma sırasında sadece lig statülerine bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Batıl inanç ve davranışlar mevzunda spor yapanlar duygusal ve psikolojik açıdan geliştirecek, özellikle kaygıyı kontrol altına alarak olumsuz yönlerini yok etme üzerine eğitimlere gerek duyulmaktadır. Batıl inanışlar futbolcuların performans sergiledikleri sırada ortaya çıkan veya artan kaygı düzeylerini en aza çekmek için başvurdukları bir metot olabilir. Süregelen zamanda sporcuların batıl davranışlarını uygulayacağı ortamlarda yapılacak çalışmalarla, kaygı düzeylerindeki farklılık ve bunun performansa etkisi araştırılabilir.

Bu sonuçlara göre şu önerilerde bulunulabilir:

Hangi lig statüsünde olursa olsun futbolcular inanç, batıl inanç ve farklı davranım eğilim göstermektedirler. Lig statüleri arttıkça davranışlarında azalma görülmektedir. Batıl inanışların ortaya çıkardığı davranışların tesirlerinin azaltılması için, sporcuların kaygı seviyelerini azaltmayı amaçlayan çalışmalar yapılmalıdır. Sporcuların bu anlamda dış etmenlerden olumlu olarak etkilenmemeleri, bu davranışlar sonucunda kaygı seviyelerinin fazlalaşmaması için, sportif ve bilimsel eğitim, sağlıklı din eğitiminin yanında, sporcuların her açıdan kendilerini geliştirebilecekleri ortamlara ve imkânlarla ihtiyaç duyulmaktadır. Sporcuların inanç, batıl inanç ev farklı davranım eğilimlerine saygı gösterilmeli önleme veya minimize etmek amaçlanmamalıdır. Sporcularda inanç, batıl inanç ve farklı davranım eğilimlerinin ortaya çıkarılması için başka spor dallarında da bu çalışmalar yapılabilir.

Sonuç olarak literatürde çok fazla yer bulamamış olan batıl davranış konusunun incelenmiş olması ve branş bazında çok az incelenmesi diğer olimpik sporlar için umut vericidir.

ÖZET

Profesyonel Futbolcularda Antrenman, Müsabaka Öncesi veya Sırasındaki İnanç, Batıl İnanç ve Farklı Davranış Eğilimlerinin İncelenmesi

Amaç: Günümüzde birçok spor branşın da sporcuların farklı davranışlar ortaya koyarak antrenman ve müsabakalara çıktıkları gözlenmiştir. Bizde futbolcuların antrenman, müsabaka öncesi ve sırasında ki inanç, batıl inanç ve farklı davranış eğilimlerinin şeklini ve sıklığını tespit etmeyi amaçladık. Ayrıca futbolcular da inanç, batıl inanç ve davranış eğilimlerinin, lig statüsü, eğitim durumu, milli sporculuk, yaş gibi değişkenlerine göre ilişkisini araştırmayı hedefledik.

Materyal ve Metot: Araştırma evrenini Türkiye Futbol Federasyonu 2018-2019 futbol sezonun da Spor Toto 1.lig ve TFF 2.lig futbol takımlarında mücadele eden profesyonel futbolculardan oluşturmaktadır. Örneklemimiz ise Spor Toto 1.lig ve TFF 2.lig takımlarındaki 60 futbolcudur.

Katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Batıl inanç davranışlarını ölçmek için Buhramn ve diğ. (1982) tarafından geliştirilen, Orijinal ismi “Superstitiuos Ritual Questionnaire” olan ve Türkçe uyarlaması Barut (2008) tarafından yapılan ve Sporda Batıl İnanç ve Davranış Envanteri kullanılmıştır.

Envanter 37 maddelik 5’li likert tipi bir envanter olup bazı ayrı kategoriden oluşmaktadır. Bunlar sırasıyla; giyim ve görünüş ile ilgili batıl davranışlar, uğurlu sayılan nesnelere, oyun ve karşılaşma öncesi kullanılan davranışlar, oyun ve karşılaşma sırasında kullanılan davranışlar, takım olarak kullanılan batıl inanç ve dua etme olarak sıralanmaktadır. Katılımcılardan kendi spor yaşantılarında bu kategori altındaki soruların ne derece etkili olduklarına yönelik olarak; (1) Hiç etkili değil, (2) Az etkili (3) Ara sıra etkili (4) Etkili (5) Çok etkili şeklinde cevap vermeleri istenmiştir.

Sonuç olarak; yapılan çalışmada tatmin edici sonuçlar elde edilse de bu çalışmanın değişik araştırmacıların katkılarıyla alanda gelişime açık olduğu, spor psikolojisi literatürüne ve ayrıca spor ortamında olan herkese faydalar sağlayacağı düşünölmektedir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Futbol, Sporda Batıl İnanç, Müsabaka, Spor Psikolojisi, Antrenman, Batıl Davranış

SUMMARY

Analysis of the Football Players' Beliefs, Superstitious Beliefs and Different Behavioral Trends Before or During Training / Competition

Objective: It has been determined that athletes in various sports branches now use a variety of auspicious materials and prays in prayer. The aim of this study is to observe the situation of footballers before, during and after the competition and to improve the previous projects with the findings, to expand the existing research findings and to reveal the importance of the research.

In addition, we aimed to investigate the relationship of belief, superstition and behavior tendencies according to variables such as league status, educational status, national sportsmanship and age.

Materials and Methods: The study population contains professional football players play in Spor Toto 1st and TFF 2nd league of Turkey Football Federation 2018-2019 football season. Our sample is 60 players from Spor Toto 1. league and TFF 2. league football teams.

A personal information form prepared by the researcher was used to determine the demographic characteristics of the participants. Superstitious Belief and Behavior Inventory in Sports which was prepared by Buhramn et al. (1982) with the original name as Superstitious Ritual Questionnaire and adapted for Turkey by Barut (2008) was used.

The inventory is a 5-item Likert-type inventory of 37 items and consists of some separate categories. These are respectively; superstitious behaviors related to clothing and appearance, objects that are considered auspicious, behaviors used before the game and the encounter, behaviors used during the game and encounter, superstition and prayer used as a team. In terms of understanding how effective the questions under this category are in their own sports experiences; they were asked to response as (1) Not effective, (2) A little effective (3) Sometimes effective (4) Effective (5) Very effective.

As a result; although satisfactory results are obtained in this study, it is thought that this study is open to improvement in the field with the contributions of various researchers, and it will provide benefits to sports psychology literature and also to everyone in the sport environment.

Keywords: Sports, Football, Superstition in Sports, Competition, Sport Psychology, Training, Superstitious Behavior

KAYNAKLAR

- AKKAYA, C. (2008). Küreselleşme ve Futboldaki Dönüşüm. ETHOS: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar, 1(4), 2-5.
- AKKOYUNLU, Y., ŞENEL, Ö., GÜZEL, N.A, (2004). ‘Yıldız Erkek Futbolcuların Bir Müsabaka Süresince Kan Laktik Asit ve Glukoz Düzeylerinin İncelenmesi’. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, IX 3:79-85, Ankara.
- ARGIN, Ş. (1992). Boş zamanın toplumsal anlamı üzerine notlar, Birikim, 43, 29-41.
- ARIK, B. (2004). Top ekranda. İstanbul: Salyangoz.
- ARSLAN, M. (2004). Kişilerin Batıl İnanç Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi Değerler Eğitimi Dergisi, 2(6): 7-34.
- ARUP (2014). Major Events and Venues:
(<https://www.arup.com/perspectives/publications/promotional-materials/section/major-events-and-venues> 28 Mart 2019 tarihin de erişildi.)
- AYAN, S. (2009). “Beden Eğitimi ve Spor Yükseköğrenimi Gören Öğrencilerin İstanbul Kentinin Olimpiyat Oyunlarını Düzenleme Hakkını Kazanamama Nedenlerini Değerlendirmeleri”. Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, 11 (1), 24-31.
- AYVERDİ İ. (2006). “Batıl”, Misalli Büyük Türkçe Sözlük, c. 1, Kubbealtı Neş., İstanbul, s. 303.
- BAİLEY, M.D. (2007). Magic and Superstition in Europe: A Concise History from Antiquity to the Present. The United States of America: Rowman & Littlefield Publishers
- BARRO, R.J. VE MCCLEARY, R.M. (2002). Religion and political economy in an international panel. The National Bureau of Economic Research Working Paper Series. No. 8931. Cambridge, Massachusetts.
- BARUT, A. İ., TOROS, T., KAÇAY, Z., 2016. Sporda batıl davranış kullanım sıklıklarının incelenmesi. Journal of Human Sciences, 13(3),6220-6227
- BARUT, A. İ. (2008). Sporda batıl davranış ve öz yeterlik ilişkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Mersin.
- BASIM, N., ARGAN, M. (2009). Spor Yönetimi, Detay Yayıncılık, ss.67-68.
- BBC: <https://www.bbc.com/turkce/spor-37032584> 21 Mart 2019 Tarihin de erişildi).
- BİÇER, T. (1994). Spor Yönetimi Organizasyonu Ekonomik Birim Olarak Spor İşletmeleri ve Uygulamadan Bir Örnek, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul,

- BUDAK, S. (2005). Psikoloji Sözlüğü. Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara: 114
- BUHRMANN HG, ZAUGG, MK (1981). Superstitious among basketball players: An investigation of various forms of superstitious beliefs and behavior among competitive basketballers at the junior high to university level. *Journal of Sport Behavior*, 4, 163-174.
- BULUT A. (2016). “Kemal Tahir’in Romanlarında Batıl İnanışlar” *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 4, Sayı: 34, Kasım, s. 87-105
- BURGER, J.M. LYNN A.L. (2005). Superstitious Behavior Among American And Japanese Baseball Players, *Basic and Applied Social Psychology*, 27: 71-76.
- BLEAK JL, FREDERICK, CM. 1998. Superstitious behavior in sport: Levels of effectiveness and determinants of use in the three collegiate sports. *Journal of Sport Behavior*, 1-15.
- CANKALP, M. (2002). Sporda Yönetim ve Organizasyon. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- CEBECİOĞLU E. (1997). “Bâtıl”, Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü, Rehber Yay., Ankara, s.143.
- COAKLEY JAY J. (1986). Competition in Sport: does it prepare people for life? In *sport in Society: Issues and Controversies*, 3rd ed., St. Louis/Toronto/Santa Clara: Mosby, s.134-135
- COHN PJ. (1990). Preperformance routines in sport: Theoretical support and practical applications, *Sport Psychologist*, 4,301-312
- COX, RH. (1998). *Sport Psychology Concepts and Applications*. 4th Ed WEB Mc Graw-Hill,.
- ÇAKAN, İ. L. (1981). Hurafeler ve Bâtıl İnanışlar, Marifet Yayınları, İstanbul
- ÇAKAN, İ. L. (2003). Hurafeler ve Bâtıl İnanışlar, Rağbet Yay., İstanbul, ss. 63-5.
- ÇEKİ, G. (1986). K.b., İstanbul, 1986.
- ÇOBANOĞLU, A. (2006). Halk Arasında Yaşayan Hurafeler Üzerinde Bir Alan Araştırması (Bursa/Osmangazi Örneği) Yüksek Lisans Tezi, Sakarya
- DAMİSCH, L., STOBROCK, B. VE MUSSWEILER, T. (2010). Keep your fingers crossed! How superstition improves performance. *Association for Psychological Science*. 21(7): 1014-1020.
- DEMİRCİ, N. (1986). Sporda Yönetim-Teşkilatlanma ve Organizasyonlar. T.C. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü. Ankara: Milli Eğitim Basım Evi
- DİSHMAN, R.K. (1983). Identity crises in North American sport psychology: Academics in professional issues. *Journal of Sport Psychology*, 5, 123-134.
- DOĞAN, O. (2004). Spor Psikolojisi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, s.7.

- DOĞAN, O. (2005). Spor Psikolojisi, 2.bs., Adana, Nobel Kitabevi, s.70.
- DOĞAR, Y. (1997). Türkiye'de Spor Yönetimi, Malatya: Öz Akdeniz Ofset.
- DÖNMEZER, S. (1982). Sosyoloji. 8. Basım, Ankara: Savaş Yayınları.
- EKLUND RC, GOULD D, JACKSON SA, (1993). Psychological foundations of Olympic wrestling excellence. Journal of Applied Sport Psychology, 5, 35-47.
- ELMACI, N. (2000). Tıbbi antropolojinin araştırma alanları ve toplum sağlığına katkıları. Folklor Edebiyat Dergisi: Sosyal Antropoloji Özel Sayısı. 6(22): 173-181.
- ELWORTHY, F.T. (2004). The Evil Eye: The Classic Account of an Ancient Superstition. New York: Dover Publications
- ERDİL, K. (1999), Yasayan Hurafeler, 4. Baskı, TDV Yayınları, Ankara.
- ERZURUM GAZETESİ :(<http://www.erzurumgazetesi.com.tr/yazar/Naim-Hoca-boyle-bir-gunde-durun-demisti/3064/> 20 Mart 2019 da erişildi).
- FİFA. (2014) History of Football- The Origins. (<http://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/the-game/index.html> 12 Mart 2019 tarihinde erişildi).
- FİLİZ, K. (2002). Sporun Tanımlanması ve Kapsamının Belirlenmesi Üzerine Bir Çalışma G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22 (2): 203-211
- GAUKHAR KYENDYEBAI (2016). 'ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE BATIL VE PARANORMAL İNANÇ ALGISIÜZERİNE BİR ÇALIŞMA: ÇANAKKALE ÖRNEĞİ' Yüksek Lisans Tezi, s. 5
- GENÇ, D.A. (1999). Futbol Kulüplerinin Stratejik Yönetimi, Bağırhan Yayinevi, s.20, 22, 24, 42, Ankara
- GİDDENS, A. (2010). (Çev. Ümit Tatlıcan). Modernite ve Bireysel Kimlik: Geç Modern Çağda Benlik ve Toplum. İstanbul: Say Yayınları.
- GÜNALTAY, M. Ş. (1997). Hurâfattan Hakîkate, Sd., Ahmet Gökbel Hurafeler ve İslâm Gerçeği, Marifet Yayınları, İstanbul.
- GÜNAY, M., YÜCE, A., OCAK, Y. (2017). Futbol antrenmanının bilimsel temelleri. Batman Belediyesi Spor Kulübü Eğitim, Kültür ve Spor Yayınları. s.417-418.
- GÜNDOĞDU M., ÇELİKKALELİ Ö., ÇAPRI B. (2003). Üniversite öğrencilerinde al olmayan inançlar ve dindarlık. İnönü Üniversitesi VII. Ulusal Psikolojik Danışm; Rehberlik Kongresi (9- 11 Temmuz 2003)' nde sunulan yayımlanmamış bildiri
- GÜRTAŞ, A. (1981). "Milli Eğitim Bünyesinde Din Eğitimi Nasıl Verilmelidir?", Atatürk'ün 100. Doğum Yılında Türkiye 1. Din Eğitimi Semineri, 23-25 Nisan, İlahiyat Vakfı Yay., s.122
- İNTERNETSPOR: (<https://www.internetspor.com/yildiz-futbolcularin-batil-inanclari-foto-galerisi> 1471739.htm?sayfa=2 21 Mart 2019 tarihin de erişildi).

- JAMES, W. (2000). *Pragmatism and Other Writings*. New York: Penguin Books.
- KAHNEMANN D, TREVSKY, A. (1984). Choices, values and frames. *American Psychologist*, 341-350.
- KANEKO, S. (1990). Dimensions of religiosity among believers in japanese folk gion. *Journal for the Scientific Study of Religion*,29 (1), 1-18.
- KARACA, F. (2001). Heteredoks inanç ve davranışlar ölçeği üzerine bir den Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 25, 145-68.
- KIRAY, M. B. (2000). Ereğli, ağır sanayiden önce bir sahil kasabası. 3. baskı, İstai Bağlam Yayınları.
- KOÇTÜRK, O. N. (1959). Osman Nuri KOÇTÜRK, Sporcular İçin Besin ve Beslenme El Kitabı, İstanbul.
- KOTTAK, C.P. (2001). (Çev. Fuat Aydın, İrfan İnce ve Muharrem Kılıç). *Antropoloji: İnsan Çeşitliliğine Bir Bakış*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- KÖKTAŞ, M.E. (1993). *Türkiye’ de Dini Hayat: İzmir Örneği*, İşaret Yay., İstanbul 1993
- LAURA, P. O., JAMES, E. A., (1982) Factors Affecting Extraordinary Belief, *The Journal of Social Psychology*, 118:1, 77-85,
- MALINOWSKI, B. (1927). *Coral gardens and their magic*. London: Roulledge and Kegan Paul.
- MATHESON, V. A., BAADE, R. A. (2004). Mega-Sporting Events in Developing Nations: Playing the Way to Prosperity? *The South African Journal of Economics*, 72(5), 1085-1096
- MATOS P. (2006). *Hosting Mega Sports Events: A Brief Assessment of Their Multidimensional Impacts*. The Copenhagen Conference on the Economic and Social Impact of Hosting Mega Sports Events. Copenhagen: Copenhagen Business School
- MERENDA PF. (2005). Cross Cultural Adaption of Educational and Psychological Testing. In: Hambleton RK, Merenda, PF, Spielberger, CD. Eds. *Adapting Educational and Psychological tests for Cross-cultural Assessment*. Mahwah, NJ: Erlbaum. 321-341.
- MUTÇALI S. (1995). “Batıl”, *Arapça-Türkçe Sözlük*, Dağarcık Yay., İstanbul, s. 60.
- NAPIER, J. (2008). *Western Scottish Folklore & Superstitions*. Maple Shade, New Jersey: Letha Press.
- NEİL, G., ANDERSON, B., SHEPPAR, W. (1981). Superstitious among male and female athletes of various levels of involvement. *Journal of Sport Behavior*, 4, sy: 137-148
- OCAK, Y., KESKİN, V., TORTOP, Y., GÖLÜNÜK, S., (2010). ‘Çocukların Yaz Spor Okullarında Gönderilen Ailelerin Sosyo-Ekonomik Durumları ve Beklentileri’. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*.

- OCAK, Y., BUĞDAYCI, S. (2012). Futsal. İstanbul Bedray Basın Yayıncılık.
- ORTA, L. (2000). F.I.F.A. Dünya Kupası Finallerinin Analitik Olarak İncelenmesi, 1.Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Kongresi, Cilt2, ss. 227-239.
- ÖCAL, D. (2002). “Halkla İlişkiler Endüstrisi, Popüler Spor ve Futbol”, Toplum Bilim Dergisi Futbol Özel Sayısı, s.121.
- ÖRNEK, S. V. (1966). Sivas ve Çevresinde Hayatın Çeşitli Safhalarıyla İlgili Bâtıl İnançların ve Büyüsel İşlemlerin Etnolojik Tetkiki. Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Yayınları.
- ÖZGÜVEN, N. (2013). Batıl inançların yenilikçilikteki rolünün analizi. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. 27(3): 111-124.
- ÖZSOY, A., SENNAROĞLU, B. (2016). Büyük spor organizasyonlarına ev sahipliği yapmanın avantajları ve dezavantajları.
- PELTZER, K. (2003). Magica] thinking and paranormal beliefs among secondary and university students in South Africa. Personality and Individual Differences, 35 (2003), 1419-1426
- RİTCHİE, B. W., SHİPWAY, R. & CLEEVE, B. (2009). Resident Attitudes Towards Mega-Sporting Events: A Non-Host City Perspective of the 2012 London Olympic Games. Journal of Sport and Tourism, 14(2-3), 143-167.
- ROWE, D. (1996). Popüler Kültürler, Rock ve Sporda Haz Politikası, 1.bs., Ayrıntı Yayınları, (Çev., M. Küçük) İstanbul, s.123.
- RÖFNER, A. & MÜLLER, M. (2009). Critical Success Factors of International Sport Events from the Perspective of Project Management. Umea University School of Business, Master in Management
- RUDSKİ, J. (2004). The Illusion Of Control, Superstitious Belief, And Optimism. Current Psychology: Developmental, Learning, Personality, Socia, 22(4): 306-315.
- SABAHAZETESİ: (https://www.sabah.com.tr/galeri/spor/sporcularin_batil_inanclari/32 19 Mart 2019 da erişildi).
- SAENKO, I. V. (2005). “The Superstitions of Today’s College Students”, Russian Education and Society, 47 (12).
- SARİİBRAHİMOĞLU, Y.S., BAKANAY, M.A., TEKİN, T. (2002). Spor Hukuku, Odak Ofset, s.13, 19, 29, Ankara
- SCHİPPERS, M.C. VE VAN LANGE, P.A.M. (2006). The psychological benefits of superstitious rituals in top sport: A study among top sportspersons. Journal of Applied Social Psychology. 36(10): 2532-2553.
- SCHMIDT, W. (1956). Philipp î Dunkle Maechte, Frankfurt 1956, Verlag Josef Knecht
- SCHMIDT, W. (1971). The Origin and Growth of Religion, New York: Cooper Square Publishers.

- SKINNER, B.F. (1948). "Superstition in the Pigeon", *Journal of Experimental Psychology*, 38, ss. 75-129.
- SLACK, T. (1997). *Understanding Sport Organizations the Application of Organization Theory*. Illinois: Human Kinetics Book.
- SOLOMON, J., SOLOMON, O. (1994). *Ghost and Goosebumps: Ghost Stories, Tall Tales, and Superstitions from Alabama*. Athens, Georgia: The University of Georgia Press.
- SUNAY, H. (2010). *Sporda Organizasyon*. Ankara: Gazi Kitapevi.
- ŞAHİN, S., KIZILET, A., & BASTIK, C. (2011). Küreselleşme Sürecinde Güreşteki Değişimin Dinamikleri. *Atatürk Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 13(2), 16-29.
- TALİMCİLER, A. (2003). Türkiye'de Futbol Fanatizmi ve Medya İlişkisi, *Bağlam Yayıncılık*, İstanbul, ss.45-46.
- TALİMCİLER, A. (2008). Not football but business: industrial football. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 26, 89-114.
- TAŞÇIOĞLU, R. (2000). Türkiye'nin Uluslararası Tanıtımında Spor Organizasyonlarının Yeri. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Ege Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü
- TATLILIOĞLU, D. (2000). Türkmen ırımları (halk inançları). *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 4(1): 1-15
- TODD, M, BROWN, C. (2003). Characteristics associated with superstitious behavior in track and field athletes: Are there NCAA divisional level differences? *Journal of Sport Behavior*, 26,168.
- TORGLER, B. (2003). It is about believing: Superstition and religiosity. *Center for Research in Economic, Management and the Arts*. 10: 1-23.
- TUNCEL, C. (2013). Cinsiyet, Meslek Grubu, Yaş ve Eğitim Düzeyi Değişkenlerinin, Bireylerin Batıl İnançlara Sahip Olma Düzeyleri Üzerindeki Etkileri. *Yüksek Lisans Tezi*.Ankara.S.19.
- TURHAN, M: N. (1992). Batıl itikatların sosyal yeri ve önemi. *Toplumbilim*, 1, 347,
- TURLEY, L.W., SHANNON, J.R. (2000). The Impact and Effectiveness of Advertisements in a Sports Arena. *Journal of services marketing*, Cilt:14, Sayı:4, ss:323-336.
- TÜRK DİL KURUMU TÜRKÇE SÖZLÜK, (1992). Ankara.
- TÜRK, H. (2012). Hatay türbe inancının sağlık antropolojisi açısından incelenmesi. *Milli Folklor*. 24(94): 91-104.
- ÜLKEN, H. Z. (1969). "Anadolu Örf ve Adetlerinde Eski Kültürlerin İzleri", *AÜİFD*, Cilt 17, s. 1-28

- VERGOTE, ANTOÏNE (1999), Din, İnanç ve İnançsızlık, (çeviren: Veysel Uysal), Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları no: 164, İstanbul.
- VOİGT, D. (1998). Spor Sosyolojisi, Çev. Ayşe Atalay, İstanbul, s.86.
- VYSE, STUART A. (1997). Believing in Magic: The Psychology of Superstition, Oxford University Press, New York, s.18
- WALLACE, RUTH A. & WOLF, ALİSON (2002), Çağdaş Sosyoloji Kuramları, (çeviren: Leyla Elburuz – M. Rami Ayas), İzmir.
- WANG, Y.J., HERNANADEZ, M.D., MİNOR, M.S. VE WEİ, J. (2012). Superstitious beliefs in consumer evaluation of brand logos: Implications for corporate branding strategy. European Journal of Marketing. 46(5): 712-732
- WASHINGTON, R. E. (2010). Globalization and Football. Contemporary Sociology: A Journal of Reviews, 39, 569.
- WOMACK, M. (1992). Why Athletes Need Ritual: A Study Of Magic Among Professional Athletes, In Shirl Hoffman (Ed.), Sport and Religion Champaign, IL: Human Kinetics: 191-201.
- YEL, ALİ MURAT (1998). “Hurafe”, TDV İslam Ansiklopedisi, c. 18, s.381, İstanbul
- YILDIRAN, İ. (1997). Tepük Futbol mudur? XI. Yüzyıl Türk Spor Faaliyetlerinden “Tepük” oyununu Mahiyeti üzerine bir araştırma, Bed.Eğt. Spor Bil.Dergisi Cilt 2, Sayı:1, ss.54- 62.
- YILDIZ, M. (2009). Afyonkarahisar İli Amatör Futbol Takımlarında Oynayan Sporcularda Görülen Sakatlanma Sıklıkları ve Nedenlerinin Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Afyon.
- YILDIZ, M., DEMİRKAN, A. Ç., YILDIRIM, Y., İRFAN, Y., OCAK, Y. (2010). Afyonkarahisar İli Amatör Futbol Takımlarında Oynayan Sporcularda Görülen Sakatlanma Sıklıkları ve Nedenlerinin Araştırılması.

[<http://kubraakturkk.blogspot.com/2015/05/>] Erişim Tarihi: 03.02.2019).

EKLER

Ek 1. Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Yücel Ocak tarafından yürütülen "Farklı branşlardaki sporcuların antrenman-müسابaka öncesi veya sırasındaki batıl davranış eğilimlerinin incelenmesi" başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı Kas İskelet Sisteminin Yaralanmalarının Branşlara Göre Dağılımının Araştırılmasıdır. Araştırmada sizden tahminen 10 dk (süreyi saat veya dakika olarak belirtebilirsiniz) ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 150 kişi katılacaktır.¹ Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamamızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece iznimize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için "ortak katılımcı havuzuna" aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya yocak@aku.edu.tr e-posta adresi ve 5323677624 numaralı telefondan ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Gönüllü Katılımcının

Adı-Soyadı:

Adres:

İletişim Bilgileri:

İmzası:

Araştırmacı

Adı ve Soyadı: Prof. Dr. Yücel OCAK

Adres: AKÜ B.E.S.Y.O.

Telefon: 0 272 228 13 63

İmza:

Verilerin yazı yazı iletişim içermeyen: a) İnternet ortamında toplanması durumunda katılımcıların uygulamaya materyallerine erişebilmesi için, online sistemde sunulan bilgilendirilmiş onam formunu okuyup araştırmaya katılmayı onayladıklarına dair ilgili kutucuğu işaretlemeleri gerekmektedir. Bu işaretleme katılımcıların onam imzaları yerine geçer. Katılımcılar onam formunun sonundaki "araştırmaya katılmayı kabul ettiklerine dair" ilgili kutucuğu işaretlenmedikleri takdirde onay vermemiş sayılırlar ve bu durumda araştırmaya devam edilmez. b) Telefonda uygulamalarda ise araştırmacı araştırmaya sonlarına geçmeden önce Bilgilendirilmiş Onam Formundaki bilgileri katılımcıya sesli olarak okur. Bu durumda katılımcının sözlü onayı imza yerine geçer. Telefonda bu sözlü onay alınmadığı takdirde uygulamaya geçilmez. Hem İnternet, hem telefon hem de benzeri yazı yazı iletişim olmadıkları ortamlarda yapılan uygulamalarda katılımcı onay vermediği takdirde bir şekilde onayına başvurulmaksızın uygulamaya devam edilmez.

Eğer veriler okullarda, kurumlarda vb. ortamlarda aynı anda birden fazla kişiden grup uygulanması şeklinde toplanacaksa, yine tercihen tüm katılımcıların onam formlarını bireysel olarak imzalamaları istenir. Ancak katılımcı sayısının fazlalığı ve bununla birlikte zamanın kısalığı gibi durumlarda söz konusu olduğunda araştırmacı tüm gruba onam formundaki bilgileri tek seferde sözlü olarak okumayı ve bir imza listesi dolayısıyla katılımcıların araştırmaya katılmayı kabul ettiklerine dair bu listeye imza atmalarını tercih edebilir. Grup çalışmasında da tercih edilen katılımcının kendisinin imzasıdır, ancak araştırmacının etik kurula tanınması gereken ender durumlarda ise şahit, grup adına da imza atabilir. Fakat grup ortamında herkes çalışmaya katılmayı kabul etmeyebilir. Bu durumda sadece araştırmaya katılmayı isteyenlerin çalışmaya alınması ve bu kişiler adına toplu imza alınması gerekmektedir.

NOT: Araştırmacıdan, onam formunun imza kısmında bulunan ikili seçenekten çalışmaya uygun olan alternatifini yazması ve formda yer alan boşlukları çalışmaya uyarlamak yoluyla onam formuna son halini vermesi ve bu şekilde formu göndermesi beklenilmektedir.

Ek 2. Anket Formu

SPORDA BATIL İNANÇ VE DAVRANIŞ ENVANTERİ

Değerli sporcular;

Aşağıda sporcuların oyun/karşılaşmalar öncesi veya sırasında mutiaka yapmaya çalıştıkları veya yaptıkları davranım örnekleri verilmiş ve sporcuların batıl davranış eğilimi incelenmek istenmiştir. Bu ankete vereceğiniz cevaplar bilimsel bir çalışmaya veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Bu nedenle, araştırmadan elde edilecek sonuçların bilimsel bir nitelik taşıması ve güvenilir olması, soruları **SAMİMİ** ve **DÜRÜST** bir şekilde cevaplamanıza bağlıdır. Anketin yanıtlanması zevk duyacağınızı umuyor cevaplarınız için şimdiden teşekkür ediyorum. Lütfen ankete isim yazmayınız.

Kullandığınız her birisi için verilen boşluğa **(X)** koyunuz. Eğer bu davranımı yapıyorsanız aynı zamanda sizin için ne kadar etkili olduğunu da işaretleyiniz. Saygılarımla.

Rafet Fatih ÇAKMAK

**Afyon Kocatepe Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı**

SPORCU TANIMA FORMU

YAŞ: 18-20 ( ) 21-23 ( ) 24-26 ( ) 27-29 ( ) 29 ve üzeri ( )

CİNSİYETİNİZ: KIZ ( ) ERKEK ( )

EĞİTİM DURUMU: İlk Öğretim ( ) Lise ve Dengi ( ) Lisans ( ) Lisans Üstü ( )

BRANŞINIZ: .....

LİG : .....

KAÇ YILDIR AKTİF SPOR YAPIYORSUNUZ? 1-3 ( ) 3-5 ( ) 5-7 ( ) 7-10 ( ) 10 ve üzeri ( )

MİLLİ TAKIMLARDA YER ALDINIZ MI? ( ) Evet ( ) Hayır

KAÇ KEZ MİLLİ TAKIMDA YER ALDINIZ? 0 ( ) 1-10 ( ) 10-20 ( ) 20-30 ( ) 30-50 ( ) 50 ve üzeri ( )

BRANŞINIZ FUTBOL İSE MEVKİNİZ? Kaleci ( ) Defans ( ) orta saha ( ) Forvet ( )

SPORTİF BAŞARI SİZİN İÇİN NE KADAR ÖNEMLİDİR? LÜTFEN İŞARETLEYİNİZ.

HIÇ ÖNEMLİ DEĞİL ( ) AZ ÖNEMLİ ( ) ÖNEMLİ ( ) ÇOK ÖNEMLİ ( )

Eğer bu davranımı kullanıyorsanız lütfen **X** işareti koyunuz.

Eğer bu davranımı kullanıyorsanız sportif performansınıza yardım etmede ne kadar etkili olduğunu işaretleyiniz. (Yuvarlak içine alınız.)

A.GİYİM VE GÖRÜNÜŞ	Davranımlar	1	2	3	4	5
		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
1.Ayakkabılara şans getiren işaretler koymak		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
2.İsınma giysisinin altını veya üstünü aynı tarzda giymek		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
3.Oyuna daha iyi hazırladığını hissetmek için pasaklı/düzensiz giyinmek		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
4.Sans için çorapları ters-yüz giymek		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
5.Oyun/karşılaşma gününde saç tıraşı olmak		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
6.Oyun/karşılaşma gününde duş almamak		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
7.Yüz boyamak (ör: gözaltına siyah boya çekme)		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
8.Sezon öncesi dövme yaptırmak		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
9.Bedenine forma numarasını islemek		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
10.Ayakkabıların içine çorap giymemek		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili

B.UĞURLU SAYILAN NESNELER	Davranımlar	1	2	3	4	5
		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
11.Oyun günlerinde uğurlu bir muska/kolye takmak		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
12.Oyundan önce uğurlu nesneyi öpmek, ona dokunmak		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
13.Ayakkabı üzerine nazar boncuğu takmak		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
14.Uğurlu bileklik takmak		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
15.Sporda ilk başladığı ayakkabının ipini kullanmak		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
16.İlk kazandığı madalya ile saçını bağlamak		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili

C.OYUN VE KARŞILAŞMA ÖNCESİ	Davranımlar	1	2	3	4	5
		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
17. Sakatlık olmasa da vücudu veya bir kısmını bantlamak		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
18. Oyun öncesi sessizliğe/uzaklaşmaya ihtiyaç duymak		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
19. Kendine yapılacak yardımı hep aynı kişiden istemek		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
20. Oyun öncesi topu öpmek		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
21. Oyun öncesi duş/banyo yapmak		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
22. Aynı kaleyi, potayı ya da oyun sahasını seçme		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
23. Oyun öncesi abdest almak		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
24. Oyun öncesi sahanın çizgilerine basmak		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
25. Oyun öncesi sahaya aynı yerden girmek		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
26. Oyun sahasına sağ ayakla çıkmak		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
27. Sahaya/çime dokunmak		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
28. Oyun öncesi kursun döktürmek		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
29. Maçtan önceki gece maç formasıyla uyumak		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili

D.OYUN VE KARŞILAŞMA SIRASINDA	Davranımlar	1	2	3	4	5
		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
30. Yedek kulübesinde/bençhte sıranın basında oturmak		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
31. Yedek kulübesinde/bençhte hep aynı yerde oturmak		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
32. Atış öncesi aynı uğurlu hareketi yapmak		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili

E.TAKIM DAVRANIMLARI	Davranımlar	1	2	3	4	5
		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
33. Takımca kursun döktürmek		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
34. Bazı sahaların uğuruna inanmak.		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili

F.DUA ETME	Davranımlar	1	2	3	4	5
		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
35. Her oyun öncesi başarı için dua etmek		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
36. Takımın sabit bir dua ettiren kişiye sahip olması		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili
37. Oyuna besmelesiz çıkmamak		Hiç Etkili Değil	Az Etkili	Ara Sıra Etkili	Etkili	Çok Etkili

Ek 3. Etik Kurul Onayı

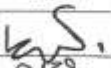
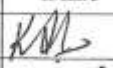

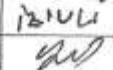
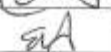
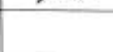

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURUL
KARARLARI

TOPLANTI SAYISI:02

KARAR TARİHİ: 24.09.2018

KARAR 2018/9

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans öğrencisi Fatih ÇAKMAK'ın "Farklı Branşlardaki Sporcuların Antrenman-Müsabaka Öncesi Veya Sırasındaki Batıl Davranış Eğilimlerinin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında kullanacağı veri toplama araçlarının, etik açıdan sakıncalı olmadığına, katılanların oy birliği ile karar verildi.

	ADI SOYADI	İMZA	NO	ADI SOYADI	İMZA
1	Prof. Dr. Turan ÇİVELEK		5	Prof. Dr. Korhan ALTUNBAŞ	
2	Prof. Dr. Esmâ KOZAN		6	Prof. Dr. Halil SELÇUKBİRCİK	
3	Prof. Dr. Hatice ÇİÇEK		7	Prof. Dr. Yavuz Osman BİRDANE	
4	Prof. Dr. Gülcan AVCI				

ÖZGEÇMİŞ

RAFET FATİH ÇAKMAK

KİŞİSEL BİLGİLER:

Cep Tel : 0 543 545 21 03

Kişisel E-posta : fcakmak10@hotmail.com

Cinsiyet : Erkek

Doğum Tarihi : 04/07/1986

Medeni Durumu : Evli

Uyruk : T.C.

EĞİTİM BİLGİLERİ:

- Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Master Eğitimi (2015-2019)
- Afyon Kocatepe Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Antrenörlük Bölümü (2009-2015)
- Afyon Kocatepe Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Bölümü (2004-2008)
- Futbol Antrenörlüğü
- Futsal Antrenörlüğü
- Badminton Antrenörlüğü
- Basketbol Antrenörlüğü
- Kick Boks Antrenörlüğü
- Gümüş Can Kurtaran Belgesi
- Ulusal Atletizm Hakemliği
- MEB Masörlük Belgesi

- **Göğüs Göğüse Muharebe Eğiticiiliği**
- **Koşarak Hedef Bulma Eğiticiiliği**
- **Engelli Koşu Parkuru Eğiticiiliği**

ÜYE OLDUĞU KURULUŞLAR

- **Türkiye Futbol Futbol Federasyonu**
- **Türkiye Badminton Federasyonu**
- **Türkiye Basketbol Federasyonu**
- **Türkiye Kick Boks Federasyonu**
- **Türkiye Su Altı Sporları Federasyonu**
- **Türkiye Atletizm Federasyonu**

İŞ DENEYİMİ

- **2009-2010 Afyon Kocatepe Üniversitesi BESYO kısmi zamanlı Futsal Antrenörlüğü.**
- **2011-2018 Milli Savunma Üniversitesi Kara Astsubay Meslek Yüksek Okulu Spor Bölüm Başkanlığı Beden Eğitimi Öğretim Görevlisi.**

SPORCULUK GEÇMİŞİ

TFF B GENÇLER İL ŞAMPİYONLUĞU (AFYONSPOR 2000-2001-2002)

TFF B GENÇLER GRUP ŞAMPİYONLUĞU (AFYONSPOR 2002)

**TFF 3.LİĞE TERFİ MÜSABAKALARI TÜRKİYE ŞAMPİYONU
(AFYON ŞEKERSPOR 2004)**

TÜRKİYE ÜNİVERSİTELER ARASI FUTSAL ŞAMPİYONASI TÜRKİYE 4.SÜ

TÜRKİYE ÜNİVERSİTELER ARASI FUTSAL ŞAMPİYONASI TÜRKİYE 3.SÜ

TÜRKİYE ÜNİVERSİTELER ARASI FUTSAL ŞAMPİYONASI TÜRKİYE 2.Sİ

EUROPEAN UNIVERSITIES FUTSAL CHAMPIONSHIP (EUSA AVRUPA ÜNİVERSİTELER FUTSAL ŞAMPİYONASI 2008)

WORLD UNIVERSITY FUTSAL CHAMPIONSHIP (FISU FUTSAL DÜNYA ŞAMPİYONASI 2009)

FİFA 2008 WORLD FUTSAL CHAMPIONSHIP (FİFA DÜNYA FUTSAL ŞAMPİYONASI)

UEFA 2010 EUROPEAN FUTSAL CHAMPIONSHIP (AVRUPA FUTSAL ŞAMPİYONASI)

TFF FUTSAL LİĞİ İSTANBUL ŞAMPİYONLUĞU (GÜNDÜZ TEKİN ONAY FUTSAL)

TFF FUTSAL LİĞİ İSTANBUL ŞAMPİYONLUĞU (BEŞİKTAŞ FUTSAL)

TFF FUTSAL LİĞ ŞAMPİYONLUĞU (İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ FUTSAL)

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU MİLLİ SPORCU (A MİLLİ 22 KEZ)

TÜRKİYE ÜNİVERSİTE SPORLARI FEDERASYONU MİLLİ SPORCU (ÜNİVERSİTE MİLLİ 6 KEZ)

TÜRKİYE-GÜNEY KORE ORDU MİLLİ FUTBOL MÜSABAKASI (ORDU MİLLİ 1 KEZ-2015)

ANTRENÖRLÜK GEÇMİŞİ

TÜRKİYE ÜNİVERSİTELER ARASI BAYAN FUTSAL ŞAMPİYONASI GRUP ŞAMPİYONLUĞU (2009-2010)

TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ ASTSUBAY MESLEK YÜKSEK OKULLARI ARASI ATLETİZM ŞAMPİYONASI TAKIM ŞAMPİYONLUĞU (KKK. ASTSB. MYO. 2011-2012-2013-2014-2015-2016)

TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ ARASI ATLETİZM ŞAMPİYONASI TAKIM ŞAMPİYONLUĞU (KARA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI 2013)

KARA KUVVETLERİ ATLETİZM ŞAMPİYONASI TAKIM ŞAMPİYONLUĞU (EDOK 2013)

İLGİ ALANLARI

- **AKADEMİK YAYIN VE BİLİMSEL TOPLANTILAR**
- **SPORDA PERFORMANS TESTLERİ**
- **SPORDA BATIL İNANÇLAR ve MOTİVASYON**
- **SPOR, DERGİ YAZARLIĞI**